

Biblioteca

Revistă de bibliologie și știința informării

missoula public library

2 / 2022

REPERE PROFESIONALE. METODOLOGIE

- Mărturii ale scrisului în spațiul românesc.
 Istoria cărții și a bibliotecilor românești
Anamaria Helgiup. 1
 Biblioteca și patrimoniul documentar -
 abordare istorică a donațiilor
Cristina Baciup. 7
 Cărți din Biblioteca Academiei Mihăilene aflate în
 fondurile Bibliotecii Mitropolitane „Dumitru Stăniloae”
 Iași
Nicoleta Duca, Mihaela Tatiana Ulman p. 14

VIAȚA BIBLIOTECILOR

- De la Pandectele Române la Lex Expert
Iuliana Elisabeta Ciucăp. 27
Regele Ferdinand I Întregitorul și Regina Maria, în
 Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Județene „Dinicu
 Golescu” Argeș
Gabriela Tomescup. 29
 Armonizarea modală a cântecului popular românesc în
 creația corală a lui Gavriil Musicescu: 175 de ani de la
 nașterea compozitorului
Raluca Bucinschip. 33
 Dezvoltarea comunităților prin schimbul de experiență.
 Bibliotecile verzi din Croația
Loredana Stanciu p. 37

PATRIMONIU

- Limba română ca limbă a filosofiei. Manuscrisele cu
 traduceri din Platon ale lui Cezar Papacostea
Cristina Marinescup. 41
Evangelie învățătoare, Govora, 1642: cea mai veche
 carte românească deținută de Biblioteca Județeană
 „Dinicu Golescu” Argeș
Maria-Magdalena Ioniță-Roșoiup. 44

MERIDIAN BIBLIOLOGIC

- Biblioteca Publică Missoula (SUA), desemnată cea mai
 bună bibliotecă publică a anului 2022
Raluca Manp. 46

GALAXIA GUTENBERG

- Curtea de Argeș, oraș de legendă
Iuliana Elisabeta Ciucăp. 54
 Dicționarul „Scriitori bibliotecari, bibliotecari Scriitori” -
 un diamant demn de prețuit
Vasilica Grigorașp. 56
 Opiniile unui autor pe marginea volumului *Publicațiile
 periodice românești (ziare, gazete, reviste)*. Tom. VI.
 Catalog alfabetic: 1936-1944. Partea I. București: Editura
 Academiei Române, 2022. 1184 p.
Silviu-Constantin Nedelcu p. 58
 Recenzie; Iulian Marcel Ciubotaru. *Din istoria unei familii
 uitate Zipa/Zippa*, 2022
Silviu-Constantin Nedelcu p. 61

COLEGIUL EDITORIAL:

COMITET ȘTIINȚIFIC

- prof. univ. dr. DOINA BANCIU
 prof. univ. dr. AGNES ERICH
 lect. univ. dr. MARIA MICLE
 ELENA PINTILEI
 conf. univ. dr. CRISTINA POPESCU
 prof. univ. dr. ANGELA REPANOVICI
 prof. univ. dr. ELENA TÎRZIMAN
 acad. FLORIN FILIP
 prof. univ. dr. ZANFIR ILIE
 prof. univ. dr. MIRCEA REGNEALĂ
 dr. OCTAVIAN MIHAIL SACHELARIU

COLEGIU CONSULTATIV

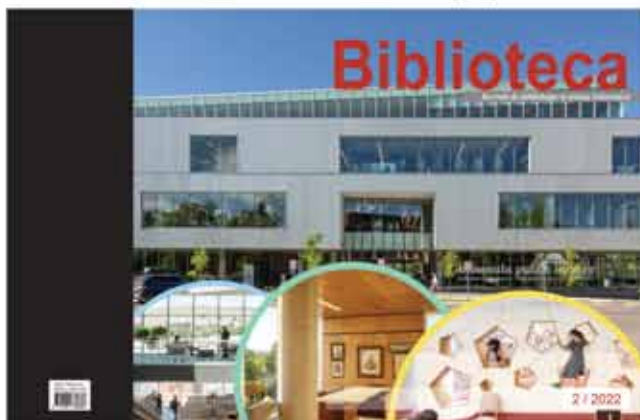
- EUGENIA BEJAN
 dr. ADRIANA-ELENA BORUNĂ
 NICOLETA MARINESCU
 dr. FLORICA-ELISABETA NUȚIU-VULCĂNESCU
 VERA OSOLANU
 dr. CARMEN-LEOCADIA PESANTEZ POZO
 prof. univ. dr. hab. NELLY ȚURCAN
 dr. ing. MIHAELA VOINICU
 lect. univ. dr. ROBERT CÔRAVU
 lect. univ. dr. CONSTANTIN ITTU

COLECTIV REDACȚIONAL

- coordonator: dr. RALUCA MAN
 tehnoredactare computerizată: FLORIN NISTOR
 distribuție: ALEXANDRINA GABOR

Adresa: B-dul Unirii, nr. 22, București,
 cod poștal 030833, OP 4, sector 3,
 telefon: 021.3142434/1075,
 e-mail: raluca.man@bibnat.ro
 sanda.gabor@bibnat.ro (a se vedea coperta III)

*Responsabilitatea pentru conținutul articolelor
 aparține autorilor.*

Mărturii ale scrisului în spațiul românesc. Istoria cărții și a bibliotecilor românești

Anamaria HELGIU

Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș,
Școala Doctorală de Litere, Științe Umaniste și Aplicate. Domeniul: Filologie
e-mail: anamaria.belgiu@umfst.ro

Istoria cărții și a scrisului ne trimite înspre Antichitate, cele două științe evoluând și dezvoltându-se odată cu umanitatea, prin scris și prin păstrarea înscrisurilor, omenirea conservându-și istoria, cultura și civilizația. Apariția cărții este legată de suporturile de scriere, de-a lungul vremii omenirea încercând să descopere materiale cât mai durabile, potrivite a fi folosite pentru scris.

Creșterea preocupărilor oamenilor legate de scriere a generat și un interes pentru a colecta cele mai frumoase creații, luând astfel ființă bibliotecile. În Antichitate s-a constituit și *Biblioteca din Alexandria*, cea mai renumită bibliotecă a Antichității, care, la momentul tristei sale nimiciri, deținea peste 400.000 de papirusuri. Bibliotecarii care activau aici, personalități remarcabile, erau deopotrivă literați și oameni de știință, cu o deschidere culturală și intelectuală aparte: „nu a fost o coincidență faptul că cinci dintre primii șase bibliotecari (Zenodotos, Apollonios din Rodos, Eratostene, Aristofan și Aristarch) au fost printre cei mai faimoși literați ai vremii lor.”¹

Alături de Biblioteca din Alexandria, *Biblioteca din Ninive*, considerată a fi cea mai veche bibliotecă a Antichității, era un reper al lumii antice, datând din secolul al VII-lea î.Hr (anul 650 î.Hr). Spre deosebire de însemnările pe papirus care se aflau în Biblioteca din Alexandria și care au fost distruse în marele incendiu care a mistuit biblioteca, tăblițele bibliotecii din Ninive au supraviețuit distrugerii, tocmai datorită materialului utilizat pentru scrierea lor, argila, incendiul care a devastat edificiul, contribuind la conservarea mai multor plăcuțe până în zilele noastre.

În Evul Mediu, bibliotecile se găseau în mănăstiri sau erau deținute de personalități ale vremii sub formă de colecții personale, însă cu timpul, colecțiile de cărți se extind și în lumea universitară, acestea începând să formeze biblioteci ale colegiilor, unde încep să activeze copişti, ilustratori și librari. Scriptorium, spațiul unde copiştii își desfășurau activitatea de copiere și scriere a manuscriselor, era de obicei funcțional în mănăstiri și în biblioteci, scrierea era realizată de copişti pe foi de pergament, un material scump și rar, însă, deoarece pergamentul era un material care permitea ștergerea prin răzuire („corectarea greșelilor se făcea uneori cu ajutorul unui brici sau al unei pietre ponce”²), din nefericire au dispărut și unele texte importante, chiar vechi versiuni ale Sfintei Scripturi sau alte cărți liturgice.³

Tipografia a apărut după cercetări îndelungate și încercări multiple, cu scopul de a elimina toate neajunsurile întâmpinate de scriere de-a lungul istoriei sale. Invenția tiparului în secolul al XV-lea i-a fost atribuită lui Johannes Gensfleisch, zis Gutenberg, cu toate că numeroase tentative de utilizare a tiparului mobil au existat și înainte de acest moment: „multiple

matrițe în care erau gravate texte descoperite în diverse zone ale Asiei sunt dovezi care atestă faptul că practica tiparului era cunoscută cu mulți ani în urmă... dacă descoperirea tiparului nu i se datorează în exclusivitate lui Gutenberg, dezvoltarea și perfecționarea acestuia îi sunt incontestabile.”⁴

După introducerea tiparului, acesta s-a răspândit cu repeziciune în toate țările Europei, inclusiv în Țările Române. Fiecare perioadă din istoria scrisului a pătruns pe teritoriul țării noastre la scurt timp după ce aceasta și-a făcut simțită prezența la nivel european, alteori, cercetările opinând că ar fi apărut chiar mai devreme⁵: „descoperirea în anul 1961, în localitatea Tărtăria din județul Sibiu (România), de către arheologul Nicolae Vlăsa a trei tăblițe din lut ars inscripționate cu o serie de pictograme asemănătoare cu cele sumeriene a dus la opinia că ar fi vorba de o scriere mult mai veche decât cea cunoscută până atunci. În urma numeroaselor expertize, s-a ajuns la concluzia că scrierea de pe Tăblițele de la Tărtăria ar fi cea mai veche din lume și că civilizația danubiană este mai veche cu mii de ani decât cea sumeriană.”⁶

În spațiul carpato-danubiano-pontic, descoperirile arheologice au scos la iveală mărturii ale artei preistorice datând din paleolitic. Este vorba despre primele picturi rupestre de pe teritoriul României, descoperite în *Peștera Cuciulat*, județul Sălaj, datând de peste 15.000 de ani. Cea mai impresionantă figură descoperită pe pereții acestei peșteri a fost „Calul de la Cuciulat”, o pictură zoomorfă înfățișând silueta unui cal, de culoare roșie-cărămizie, alături de o felină, o pasăre și o siluetă umană.

Fig. 1. Calul de la Cuciulat

Sursa: <https://ziarulnatiunea.ro/2016/11/05/altamira-romaniei-picturile-parietale-din-peștera-cuciulat/>

Din păcate, aceste vestigii nu au fost valorificate iar peștera nefiind întreținută s-a surpat, blocând intrarea spre aceste opere de artă. Ca urmare, interesul publicului și al cercetătorilor s-a pierdut, iar în urma acestor evenimente nu se mai știe dacă picturile ar mai fi supraviețuit.⁷

Între timp, alte manifestări artistice, mărturiile ale transmiterii grafice ale unor noțiuni, au fost descoperite pe teritoriul țării noastre (în anul 2010), în *Peștera Coliboaia*, din județul Bihor. Aici au fost găsite urme ale omului preistoric, prin descoperirea a paisprezece desene parietale, cu o vechime de peste 35.000 de ani, reprezentând unele animale preistorice, specifice epocii respective: un bizon, un cal, o felină, capete de urși, rinoceri păroși, dar și câteva gravuri. Toate acestea erau executate în cărbune, motiv care a determinat numirea lor de „picturi negre”.

Fig. 2. Desene rupestre în peștera Coliboaia

Sursa: <https://www.imperialtransilvania.com/ro/2015/06/15/citeste-stirea/argomenti/places-of-interest-1/articolo/translate-to-romana-coliboaia-cave-the-place-that-houses-the-worlds-oldest-cave-paintings.html>

Interpretările specialiștilor asupra semnificației picturilor rupestre din Peștera Coliboaia sunt diverse; una dintre teorii sugerează că ar fi vorba despre scene de vânatoare cu scop magic: oamenii preistorici care vânau în mod simbolic pe pereții peșterii, sperau să atragă acest lucru și în viața reală. Alte teorii susțin că picturile făceau parte din ceremonii magice sau religioase. Oricare ar fi realitatea, picturile aflate în Peștera Coliboaia din România sunt considerate de specialiști primele manifestări artistice ale omului și cele mai vechi picturi rupestre descoperite în Europa Centrală.⁸

Alte vestigii ale scrisului pe teritoriul românesc sunt cele descoperite în *Peștera Gaura Chindiei*, din județul Caraș-Severin, unde au fost descoperite urme de artă rupestră datând din paleolitic și neolitic.

Fig. 3. Artă rupestră în Peștera Gaura Chindiei

Sursa: <https://www.ziarulnatiunea.ro/www/wp-content/uploads/2015/12/02-Gaura-Chindiei.jpg>

Desenele din această peșteră, de culoare roșie, executate în argilă, reprezintă păsări, motive florale, motivul bradului, siluete umane stilizate, diferite semne și simboluri (individuale, în pereche sau în grup: cercuri, cruci, simbolul solar), impresiuni de mâini și degete, precum și unele însemnări cu caractere chirilice și latine și un text cu caractere slavone: „suma totală a celor care au putut fi citite se ridică la circa 425, dar cel puțin tot atâtea sunt șterse, neputându-se opera cu ele”, ne informează Vasile Boroneanț, arheologul care în anul 1971, a descoperit aceste vestigii.

Chiar și elementele de alfabet descoperite au fost alterate de apele de prelingere. Unele dintre aceste mărturii s-au degradat parțial sau total: „în unele locuri producându-se derocări, s-a distrus și pictura. În partea de jos a fost distrusă de animale prin frecare cu corpul. În anumite locuri, în funcție de circulația curenților interiori, s-au depus, în strat mai gros sau mai subție, cristale fine de calciu care au acoperit și decorul. Porțiuni mai mici de perete cu decor au fost acoperite de o ciupercă verde, îngreund sau făcând imposibilă citirea.”⁹

Totuși, cercetătorii au constatat că însemnările slavone descoperite alcătuiesc cu siguranță un text, care ar putea fi un text religios, deoarece numele proorocului Isaia era menționat în această inscripție. Și prezența a numeroase cruci bizantine în zona textului au condus spre această concluzie, iar posibilitatea ca aceste însemnări să fi fost realizate de un călugăr este una plauzibilă.

În urma examinării acestor semne și simboluri s-a concluzionat că ele ar avea o încărcătură simbolică, magico-religioasă, dar și artistică, iar cei care le-au realizat considerau că prin reprezentarea lor, ei vor fi protejați. Cercetătorii iau în considerare probabilitatea ca unele dintre aceste semne să reprezinte elemente ale vreunui alfabet străvechi.

Textele scrise cu caractere latine, pe de altă parte, redau nume de bărbați sau de familii care sunt folosite și acum în aceea comună. Se consideră că aceste însemne datează din jurul anului 1846, însă elementele de alfabet (chirilic, slavon, latin) au putut fi scrise oricând în perioada în care acestea erau utilizate în zonă. Datarea este diferită, în funcție de distribuția însemnelor pe pereți, grupările de însemne identificate pornind din paleolitic și neolitic, până în anii 1900, însă, „săpăturile arheologice... dau certitudinea că peștera a fost frecventată în epocile fierului, prefeudală sau feudală. ...Un alt fapt cert este că în mileniul al VII-lea sau al VI-lea î.e.n., locuitorii așezării epipaleolitice... aflată la câteva sute de metri în aval, au cunoscut peștera și au frecventat-o, dovadă fiind bucățile de argilă roșie găsite în stratul de cultură, care provin din depozitul natural din peșteră”.¹⁰ În ceea ce privește motivul solar identificat în interiorul peșterii, cercetătorii înclină a crede că aparține epocii metalelor.

În spațiul românesc, scrierea era cunoscută și folosită încă din perioada geto-dacilor, ei utilizând inițial alfabetul grec, apoi pe cel latin. După cucerirea romană, scrierea a fost folosită tot mai frecvent și a căpătat o importanță tot mai mare, dovadă fiind numeroasele mărturii inscripționate în *limba latină*: inscripții pe pietre funerare, diplome militare, acte cu caracter administrativ și religios, însemnări, contracte, diferite socoteli.¹¹ Un alt alfabet utilizat în spațiile românești a fost alfabetul *chirilic*, folosit în documentele medievale românești, slavona devenind limba oficială a bisericii, a cancelariei, a culturii scrise: „începând cu secolul al X-lea, alfabetul chirilic a fost preluat și pe teritoriul românesc, fiind folosit până în anul 1860, când a fost înlocuit cu alfabetul latin.”¹² Până la începutul secolului al XVI-lea, limba slavonă începe să fie înlocuită cu limba română, însă, scrisă tot cu caractere chirilice.

Tiparul în spațiul românesc

La scurt timp după introducerea tiparului de către germanul Johannes Gutenberg, această tehnică s-a răspândit cu repeziune în întreaga Europă, incluzând, la începutul secolului al XVI-lea și Țările Române. După introducerea tiparului, primele tipărituri (în limba slavonă, iar mai târziu în limba română), au fost tot cărți bisericești, introducerea tiparului și implicit, apariția primelor tipărituri la începutul sec. al XVI-lea în Țările Române, constituind un moment important în dezvoltarea culturii noastre naționale, o revoluție culturală deosebită.

Pe teritoriul țării noastre, prima carte a fost tipărită în anul 1508, când călugărul sârb Macarie, un priceput meșter tipograf, se refugiază în Țara Românească de teama turcilor. Aici, domnitorul Radu cel Mare, îi pune la dispoziție o tipografie, probabil adusă din Veneția, iar călugărul Macarie tipărește în limba slavonă un *Liturghier* (1508), un *Octoih* (1510) și un *Evngeliar* (1512), o realizare de seamă a artei noastre tipografice, imprimat pe pergament și ornat cu desene colorate.

După introducerea tiparului, primele tipărituri (la început în limba slavonă, iar mai târziu în limba română) au continuat să fie cărți religioase, bisericești, în secolul al XVI-lea în Transilvania funcționând tipografiile la Sibiu, Alba Iulia, Orăștie, Brașov, iar în Țările Române, la Iași și la București.

Tipărituri românești. Primele tipărituri în limba română

Primele cărți în limba română au fost tipărite la Sibiu și la Brașov în sec. al XVI-lea, de către Filip Moldoveanu, respectiv diaconul Coresi. Concret, Filip Moldoveanu tipărește la Sibiu prima carte în limba română, *Catehismul Românesc* (1544), iar în anul 1546, tipărește *Tetraevanghelul slav* și *Tetraevanghelul slavo-român* (1551-1533).

Diaconul Coresi, cel mai însemnat tipograf al acelei epoci, tipărește la Brașov, tot în limba română, *Catehismul românesc* (1559), *Tetraevanghelul* - atât în ediție română (1561), cât și în ediție slavonă (1562), *Evngeliarul* și *Pravila* (1561), după ce, în anul 1557, a tipărit împreună cu Oprea un *Octoih*.¹³ Coresi, originar din Târgoviște, se stabilește la Brașov, invitat de judele Brașovului, Johannes Benkner (fiul lui Hans Benkner, destinatarul Scrisorii lui Neacșu de la Câmpulung), care deținea o fabrică de hârtie. La Brașov, diaconul a tipărit în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, între anii 1559-1581, treizeci și cinci de titluri de cărți românești (între care un catehism, două cazanii, două psaltiri, o pravilă), care mai apoi au fost multiplicat în sute de exemplare. Activitatea diaconului Coresi a fost încununată de tipărirea vechilor traduceri realizate în Maramureș și în nordul Transilvaniei, activitatea sa fiind una remarcabilă: a schimbat topica slavă a vechilor texte, a tradus cuvintele slave, a înlocuit particularitățile subdialectului maramureșean, utilizând graiul din regiunea Târgoviște-Brașov. Coresi s-a remarcat și prin faptul că a adăugat cărților tipărite de el predoslovii și epiloguri în care susținea necesitatea tipăririi în limba română a textelor religioase și introducerea limbii române în biserică, el căutând să apropie limba textelor bisericești de limba vorbită, pledând pentru o limbă română unitară. Textele coresiene au reprezentat bazele pe care a început să se clădească limba română literară, acestea constituind un model pentru toți cei care scriau românește și încercau să construiască o limbă scrisă unitară.

Bibliotecile românești

Conștientizând însemnătatea elementului scris în viața societății, poporul român a făcut eforturi pentru a promova și dezvolta scrierea și păstrarea înscrisurilor pentru posteritate. Istoria unui popor, dezvoltarea culturii sale, sunt strâns legate de modul în care societatea a știut să păstreze și să transmită peste timp informațiile acumulate, iar păstrătoare a acestor informații scrise a fost biblioteca. La fel ca în restul teritoriilor Europei, situația bibliotecilor românești s-a stabilit treptat, sensul actual al cuvântului „bibliotecă” neputând fi folosit foarte devreme; s-a putut mai degrabă vorbi despre colecții personale de cărți, „ca rezultat al eforturilor personale unor intelectuali sau ierarhi români. Aceste colecții de cărți... au stat la baza bibliotecilor de mai târziu, au demonstrat importanța cunoașterii, au dezvoltat gustul pentru lectură și, nu în ultimul rând, au contribuit la emanciparea națională.”¹⁴

În spațiul românesc, istoria bibliotecilor și a cărții s-a aflat în conexiune atât cu situația socio-culturală a vremii, cât și cu specificul acestui teritoriu, fiind caracterizate și de o anumită deschidere spre cultura occidentală: „ca și în alte țări europene, primele biblioteci românești particulare au aparținut celor bogați și puternici, singurii în stare să se instruiască și să-și permită să colecționeze cărțile - atât de scumpe la început”¹⁵. Același specialist ne informează că istoria bibliotecilor românești este plină de lacune, însă „ea poate consemna totuși unele știri disparate, despre biblioteci a căror mărime și al căror conținut nu mai pot fi reconstituite sau evaluate și despre care se știe numai că s-au risipit ori au fost distruse.”¹⁶

În perioada secolelor al XVI-lea și al XVII-lea, atât în Transilvania, cât și în Țara Românească și Moldova s-au format biblioteci particulare remarcabile ale unor domni, nobili și clerici educați, cultivați și amatori de carte: Matei Basarab, Udriște Năsturel, Constantin Brâncoveanu, mai mulți membri ai familiei Mavrocordat (Nicolae, Alexandru și Constantin), mai mulți membri ai familiei Cantacuzino (Constantin, Radu, Mihai, Matei, Ștefan), situație care evidențiază preocupările erudite care începeau să se contureze pe teritoriul țării noastre. Profilul acestor biblioteci era divers, conținând dicționare, lucrări de istoriografie, teologie, politică și texte de factură umanistă, provenite din renumite centre editoriale europene, majoritatea lucrărilor deținute de aceste biblioteci fiind aduse din străinătate chiar de proprietarii lor, avizați colecționari de carte și care erau la curent cu oferta editurilor și librăriilor occidentale.¹⁷ Cu toate că multe dintre aceste lucrări au dispărut, altele se găsesc astăzi în posesia unor biblioteci reprezentative ale țării.

Remarcăm că tradiția antică a bibliotecarului ca om instruit, om de cultură, literat și om de știință s-a preluat și în Țările Române mii de ani mai târziu, când domnitorii români aveau secretari capabili să servească și interesele bibliotecii, cunoscut fiind faptul că secretarii personali erau oameni cu o deschidere culturală și intelectuală aparte. În această circumstanță aflăm că Nicolae Mavrocordat l-a chemat de la Leipzig pe Ștefan Bergler (umanist și elinist transilvănean care a lucrat în străinătate pentru câteva edituri și tipografii), pentru a-i organiza colecțiile, a se ocupa de bibliotecă și pentru a-i instrui fiii. Aflăm totodată că „o vreme Constantin Brâncoveanu l-a avut bibliotecar pe Ioan Comnen, doctor în medicină și filozofie al Universității din Padova. Dacă era necesar un bibliotecar, colecția trebuie să fi fost destul de importantă cantitativ”, ne informează Gheorghe Buluță. În același context care evidențiază erudiția bibliotecarilor

străvechi, ni se transmite că în anul 1694 intră în serviciul lui Constantin Brâncoveanu, Nicolaus de Porta, om învățat, fost secretar al ambasadorului Olandei la Istanbul, specialist în spionaj, interceptare de corespondență și descifrare, pentru a activa la curtea domnească drept secretar și bibliotecar.¹⁸

Prin originea, conținutul și structura lor, colecțiile domnești, colecțiile de familie sau personale din secolul al XVII-lea, chiar dacă erau mai mici decât colecțiile marilor biblioteci imperiale și regale din Europa sau au fost nimicite din cauza unor evenimente tragice care s-au repetat necontenit, aveau profil european, majoritatea cărților conținute de aceste colecții fiind scrise în limbile greacă, franceză, germană, română, italiană, latină.

Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea numărul bibliotecilor particulare vechi începe să scadă și încep să apară tot mai multe semne de lectură în rândul burgheziei, urmând ca pe la mijlocul secolului al XIX-lea să se dezvolte biblioteci personale în unele familii de condiție medie; totuși, pentru mulți dintre locuitorii neștiutori de carte ai țărilor române, cartea a rămas un obiect necunoscut și sacru.

În secolul al XIX-lea, preferințelor de lectură pre-existente li se adaugă interesul pentru alte tipuri de conținut: calendare, almanahuri, cărți cu caracter utilitar (gospodărie, agricultură, apicultură, medicină populară), cărți de rugăciuni sau cărți de vise.¹⁹

În sec. al XVIII-lea, la Blaj, găsim *biblioteca Mănăstirii Sfintei Treimi*, ale cărei baze au fost puse de Inochentie Micu Klein, episcop greco-catolic al Episcopiei Române Unite de Făgăraș. În anul 1737 el a mutat sediul episcopal de la Făgăraș la Blaj și a ridicat Catedrala și Mănăstirea „Sfânta Treime”. Biblioteca acestei mănăstiri s-a înființat atunci când acesta a adus din Făgăraș circa 200 de volume, transformând această bibliotecă într-un punct de referință în istoria culturii românești, alături de alte texte deosebite, biblioteca mănăstirii deținând numeroase lucrări privind cultura românească. Numeroase personalități, mai ales religioase, vor contribui la întreținerea, dezvoltarea și extinderea acestei biblioteci, între care amintim pe episcopul Grigore Maior, care a fost chiar primul bibliotecar oficial al acestui așezământ. El s-a implicat în creșterea fondului de carte, având meritul de a fi reușit să obțină toate dublurile bibliotecii imperiale din Viena. O bună parte din tezaurul acestei biblioteci este reprezentat de aceste cărți speciale, alături de care se adaugă cărți provenite din alte donații, mai exact din partea episcopului Ioan Giurgiu Patachi, a episcopului Inochentie Micu Klein sau a episcopului Grigore Maior.²⁰

În secolul al XIX-lea, în contextul creșterii preocupărilor erudite a unei părți a societății, avem mărturiile ale unor biblioteci personale prețioase, deținute de învățați ai vremii, cum ar fi biblioteca bibliofilului Constantin Cornescu Oltelnicianu, un poliglot cu preocupări lingvistice care se ocupa de studiul limbilor orientale și al literaturii vechi românești și care deținea o bogată bibliotecă de cărți rare și manuscrise vechi românești. După moartea acestuia, valoroasa sa bibliotecă a fost cumpărată în anul 1854 de un alt iubitor de carte veche și rară, Dionisie Romano, care mai târziu și-a donat întreaga colecție Bibliotecii Academiei.

O altă bibliotecă reprezentativă pentru secolul al XIX-lea este cea a cărturarului Timotei Cipariu, unul dintre fondatorii Academiei Române, filolog și lingvist, intelectual cu formație și mentalitate europeană. Cărturarul, personalitate complexă, avea legături cu lumea culturală europeană iar biblioteca sa reflecta acest lucru, conținând o colecție savantă de texte în mai

multe limbi, colecție compusă din lucrări care îi erau trimise din străinătate de edituri, librării, prieteni sau colaboratori de-ai săi. Biblioteca sa era îmbogățită și prin scrieri de Aristotel sau alți autori bizantini sau ai antichității greco-romane, gramatici, ediții rare ale unor tipărituri europene. În timpul revoluției de la 1848, biblioteca lui Cipariu a suferit mari pierderi când, nevoit să-și mute fondurile la Sibiu, o parte a colecției a dispărut, în timp ce alta a fost distrusă de austrieci.²¹

O bună parte din bibliotecile particulare din Transilvania aparțineau culturii maghiare, însă alături de acestea, existau și biblioteci ale unor români cultivați, biblioteci care conțineau lucrări științifice, ghiduri de călătorie, biografii, romane istorice, lucrări de istoriografie sau colecții de reviste. Astăzi, prin intermediul bibliotecilor contemporane, cu emoție aflăm că unele lucrări care făceau parte din aceste colecții personale conțineau în interiorul paginii sublinieri, comentarii, adnotări aparținând proprietarilor, cu rolul de a evidenția ideile considerate importante, de a-și expune propriile păreri cu privire la conținutul textului sau pentru a-și argumenta opiniile. Multe dintre bibliotecile particulare din Transilvania secolului al XIX-lea erau comparabile cu marile biblioteci particulare europene, lucru care atestă „o sincronizare a civilizației cărții la români cu aceea europeană”.²²

În condițiile dezvoltării și diversificării activității bibliotecilor românești, a apărut nevoia legiferării unor aspecte teoretice, practice și organizatorice, cu privire la activitatea acestor instituții culturale. În acest context, în Moldova și în Țara Românească, modul de organizare și funcționare a bibliotecilor a fost stabilit încă de la începutul secolului al XIX-lea, prin *Codul lui Calimah* (1817), prin *Regulamentele Organice* (1830-1831) și prin *Regulamentul pentru Bibliotecile Publice din România* (1864), în timpul domniei lui Cuza, documente care au fost considerate primele măsuri legislative referitoare la organizarea sistemului bibliotecilor publice românești.²³

În anul 1919, la inițiativa ministrului Instrucțiunii și Cultelor, a fost fondată Asociația Bibliotecilor Publice, organism care se dorea a administra, organiza și conduce bibliotecile aflate în subordinea acestui minister, iar însărcinat să conducă această asociație a fost profesorul universitar Nicolae Iorga. În cadrul acestei inițiative, bibliotecile tutelate de acest minister, au primit cărți cu scopul de a culturaliza și moderniza societatea românească după Marea Unire. Cinci ani mai târziu, în anul 1924, o altă asociație a luat ființă: Asociația Bibliotecarilor din România, constituită cu scopul de a se preocupa de dezvoltarea bibliotecilor existente, de a susține și proteja interesele bibliotecarilor.²⁴

Și pe teritoriul județului Mureș, bibliotecile încep să acumuleze documente variate, astfel încât, în secolul al XX-lea identificăm biblioteci păstrătoare ale documentelor prezentului și trecutului, biblioteci generoase în a ne oferi fonduri rare, cu valoare bibliofilă deosebită: Biblioteca Județeană Mureș, Biblioteca Teleki (instituție subordonată Bibliotecii Județene), bibliotecile orașelor Reghin, Sighișoara și nu în ultimul rând, bibliotecile universităților din oraș. Colecțiile lor cuprind carte veche românească și străină, majoritatea colecțiilor provenind din donații. Alături de documente moderne, astăzi descoperim în cadrul acestor colecții, fonduri speciale formate din documente scrise cu mâna la distanță de câteva secole de la apariția primei cărți tipărite, o mărturie a faptului că modalitatea în care informațiile erau transmise înainte de invenția lui Gutenberg s-a păstrat până astăzi. Cu toate că tiparul este deja o noțiune firească, epoca scrierii manuscrise nu s-a încheiat. Diversitatea manuscriselor regăsite și păstrate în colecțiile bibliotecilor românești exprimă

preocuparea accentuată a ființei umane de a transmite prin modalități felurite informațiile considerate prețioase și demne de a fi păstrate: materiale științifice (cărți, cursuri, tratate etc.), rețete de preparare a unor leacuri, scrisori, însemnări personale, diferite evidențe, registre sau dări de seamă.

Întâlnim în colecția de manuscrise a Bibliotecii Universității de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș documente, speciale nu doar prin vechimea lor, ci și prin faptul că acestea evidențiază preocupările omului în anumite momente din istorie, relevă modul cum erau organizate informațiile, cum erau colectate și păstrate datele considerate importante. Aceste documente se disting prin informațiile cuprinse în interiorul lor, astăzi ele dovedindu-ne importanța elementului scris și a transmiterii informației, în orice formă ar fi ea (document tipărit, manuscris, imagine).

Descoperim în colecțiile bibliotecii amintite un document inedit, un „registru” al unei moașe pe nume Bertleff Erzsébet, în care aceasta notează detalii legate de nașterile la care a asistat, dar aflăm și faptul că ea avea și rol de asistentă medicală a comunității în care activa. Caietul conține date adunate de-a lungul a șaisprezece ani, din anul 1852, până în anul 1868, aducând informații despre 124 de nașteri asistate. În acest manuscris, înfățișat sub forma unui caiet conținând 16 pagini, moașa notează și evidențiază nașterile la care a asistat, aducând informații cu privire la data nașterii copilului, sexul noului născut, numele mamei, numele nașilor care vor boteza pruncul și suma de bani primită de la părinți pentru moșire. Constatăm că sumele încasate erau diferite, lucru care ne îndreptățește să credem că suma percepută la naștere nu era fixă, ea fiind primită în funcție de posibilitățile financiare ale părinților. În câteva însemnări din registru, găsim menționat faptul că pruncul s-a născut mort, fapt care ne confirmă dificultățile întâmpinate de omenire în lipsa unor servicii medicale corespunzătoare.

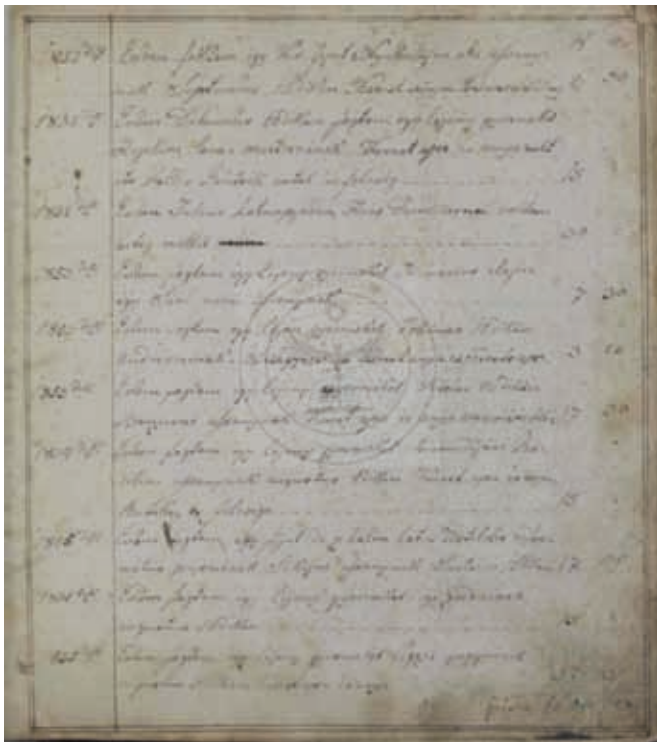

Fig. 4. Însemnările moașei Bertleff Erzsébet

Sursa: <http://dspace.unftgm.ro/jspui/bitstream/123456789/2133/1/Jegyz%20c5%91k%20c3%b6nyve.pdf>

A doua parte a manuscrisului conține rețete medicale și farmaceutice bazate pe ingrediente naturale, ingrediente accesibile și ușor de procurat pentru familii în acea perioadă. Leacurile rezultate erau utilizate pentru ameliorarea unor dureri sau afecțiuni: dureri de ficat, de stomac, crampe și spasme, hemoragii, holeră, gută, hepatită, răni ulceroase, cancer, difterie, scurgeri vaginale. Ingredientele menționate în manuscris ar fi fost întrebuințate pentru prepararea remediilor și care se găseau de obicei în gospodăria familiei: coji de ouă, făină, sare, unt, lapte, ulei, miere, oțet, vin roșu sau alb, țuică, rădăcină de pătrunjel, semințe de mărar, ovăz, ceapă, usturoi, hrean, diverse alte rădăcini, semințe sau frunze de plante. În cazul hemoragiilor, de pildă, se realiza un preparat dintr-o jumătate de pahar de țuică, puțină sare, un ou și rădăcină de hrean răzuită. Acestea se combinau, se lăsau la macerat 24 de ore, apoi, doctoria rezultată se administra de două ori pe zi, câte o linguriță, dimineața și seara. Considerăm că rețetele regăsite în a doua parte a manuscrisului erau folosite de Bertleff Erzsébet pentru tratarea bolnavilor pe care îi avea în îngrijire, rețete probabil transmise din generație în generație.

Remarcăm responsabilitatea deosebită pe care o aveau aceste femei, rolul lor aparte în viața comunității în această perioadă de final de secol XIX și început de secol XX, când facilitățile sistemului medical nu permiteau fiecărei femei să aibă parte de o naștere asistată în unități spitalicești.

Documentul, scris la sfârșitul secolului al XIX-lea, la distanță de aproape patru secole de la invenția lui Gutenberg, întărește ideea că textul scris, în orice formă ar fi el (manuscris sau text tipărit), este unica modalitate de a transmite peste veacuri mesajele omenirii. Acest tip de documente sunt îngrijite astăzi cu multă responsabilitate de bibliotecile moderne, constituind o dovadă a evoluției scrisului, a cărții și a lecturii. Diversitatea documentelor scrise ne conduce spre observația că la distanță de sute de ani de la invenția lui Gutenberg, documentul manuscris este încă statornic în viața societății, fie că este text savant, text non-științific, înștiințări sau diverse note personale.

Conștientizând importanța comunicării pentru societate, de-a lungul istoriei sale, omenirea a reușit să găsească numeroase modalități de transmitere a informației și să transmită peste timp valorile epocilor trecute, iar acest tip de documente ne dezvăluie cum dorința de cunoaștere a condus spre crearea unor documente considerate astăzi neobișnuite, într-o lume în care tehnologia pune la dispoziția societății actuale metode moderne de scriere și citire.

Alături de diversitatea tematică a unor manuscrise compuse la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, astăzi aflate în biblioteci universitare, specializate sau publice, remarcăm faptul că omenirea a continuat prin toate mijloacele să transmită moștenirea culturală, sub orice formă ar fi fost aceasta, acest fapt demonstrându-ne că nu există o formă mai potrivită de transmitere a informației decât cuvântul scris.

Bibliotecile moderne, alături de funcția de conservare și păstrare a acestor valori culturale deosebite, mijlocind accesul către aceste materiale, provoacă cititorul către cunoaștere, îi stârnește interesul spre lectură, educație și cercetare. Venind în întâmpinarea publicului cu colecții de documente neobișnuite, rare, aceste instituții își transformă rolul tradițional de depozitare a informației, devenind furnizoare și creatoare de cultură.

Note:

1. COSTA, Ioana. *Papirus, pergament, hârtie. Începuturile cărții*. București: Editura Humanitas, 2011, p. 17.
2. LYONS, Martyn. *Istoria cărților*; traducere de Ștefania Ferchedău. București: Editura Art, 2011, p. 42.
3. LABARRE, Albert. *Istoria cărții*. Iași: Institutul European, 2001, p. 16.
4. HORVATH, Săluc. *Cartea de-a lungul anilor - momente din istoria scrisului, a cărții și a tiparului*. Cluj-Napoca: Editura Școala Ardeleană, 2015, pp. 45-46.
5. Facem referire la controversele tăblițe de la Tărtăria.
6. HORVATH, Săluc. *Op. cit.*, p. 19.
7. GRIGORE, George V. Altamira României - Picturile parietale din Peștera Cuciula. În: *Ziarul Națiunea*, anul XI, 5 noiembrie 2016. [accesat 11 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://ziarulnatiunea.ro/2016/11/05/altamira-romaniei-picturile-parietale-din-pestera-cuciulat>.
8. GRIGORE, George V. Cele mai vechi picturi rupestre din Europa Centrală - Peștera Coliboaia din Munții Bihorului. În: *Ziarul Națiunea*, anul XI, 8 mai 2015. [accesat 11 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://ziarulnatiunea.ro/2015/05/08/cele-mai-vechi-picturi-rupestre-din-europa-centrala-pestera-coliboaia-din-muntii-bihorului/>.
9. BORONEANȚ, Vasile. Arta rupestră din Peștera Gura Chindiei, Comuna Pescari, județul Caraș-Severin. În: *Revista Monumentelor Istorice*, anul XLVI, în TOM: 1, anul 1977. [accesat 11 noiembrie 2022]. Disponibil la: <http://revistamonumenteloristorice.ro/?articol=57331-arta-rupestra-din-pestera-gura-chindiei-comuna-pescari-judetul-caras-severin>.
10. *Ibidem*.
11. REGNEALĂ, Mircea (coord.). *Tratat de biblioteconomie*, vol. I. București: Editura ABR, 2013, p. 28.
12. HORVATH, Săluc. *Op. cit.*, p. 22.
13. *Ibidem*, p. 52.
14. AVRAM, Olivia Monica. *Pagini din viața culturală românească din județul Mureș (secolele XVIII-XIX). Societăți, asociații, colecționari, biblioteci*. Sibiu: Editura Astra Museum, 2014, p. 174.
15. BULUȚĂ, Gheorghe. *Civilizația bibliotecilor*. București: Editura Enciclopedică, 1998, p. 49.
16. *Ibidem*.
17. *Ibidem*, p.55
18. *Ibidem*, p. 52-54.
19. *Ibidem*, p. 59.
20. AVRAM, Olivia Monica. *Op. cit.*, p. 180-181.
21. BULUȚĂ, Gheorghe. *Op.cit.*, p. 61-62.
22. *Ibidem*, p. 63.
23. *Ibidem*, p. 175.
24. CORAVU, Robert; TÎRZIMAN, Elena (coord.). *Biblioteconomia românească la început de secol XXI: Omagiu profesorului Mircea Regneală la 70 de ani*. Constanța: Editura Ex Ponto, 2013, p. 226.

Bibliografie:

1. AVRAM, Olivia Monica. *Pagini din viața culturală românească din județul Mureș (secolele XVIII-XIX). Societăți, asociații, colecționari, biblioteci*, Editura Astra Museum, Sibiu, 2014.
2. Biblioteca Digitală a Universității de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș. [accesat 11 noiembrie 2022]. Disponibil la: [Http://dspace.umfst.ro/jspui/?locale=ro](http://dspace.umfst.ro/jspui/?locale=ro)
3. BORONEANȚ, Vasile. Arta rupestră din Peștera Gura Chindiei, Comuna Pescari (Județul Caraș-Severin). În: *Revista Muzeelor și Monumentelor*, anul XLVI, nr. 1, 1977. [accesat 11 noiembrie 2022]. Disponibil la: <http://revistamonumenteloristorice.ro/?articol=57331-arta-rupestra-din-pestera-gura-chindiei-comuna-pescari-judetul-caras-severin>
4. BULUȚĂ, Gheorghe. *Civilizația bibliotecilor*. București: Editura Enciclopedică, 1998.
5. CORAVU, Robert; TÎRZIMAN, Elena (coord.). *Biblioteconomia românească la început de secol XXI: Omagiu profesorului Mircea Regneală la 70 de ani*. Constanța: Editura Ex Ponto, 2013.
6. COSTA, Ioana. *Papirus, pergament, hârtie. Începuturile cărții*. București: Editura Humanitas, 2011.
7. GRIGORE, George V. Altamira României - Picturile parietale din Peștera Cuciulat. În: *Națiunea. Continuitate pentru neam și țară*, anul XI. [accesat 11 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://ziarulnatiunea.ro/2016/11/05/altamira-romaniei-picturile-parietale-din-pestera-cuciulat/>
8. GRIGORE, George V.: Cele mai vechi picturi rupestre din Europa Centrală - Peștera Coliboaia din Munții Bihorului. În: *Națiunea. Continuitate pentru neam și țară*, anul XI. [accesat 11 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://ziarulnatiunea.ro/2015/05/08/cele-mai-vechi-picturi-rupestre-din-europa-centrala-pestera-coliboaia-din-muntii-bihorului/>
9. HORVATH, Săluc. *Cartea de-a lungul anilor - momente din istoria scrisului, a cărții și a tiparului*. Cluj Napoca: Editura Școala Ardeleană, 2015.
10. LABARRE, Albert. *Istoria cărții*; traducere de Camelia Secăreanu. Iași: Institutul European, 2001.
11. LYONS, Martin. *Istoria cărților*; traducere de Ștefania Ferchedău. București: Editura Art, 2011.
12. REGNEALĂ, Mircea (coord.). *Tratat de biblioteconomie*, vol. I. București: Editura ABR, 2013.

Biblioteca și patrimoniul documentar - abordare istorică a donațiilor

Drd. Cristina BACIU

Universitatea din București. Școala Doctorală de Litere
Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș
Compartimentul Evidența Documentelor și Statistică de Bibliotecă
email: bcm19701@yahoo.com

Încă din Antichitate, de la crearea Bibliotecii din Alexandria (secolul al III-lea î.e.n.) și până la apariția bibliotecilor populare din secolul al XIX-lea, obiectivul fundamental al bibliotecilor a constat în strângerea și păstrarea documentelor de valoare, care să reflecte cunoașterea umană. Valorile culturale pe care le posedăm astăzi sunt întemeiate pe munca generațiilor din trecut.¹

Biblioteca din Alexandria

Sursa: <https://jurnalspiritual.eu/biblioteca-din-alexandria-cea-mai-mare-biblioteca-antichitatii/>

Biblioteca Antichității se afla în palatele regale și pe lângă temple și era un simbol al recunoașterii sociale întrucât regatul sau comunitatea se remarcă prin nivelul și valoarea intelectuală datorate colecțiilor documentare deținute și prestigiului cărturarilor săi. Forma clasică a cărții era papirusul, iar copierea documentelor era cea mai comună modalitate de îmbogățire a colecțiilor.

În perioada medievală, se păstrează și se dezvoltă tradițiile cărturărești; primele biblioteci se aflau predominant în mănăstiri, iar numărul cărților variaua în funcție de importanța mănăstirii sau a episcopatului.² Biblioteca medievală este instituția care stă la baza emancipării, prestigiului și evoluției sociale, fiind apreciată pentru faima pe care o deținea în epocă, pentru că rolul ei nu era doar de a păstra documentele vremii, ci de a salva și transmite moștenirea Antichității, cu ajutorul celebrelor scriitorii care copiau manuscrisele. În Antichitate și Evul Mediu, accesul la documente era restrictiv din motive de protecție a colecțiilor de manuscrise unicat sau cu circulație foarte restrânsă.

Nu se cunoaște dacă modalitatea de a dona documente a funcționat în Antichitate, dar începând cu Evul Mediu, donația a fost adesea calea principală de creștere a numărului de cărți în bibliotecile cu acces public. Numeroși au fost înalții demnitari bisericești, domnitorii, boierii, nobilii, care și-au lăsat prin testament cărțile adunate într-o viață unei biblioteci, și dacă luăm în calcul cât de scumpe erau cărțile în vremurile vechi, ne putem da seama de averea considerabilă pe care o primea biblioteca de la binefăcătorul său.³

În secolele XIV-XVI, în spațiul italian, apar colecții și biblioteci particulare care au devenit ulterior nuclee ale bibliotecilor publice. Astfel, marele poet și prozator umanist italian Francesco Petrarca, este unul dintre primii donatori, care a dăruit Republicii Venețiene, în anul 1362, bogata sa colecție de manuscrise antice, în vederea înființării unei biblioteci publice.⁴

Și în perioada renașcentistă și apoi perioada modernă, biblioteca reflectă societatea și spațiul comunitar. Inventarea tiparului de către germanul Johannes Gutenberg în secolul al XV-lea a marcat începutul unei revoluții culturale, contribuind decisiv la facilitarea accesului la carte și acest lucru s-a reflectat în dezvoltarea bibliotecilor atât din punct de vedere numeric cât și din perspectiva activităților oferite. Comunitățile (naționale sau regionale) se preocupă de înființarea de biblioteci care să fie puse în slujba publicului larg. Apar bibliotecile naționale și cele publice și se poate vorbi despre demersuri de democratizare a accesului la cultură și educație. De asemenea, bibliotecile particulare capătă o mare însemnătate și constituie marcă de prestigiu și apreciere socială. Mari colecții particulare donate constituie nucleul marilor biblioteci de mai târziu. Bibliotecarul devine documentarist având misiunea de a organiza și administra fondurile documentare și de a asigura accesul la acestea. Marile biblioteci ale lumii se cristalizează în perioada de după apariția tiparului.

În Italia Renașterii (sec. XV-XVII), papa de Medici, Clement al VII-lea dezvoltă Biblioteca Laurențiană (Biblioteca Medicea Laurenziana) din Florența. Construită de Michelangelo și inaugurată în 1571, biblioteca conține manuscrise și cărți aparținând bibliotecii private a familiei Medici. La Veneția se dezvoltă Biblioteca Marciană (Biblioteca Națională a Sf. Marcu), prima bibliotecă publică deschisă oamenilor de știință din Veneția. Baza colecțiilor de documente a fost donația savantului și umanistului bizantin, cardinalul Bessarion, constând în 750 de manuscrise în limbile latină și greacă, și alte 250 de manuscrise și incunabule.⁵

În Ungaria, Biblioteca Corviniană, a regelui Matei Corvin (1443-1490), fiul domnitorului Iancu de Hunedoara, era cea mai mare colecție europeană de cronică istorice și lucrări

filosofice și științifice din secolul al XV-lea.⁶ Regele Philip al II-lea al Spaniei și-a donat colecția personală de documente Bibliotecii Escorial (1592), dar și-a asumat și achiziția celor mai bune biblioteci și lucrări ale Umanismului European Occidental.⁷

Biblioteca Medicea Laurenziană din Florența

Sursa: <https://www.histouring.com/en/historical-places/biblioteca-medicea-laurenziana/>

Începând cu secolul al XVII-lea se înființează biblioteci pentru public, și odată cu acestea apare mecenatul în Franța, Italia și Anglia. Toți protectorii artelor și științelor erau personalități ale vremii, mari colecționari care achiziționau și dețineau colecții de documente importante, pe care le ofereau publicului. Astfel, în Anglia, biblioteca eruditului diplomat Thomas Bodley (1545-1613) a devenit Biblioteca Bodleiană de la Oxford. În 1598 acesta și-a oferit sprijinul pentru organizarea și dezvoltarea unei biblioteci, donând colecția personală și o mare sumă de bani. Bodley a aplicat diferite metode pentru a spori colecțiile bibliotecii, una dintre acestea fiind Registrul binefăcătorilor, expus în 1604 în bibliotecă, unde erau cuprinși toți donatorii, astfel încât oricine îl putea vedea și răsfoi. Timp de câteva secole această idee inovatoare a continuat să motiveze pe mulți dintre prietenii lui Bodley, dar și pe alți oameni bogați, care au făcut importante donații bibliotecii. Și Biblioteca Universității Cambridge a primit din secolul al XVI-lea donații și moșteniri generoase de carte. În Italia, biblioteca arhitectului Francesco Borromini a devenit Biblioteca Ambroziană din Milano (1609).

Biblioteca Bodleiană Oxford

Sursa: <http://cercetaribibliografice.blogspot.com/2010/07/vechi-si-faimoase-biblioteci-din.html>

În Franța, donația se practica încă de pe la 1500, după înființarea Bibliotecii regale de la Blois. În acea epocă era obiceiul de a dona manuscrise cu dedicație regelui. În secolul al XVII-lea, nobilii încep să ofere colecții complete, cum este cazul donației făcute de conții de Bethune, care oferă lui Ludovic al XIV-lea întreaga lor colecție de manuscrise.⁸

Dacă în acea perioadă donația era făcută suveranului ca vasalitate, abia în secolul al XIX-lea, se poate stabili o partajare a donației din dorința de a transmite mai departe fonduri documentare, sau de a putea fi oferite publicului donații care erau datorate de savanți, scriitori, mari personalități.

Donațiile către Biblioteca regală se dezvoltă sub Ludovic al XIV-lea, când omul de stat francez Jean-Baptiste Colbert (1619-1683) va dezvolta Biblioteca Colbertină, aceasta fiind disponibilă publicului. La moartea sa, Biblioteca Colbertină deținea un fond de 23.000 de cărți și 5.212 manuscrise.⁹ Frații Pierre și Jacques Dupuy au donat Bibliotecii regale, în 1654, o colecție de peste 9.000 de volume, medalii, manuscrise și hărți rare.¹⁰ O mare parte a donației se află la Biblioteca Națională a Franței, iar o altă parte a donației se află în Biblioteca Mazarin, în urma unui schimb, din 1668, între cele două așezăminte. Biblioteca cardinalului Mazarin, prima bibliotecă publică din Franța, a devenit Biblioteca Mazarin din Paris. În perioada 1642-1653, bibliotecarul Gabriel Naudé, a călătorit în Europa cumpărând biblioteci întregi pentru colecțiile lui Mazarin, astfel devenind cea mai mare bibliotecă din Europa din acea perioadă (40.000 de volume).

Biblioteca Națională a Franței a beneficiat de donațiile cele mai importante și mai prețioase, iar această practică continuă și astăzi. Cele mai importante personalități ale culturii franceze își donează cărțile și manuscrisele, discurile, medalioanele și chiar costume de spectacole, care se integrează în fondurile diverselor departamente specializate, îmbogățindu-le într-un mod apreciabil.¹¹ Baronul Henri de Rothschild (1872-1947) este unul dintre cei mai importanți donatori, care a lăsat Bibliotecii Naționale a Franței o bogată colecție de cărți și manuscrise, precum și peste 5.000 de autografe din secolul al XIV-lea până în secolul al XX-lea.¹² Același lucru este valabil pentru Biblioteca Arsenal (fondată în anul 1757 la Paris, iar în 1934 devine departament al Bibliotecii Naționale a Franței), unde donația testamentară Rondel, formată din

literatură dramatică și istorie a teatrului, atrage donații privind aceste domenii. Un alt exemplu este fondul Bibliotecii Sainte-Genevieve (Paris), care s-a constituit în anul 1868 prin donațiile guvernelor danez, suedez, norvegian și finlandez.¹³

Biblioteca Națională a Franței

Sursa: https://www.wikiwand.com/ro/Biblioth%C3%A8que_nationale_de_France

O mare personalitate a biblioteconomiei care încurajează donațiile, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, este Antonio Panizzi. Acesta reușește să sporească prin donații colecțiile de la British Museum Library de la 235.000 la 540.000 de volume¹⁴. Thomas Grenville este un donator important atras de Panizzi, care a lăsat bibliotecii, prin testament, 20.240 de cărți și manuscrise, de o mare valoare pentru cultura europeană.¹⁵ În Statele Unite ale Americii donația sau mai degrabă mecenatul în bibliotecă este extrem de dezvoltat. Există numeroase biblioteci publice și universitare, care sunt constituite și dotate cu publicații integral de către oamenii bogați, dornici de a sprijini cultura și învățământul, dar și de a-și lega numele de un asemenea așezământ de cultură. De un astfel de mecenat au beneficiat universități prestigioase cum sunt universitățile din Harvard și Yale.¹⁶

Biblioteca Națională Szechenyi din Budapesta, este fondată în 1802 de către contele Ferenc Szechenyi, a cărui colecție de documente dăruită cuprindea 30.000 de cărți, periodice și hărți. Exemplul lui Szechenyi a determinat o mișcare la nivel național de donații de carte pentru bibliotecă.¹⁷ Colecția cuprinde astăzi sute de mii de publicații,

Biblioteca Națională Szechenyi din Budapesta

Sursa: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:National_Sz%C3%A9ch%C3%A9nyi_Library_%285447683888%29.jpg

printre care și primul text scris în limba maghiară, datat către 1192-1195. Unul din cei mai mari donatori ai bibliotecii este Gyula Teodorescu (1866-1919), de origine română, născut la Budapesta, care colecționa mai ales cărți cu tematică maghiară din Transilvania, cărți rare din perioada 1550.¹⁸

Biblioteca de Stat a Rusiei (din Moscova), al cărei nucleu are la bază colecția de documente dăruită, în 1826, de contele Nikolay Rumyantsev (1754-1826), este creată în 1862 pe lângă Muzeul Rumyantsev din Petersburg, când este transferat la Moscova și transformat în bibliotecă de stat. Ministrul de externe al Rusiei și cancelar al Imperiului Rus, Rumyantsev a donat o colecție uriașă de peste 28.000 de publicații, formată din documente istorice, monede rare, hărți, manuscrise, incunabile. La 1 ianuarie 2013, biblioteca deținea aproximativ 44 de milioane 800 de mii de volume în peste 360 de limbi ale lumii. De-a lungul timpului, donațiile au devenit cea mai importantă sursă de reînnoire a fondurilor.¹⁹

Biblioteca de Stat a Rusiei din Moscova

Sursa: <https://destepti.ro/biblioteca-memoria-omenirii>

În spațiul românesc, asemenea celorlalte state europene, cele mai vechi biblioteci atestate sunt cele din mănăstiri, care dețineau îndeosebi cărți de cult sau cu tematică religioasă, legate în piele, cu ferecături de aur și argint.

Mari personalități culturale și domnitori români din secolele XVI-XVIII dețineau biblioteci valoroase, ce se remarcă prin prețiozitatea, vechimea, raritatea volumelor pe care le adunau. Între acestea se numără bibliotecile cronicarilor Grigore Ureche și Miron Costin, a cărturarului Udriște Năsturel, a Stolnicului Cantacuzino, biblioteca Mavrocordaților, a domnitorilor Despot Vodă, Petru Cercel sau Constantin Brâncoveanu (care dăruiește biblioteca proprie mănăstirii Hurezi), dar și multe biblioteci mănăstirești dintre care remarcăm Biblioteca Mănăstirii Sf. Sava din care s-au format mai târziu Biblioteca Universității din București și Biblioteca Națională (secolele XVII-XVIII).

Nicolae Iorga a studiat și a pus în lumină valoarea culturală a marilor biblioteci românești umaniste, a cercetat bibliotecile mănăstirești de la Cernica, Ghighiu, Argeș și Neamț. În lucrarea „Vechile biblioteci românești sau ce se cetia odinioară în țerile noastre” (1907), a realizat o descriere a colecțiilor personale ale unor scriitori. Lui Nicolae Iorga i se datorează înființarea unui mare număr de biblioteci rurale și urbane și contribuția la dezvoltarea colecțiilor unor biblioteci naționale și universitare, prin donații personale și prin recuperarea valorilor trecutului culturii scrise.²⁰

Călătorii străini peregrinând prin Țările Române au povestit despre obiectele și documentele de mare valoare culturală procurate și strânse cu pricepere, cu bun gust și noblețe, dar și cu efort financiar de către marii noștri domnitori Dimitrie Cantemir, Alexandru și Nicolae Mavrocordat, sau de către învățați din rândul populației maghiare și săsești ca Johannes Honterus, Michael Pankratius, Koleseri Samuel. Multe dintre aceste colecții prețioase, dorite de mulți regi și principii străini, începând mai ales din secolul al XVIII-lea au intrat pe calea donației în patrimoniul marilor biblioteci din țara noastră.

În secolul al XVII-lea, principele transilvănean Gabor Bethlen, a înființat în 1622 un Collegium Academicum la Alba Iulia, punând la dispoziția studenților și a profesorilor propria bibliotecă princiară (actuala Bibliotecă Documentară Gabor Bethlen Aiud). Fondul ei prețios cuprinde 20 de incunabule (Plutarh, Cicero, Virgiliu, Seneca, Ovidiu) și numeroase cărți rare din secolul al XVI-lea.²¹

În spațiul transilvănean existau biblioteci ale nobililor unguri și sași în care se puteau găsi fonduri bibliofile, cărți rare, incunabule, astfel trei biblioteci particulare, întemeiate de mari personalități de cultură ale vremii deveni importante biblioteci patrimoniale. Astfel, Biblioteca Teleki din Târgu-Mureș, înființată în anul 1802 de contele Samuel Teleki (1739-1822), cancelar al Transilvaniei, deținea o colecție de cărți de o mare valoare culturală, științifică și bibliofilă și care constituie nucleul bibliotecii. A funcționat ca bibliotecă publică încă de la început. Fondurile cuprindeau: incunabule (66 de volume), ediții rare și bibliofile din peste 30 de centre tipografice, periodice, documente originale. A fost și este o importantă bibliotecă, la nivel european, prin valoarea și raritatea colecțiilor sale, găsindu-se de fapt tot ce a avut mai important civilizația cărții, din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și începutul celui de-al XIX-lea.²²

Biblioteca Batthyaneum de la Alba Iulia este întemeiată în 1798 de episcopul romano-catolic al Transilvaniei Ignátiu Batthyány (1741-1798). Nucleul și totodată fondul-tezaur al bibliotecii îl constituie colecția privată a episcopului Batthyány, formată din 18.000 de lucrări, tipărituri și manuscrise date începând cu secolul al IX-lea.²³

Biblioteca Brukenthal din Sibiu (1817) are la bază biblioteca baronului Samuel von Brukenthal (1721-1803), guvernator al Transilvaniei, pe care o lasă prin testament comunității (15.972 de documente, printre care manuscrise, incunabule, carte românească și europeană rară).²⁴

În Țara Românească și Moldova, bibliotecile private boierești conțineau cărți ce proveneau din centre tipografice europene cu faimă, opere importante pentru ilustrarea ideilor umaniste și iluministe.²⁵

O importantă bibliotecă din Țara Românească este cea a lui Ion C. Brătianu (1821-1891), care devine publică la mijlocul secolului XX, fiind încorporată în colecțiile speciale ale Bibliotecii Naționale a României. În biblioteca lui Brătianu se aflau o mare diversitate de cărți, incunabule, reviste, colecție de timbre, colecție numismatică, dovadă a vastei sale culturi. Omul politic român Constantin Argetoianu o socotea „cea mai însemnată bibliotecă particulară din România”.²⁶ Întreaga familie Brătianu s-a interesat de îmbogățirea fondurilor bibliotecii, mai ales cu cărți despre istoria poporului român. Ca și tatăl său, Ion I.C. Brătianu (1864-1927), se formează în mediile intelectuale ale Parisului, comandând din străinătate numeroase cărți, documente, stampe.²⁷

Cunoscută în epocă a fost Biblioteca miclăușană, căreia Costin Merișca îi dedică studiul „Castelul Miclăușeni în cultura română” (Iași, 1996), fiind cea mai bogată bibliotecă din Moldova (ajunsese la 60.000 de volume, ulterior a fost dezmembrată). Biblioteca a fost formată de Dimitrie Sturdza logofătul, devenit stăpân la Miclăușani în 1781. Istoricul și bibliofilul moldovean Dimitrie C. Sturdza-Scheianul (1839-1920), a donat o parte a bibliotecii Academiei Române. Cărțile sunt în limba greacă, latină, franceză, germană, italiană, engleză, română, păstrându-se primele scrieri în limba română (Psaltirea Scheiană, Psaltirea Voronețeană, Codex Sturzanus).²⁸

În 1939 Teodor Botiș a publicat lucrarea „Monografia familiei Mocioni”, dedicată membrilor săi, mari politicieni, filantropi și susținători ai culturii române, care dețineau biblioteci importante în trei castele din județul Arad. Acestea au fost incluse în fondurile Bibliotecii Județene „A.D. Xenopol” Arad, și o parte în Complexul Muzeal Arad. „Cartea de aur a familiei Mocsonyi din Căpâlnaș. 1882-1933”, se află în colecția de manuscrise a Bibliotecii Județene din Arad, jurnal ce dezvăluie jumătate de veac din existența familiei nobiliare de aromâni.²⁹

Trebuie să amintim importante biblioteci boierești ale lui Iordache Rosetti-Roznovanu (1764-1836), pasionat bibliofil (a întemeiat pe domeniul său de la Stânca prima mare bibliotecă din Moldova), Ioan Balș, Iancu Manu, Scarlat Rosetti (unul din fondatorii Ateneului Român, în 1865), pentru a enumera doar câteva dintre ele. Cea mai mare parte a acestor biblioteci boierești devin, prin donații, achiziții sau încorporări, parte a unor mari biblioteci publice.³⁰

Datorită Regulamentului Organic al Țării Românești (1831-1832) se creează biblioteci publice, în mare parte constituite prin donații. Așa a fost Biblioteca Colegiului Sfântul Sava (1836), în 1835 Biblioteca Academiei Mihăilene din Iași (BCU Iași), Școala Centrală din Craiova, la Brașov (1835).

Încă din secolul al XIX-lea, a devenit o practică, ca academicieni, profesori și alți oameni de cultură să-și lase după moarte sau chiar în timpul vieții, biblioteca personală Bibliotecii Academiei, bibliotecilor universitare sau publice.

În anul 1890 se constituie Biblioteca Publică „V.A. Urechia” Galați, care are la bază donația bibliotecii personale de 6.000 de volume, a profesorului universitar, academician Vasile Alexandrescu Urechia. La originile Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș, se află moștenirea prin testament de 200 de galbeni austrieci făcută în anul 1869 de Paraschiva Ștefu Nicolau, grație căreia Primăria a dăruit cititorilor piteșteni, în 1880, o bibliotecă publică. Ulterior, în anul 1904, biblioteca primește prin donație fondul de carte al istoricului Gheorghe Ionescu-Gion.

Bogdan Petriceicu Hasdeu (1838-1907), personalitate marcantă a culturii românești, contribuie la îmbogățirea bibliotecilor cu cărți și periodice românești și străine. În anul 1859 va dona 4.000 de volume din biblioteca tatălui său, Alexandru Hâjdeu, aduse de la Chișinău, pentru creșterea colecțiilor Bibliotecii Școalelor din Iași, unde era custode. Împreună cu Alexandru Odobescu, susține acțiunea de strângere a cărților vechi și rare din mănăstiri pentru a fi incluse în patrimoniul bibliotecii.³¹

Timotei Cipariu (1805-1887), membru fondator al Academiei Române și președinte al Asociației ASTRA (1877-1887), a fost posesorul uneia dintre cele mai bogate biblioteci

particulare din Transilvania, alcătuită din lucrări savante de lingvistică și filologie. O parte din fonduri se află la Biblioteca Județeană „ASTRA” din Sibiu, iar altă parte la Biblioteca Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca.³²

Biblioteci importante și-au constituit mari scriitori români ca Nicolae Bălcescu, Dimitrie Bolintineanu, Vasile Alecsandri, Costache Negri, Ion Heliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu, Cezar Bolliac, Costache Negruzzi, Mihai Eminescu, Titu Maiorescu, Ion Creangă. Toate aceste documente personale au fost donate de către scriitori sau de urmașii acestora în marile biblioteci din țara noastră.

La dezvoltarea bibliotecilor românești contribuie și înalți demnitari ai bisericii, care își vor dona sau lăsa prin testament colecțiile de documente. Mitropolitul Calinic Miculescu donează, în 1865, Universității din Iași o parte a bibliotecii sale; Dionisie Romano, episcopul Buzăului dăruiește Academiei Române o colecție de peste 6.000 de volume (prima donație de cărți vechi și manuscrise pentru Biblioteca Academiei, 1873); episcopul Melchisedec își donează Academiei Române, colecția în 1892; mitropolitul Moldovei, Iosif Naniescu, cedează în 1894 peste 8.000 de volume.³³

Un rol important pentru secolul al XIX-lea îl au și asociațiile culturale, care înființează mici biblioteci oferite publicului larg (Casina Română, 1835, Brașov; Biblioteca gimnaziștilor din Cernăuți, remarcându-se prin activitatea de bibliotecar a lui Mihai Eminescu, 1857). O contribuție remarcabilă, cu implicații profunde asupra culturii românești din Transilvania, va avea Asociațiunea Transilvană pentru Literatură Română și Cultura Poporului Român (ASTRA) înființată la Sibiu în 1861. În afara bibliotecii de la Sibiu a înființat o rețea de 250 de biblioteci în localități rurale și orașe mai mici. Îngloba importante biblioteci particulare (George Barițiu, Simion Manguia, dr. Ion Moga).³⁴

Cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea aduce cu sine și crearea învățământului universitar sau a unor instituții militare, civile, de specialitate.³⁵

Concepută ca o bibliotecă savantă, Biblioteca Academiei Române, este inaugurată în 1867, împreună cu Societatea Academică Română. Primele volume manuscrise intrate în patrimoniul Bibliotecii provin din donații și legate, care după 1870 devin tot mai frecvente. Era cea mai reprezentativă bibliotecă a noastră pentru secolele XIX și XX, la fondurile inițiale adăugându-se donații substanțiale, testamente, și încorporarea, în 1901, a fondurilor Bibliotecii Centrale a Statului. Biblioteca Academiei este continuatoarea directă a prețioaselor biblioteci din trecut: a bibliotecii de la Sf. Sava, întemeiată prin importante donații de cărți din partea Stolnicului Constantin Cantacuzino, a bibliotecii Mitropoliei din București, datând din secolul al XVIII-lea, a bibliotecii de renume european a domnitorilor Mavrocordați.³⁶ După prima donație a episcopului de Buzău, Dionisie Romano, de-a lungul timpului alte donații importante au făcut: Ion Ghica, Nicolae Bălcescu, bibliofilul moldovean Dimitrie C. Sturdza-Scheianul, Dimitrie A. Sturdza, Titu Maiorescu, Rosetti-Roznovanu, Mihail Kogălniceanu, V.A. Urechia, Ion Ghica, Ioan Bianu, Alexandru Odobescu și mulți membri de seamă ai înaltului for științific al românilor.³⁷ Înființată și dezvoltată prin donații, Biblioteca Academiei Române, trăiește și în prezent, în bună parte prin donații.

Odată cu organizarea unui învățământ superior la nivel național sunt puse premisele funcționării unor biblioteci afiliate acestor instituții. Prima universitate națională este cea

de la Iași (1860). Biblioteca sa devine, în 1864, Biblioteca Centrală, continuarea vechii Bibliotecii Mihăilene, numită Biblioteca Ulpia pentru început (1860-1864). Beneficiază de donații importante de la Vasile Alecsandri, B.P. Hasdeu (bibliotecar între 1859-1863), Cezar Bolliac, Gh. Asachi, Titu Maiorescu, Constantin Hurmuzachi și mulți alții. Printre directori a fost o vreme și Mihai Eminescu.³⁸

În 1859 se înființează Societatea Muzeului Ardelean din Cluj, care s-a constituit prin donațiile conților Kemeny Jozsef și Imre Miko. Ion Mușlea sublinia faptul că se crease o adevărată emulație, de a dona fonduri importante de publicații, atât de către nobilii unguri, cât și de „frunțași ai românilor” (Andrei Șaguna, Alexandru Sterca Șuluțiu).³⁹ Biblioteca s-a deschis pentru public în 1860, în casa contelui Bethlen, deținând 15.439 de cărți, 1.083 de manuscrise, diplome și medalii. La înființarea Universității din Cluj, în 1872, Biblioteca Muzeului care deținea în jur de 170.000 de documente, va fi preluată de Biblioteca Universității Cluj.

În București se creează Fundația Universitară, din inițiativa și coordonarea Regelui Carol I. Biblioteca Fundației Universitare Carol I (1891), timp de un secol, a primit importante donații de carte de la aproape toți marii profesori ai Universității din București, fie că au fost făcute în timpul vieții acestora, fie, cel mai adesea, lăsate prin testament. La acestea se adaugă scriitori ca Liviu Rebreanu, Octavian Goga și mulți alții.⁴⁰ După evenimentele din 1989, alte donații importante, fonduri întregi de documente au fost dăruite de alte mari personalități ale culturii românești: Jean Byck, George Ivașcu, Ion și Dinu Pillat, Iorgu Jordan, Alexandru Rosetti, Victor Săhleanu.

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București
Sursa: <https://romaniadacia.wordpress.com/tag/fundatia-universitara-carol-i/>

Și în prima jumătate a secolului XX unele mari biblioteci savante, enciclopedice, specializate ori generale, de familie sau ale unor personalități constituite și dezvoltate în secolul al XIX-lea, intrau prin donații, testamente, sau vânzări în componența Bibliotecii Academiei, a bibliotecilor universitare și publice.

În 1955 se reînființează Biblioteca Centrală de Stat (Națională), căreia nu i s-au restituit fondurile trecute în proprietatea Bibliotecii Academiei în 1901, dar a primit fondurile Bibliotecii Ateneului Român, patrimoniul Bibliotecii I.C. Brătianu, fondurile Fundației Mihail Kogălniceanu, dar și colecții particulare aparținând lui G. Fotino, I. Văcărescu, Al. Cantacuzino și altele.⁴¹

Biblioteca Națională a României

Sursa: <https://bucurestiuitat.wordpress.com/tag/biblioteca-nationala/>

Concluzii

Donația este cea mai veche cale de completare a fondurilor unei biblioteci, cea mai mare parte a bibliotecilor constituindu-se printr-o donație, fie donație bănească, fie prin donarea în întregime a unei colecții sau biblioteci ce aparține unei personalități.

Se creează două direcții de dezvoltare a abordărilor patrimoniului documentar, și anume: pe de o parte o conștiință a valorii de neprețuit și de neînlocuit, pe care o reprezintă fondurile documentare transmise din generație în generație pentru istoria și cultura poporului român, iar pe de altă parte, se creează o concepție și metodologie de conservare și restaurare. Un șir întreg de personalități au concurat la formarea ambelor, prin donațiile atât de valoroase ale bibliotecilor regale, bibliotecilor princiare, colecțiilor private, bibliotecilor boierești și mănăstirești, bunuri moștenite de secole, constituite dintr-o perspectivă patrimonială, astăzi reprezintă fondurile vechi, rare și prețioase ale bibliotecilor noastre.

Note:

1 Nicoleta Rahme. Colecție, patrimoniu, bibliotecă. Tripticul cunoașterii. În: Robert Coravu (coord.), Elena Tîrziman (coord.). *Biblioteconomia românească la început de secol XXI: omagiu profesorului Mircea Regneală la 70 de ani*. Constanța: Editura Ex Ponto, 2013, p. 82.

2 Anca Sârghie. *Pagini din istoria bibliotecilor*. Sibiu: Editura Alma Mater, 2003, p. 61.

3 Mircea Regneală (coord.). *Tratat de biblioteconomie*. volumul II, partea I. București: Editura ABR, 2014, p. 272.

4 *Ibidem*.

5 *Biblioteca Marciană*. [online]. [accesat 14 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://ro.wikipedia.org/wiki/Biblioteca_Marciana.

6 *Matia Corvin*. [online]. [accesat 14 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://ro.wikipedia.org/wiki/Matia_Corvin.

7 *San Lorenzo de El Escorial*. [online]. [accesat 14 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://bibliofilia.ro/2018/05/19/san-lorenzo-de-el-estorial/>.

8 Mircea Regneală (coord.). *Op. cit.*, p. 272.

9 *Colbert, Jean-Baptiste*. [online]. [accesat 14 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://biblioteca.ucm.es/historica/colbert>.

10. *Biblioteca Națională a Franței*. [online]. [accesat 14 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://journalist-nsk.ru/ro/news/nacionalnaya-biblioteka-francii-nacionalnaya-biblioteka-v.html>.

11. Brigitte Richter. *Ghid de biblioteconomie*. București: Editura Grafoart, 1995, p. 13.

12. Mircea Regneală (coord.). *Op. cit.*, p. 273.

13. Brigitte Richter. *Op. cit.*, p. 13.

14. *Anthony Panizzi*. [online]. [accesat 14 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://en.wikipedia.org/wiki/Anthony_Panizzi.

15. *Thomas Grenville*. [online]. [accesat 16 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://en-m-wikipedia-org.translate.google.com/wiki/Thomas_Grenville?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=sc.

16. Mircea Regneală (coord.). *Op. cit.*, p. 273-274.

17. *Biblioteca Națională Szechenyi*. [online]. [accesat 16 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://ro.wikipedia.org/wiki/Biblioteca_Na%C8%9Bional%C4%83_Sz%C3%A9ch%C3%A9nyi.

18. *Gyula Todorescu*. [online]. [accesat 16 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://hu.wikipedia.org/wiki/Todoreszku_Gyula.

19. *Biblioteca numită după Lenin*. [online]. [accesat 16 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://rum.agromassidayu.com/biblioteka-imeni-lenina-moskovskaya-biblioteka-imeni-lenina-view-003013>.

20. Gheorghe Buluță, Victor Petrescu. *Bibliologie românească. Idei, portrete, controversă*. Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2008, p. 35-36.

21. Dan Simonescu. *Biblioteconomie. Manual pentru clasele a XI-a și a XII-a licee de filologie-istorie*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1979, p. 32.

22. Agnes Erich, Gheorghe Buluță, Victor Petrescu. *Istoria cărții și bibliotecilor*. Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2013, p. 106.

23. *Biblioteca Bathtaneum*. [online]. [accesat 16 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://ro.wikipedia.org/wiki/Biblioteca_Bathtaneum.

24. *Biblioteca Brukenthal - Muzeul Național Brukenthal Sibiu*. [online]. [accesat 16 noiembrie 2022]. Disponibil la: <http://www.brukenthalmuseum.ro/biblioteca/>.

25. Corina Apostoleanu. *Lectura publică românească. Gesturi și ritualuri. Scurtă privire istorică*. În: Robert Coravu (coord.), Elena Tîrziman (coord.). *Biblioteconomia românească la început de secol XXI: omagiu profesorului Mircea Regneală la 70 de ani*. Constanța: Editura Ex Ponto, 2013, p. 116.

26. *Căminul Brătienilor*. [online]. [accesat 16 noiembrie 2022]. Disponibil la: <http://www.scoalaargeseana.ro/didactica-magna/1293-caminul-bratienilor-florica>.

27. Agnes Erich, Gheorghe Buluță, Victor Petrescu. *Op. cit.*, p. 107.

28. *Ibidem*, p. 105.

29. *O jumătate de secol la castel: Familia Mocioni din Căpâlnaș*. [online]. [accesat 16 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://bibliotecaarad.ro/o-jumatate-de-secol-la-castel-familia-mocioni-din-capalna/>.

30. Agnes Erich, Gheorghe Buluță, Victor Petrescu. *Op. cit.*, p. 106.

31. Gheorghe Buluță, Victor Petrescu. *Op. cit.*, p. 30.

32. *Ibidem*, p. 106.

33. Agnes Erich, Gheorghe Buluță, Victor Petrescu. *Istoria cărții și bibliotecilor*. Târgoviște: Bibliotheca, 2013, p. 108.

34. *Ibidem*, p. 110.
35. Nicolae Georgescu-Tistu. *Cartea și bibliotecile*. București: Editura Științifică, 1972, p. 210.
36. Gheorghe Buluță. *Op. cit.*, p. 139-140.
37. Erich Agnes, Gheorghe Buluță, Victor Petrescu. *Op. cit.*, p. 112.
38. *Ibidem*.
39. *Ibidem*.
40. Mircea Regneală (coord.). *Op. cit.*, p. 274.
41. Gheorghe Buluță. *Scurtă istorie a bibliotecilor din România*. București: Enciclopedică, 2000, p. 205.

BIBLIOGRAFIE:

Monografii:

1. AGACHE, Catinca. *Biblioteconomie - valori tradiționale și moderne*, vol. 1. Iași: Editura Vasiliana'98, 2007.
2. APOSTOLEANU, Corina. Lectura publică românească. Gesturi și ritualuri. Scurtă privire istorică. În: Robert Coravu (coord.), Elena Tîrziman (coord.). *Biblioteconomia românească la început de secol XXI: omagiu profesorului Mircea Regneală la 70 de ani*. Constanța: Editura Ex Ponto, 2013.
3. BULUȚĂ, Gheorghe. *Scurtă istorie a bibliotecilor din România*. București: Editura Enciclopedică Română, 2000.
4. BULUȚĂ, Gheorghe; PETRESCU, Victor. *Bibliologie românească. Idei, portrete, controverse*. Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2008.
5. BULUȚĂ, Gheorghe; PETRESCU, Victor; SACHELARIE, Octavian Mihail. *Biblioteca XXI. Management & Marketing*. Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2012.
6. CORAVU, Robert (coord.); TÎRZIMAN, Elena (coord.). *Biblioteconomia românească la început de secol XXI: omagiu profesorului Mircea Regneală la 70 de ani*. Constanța: Editura Ex Ponto, 2013.
7. ERICH, Agnes; BULUȚĂ, Gheorghe; PETRESCU, Victor. *Istoria cărții și bibliotecii. Contribuții la un concept de actualitate*. Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2013.
8. GEORGESCU-TISTU, Nicolae. *Cartea și bibliotecile. Studii de bibliologie*. București: Editura Științifică, 1972.
9. KIRCHNER, Ioachim. *Știința bibliotecilor. Istoria cărții*. București : s.n., 1957.
10. RAHME, Nicoleta. Colecție, patrimoniu, bibliotecă. Tripticul cunoașterii. În: Robert Coravu, Elena Tîrziman (coord.). *Biblioteconomia românească la început de secol XXI: omagiu profesorului Mircea Regneală la 70 de ani*. Constanța: Editura Ex Ponto, 2013.
11. REGNEALĂ, Mircea. *Studii de biblioteconomie*. Constanța: Editura Ex Ponto, 2001.
12. REGNEALĂ, Mircea (coord.). *Tratat de biblioteconomie*. Vol. II, partea I. București : Editura ABR, 2013-2019.
13. RICHTER, Brigitte. *Ghid de biblioteconomie*. București: Editura Grafoart, 1995.
14. SACHELARIE, Octavian Mihail; PETRESCU, Victor. *Universul lecturii. De la Gutenberg la Google*. București: Editura Do-minor, 2008.
15. SÂRGHIE, Anca. *Pagini din istoria bibliotecilor*. Sibiu: Editura Alma, 2003.
16. SIMONESCU, Dan. *Biblioteconomie : Manual pentru clasele a XI-a și a XII-a. Licee de filologie-istorie*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1979.

Resurse electronice:

- Anthony Panizzi*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://en.wikipedia.org/wiki/Anthony_Panizzi
- Biblioteca Bathtaneum*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://ro.wikipedia.org/wiki/Biblioteca_Bathtaneum.
- Biblioteca Brukenthal - Muzeul Național Brukenthal Sibiu*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: <http://www.brukenthalmuseum.ro/biblioteca/>.
- Biblioteca Marciană*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://ro.wikipedia.org/wiki/Biblioteca_Marciana.
- Biblioteca Mazarină Paris - Bibliofilia*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://bibliofilia.ro/2018/10/24/biblioteca-mazarina-paris>.
- Biblioteca Națională a Franței*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://journalist-nsk.ru/ro/news/nacionalnaya-biblioteka-francii-nacionalnaya-biblioteka-v.html>.
- Biblioteca Națională Szechenyi*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://ro.wikipedia.org/wiki/Biblioteca_Na%C8%9Bional%C4%83_Sz%C3%A9ch%C3%A9nyi
- Biblioteca numită după Lenin*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://rum.agromassidayu.com/biblioteka-imeni-lenina-moskovskaya-biblioteka-imeni-lenina-view-003013>.
- Colbert, Jean-Baptiste*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la adresa: <https://biblioteca.ucm.es/historica/colbert>.
- Conacul Brătianu de la Florica - CJ Argeș. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://www.cjarges.ro/conacul-bratianu-de-la-florica>.
- Gyula Todorescu*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://hu.wikipedia.org/wiki/Todoreszku_Gyula.
- Matia Corvin*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://ro.wikipedia.org/wiki/Matia_Corvin.
- O jumătate de secol la castel: Familia Mocioni din Căpâlnaș*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://bibliotecaarad.ro/o-jumatate-de-secol-la-castel-familia-mocioni-din-capalnas/>.
- San Lorenzo de El Escorial*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://bibliofilia.ro/2018/05/19/san-lorenzo-de-el-estorial/>.
- Thomas Bodley*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Bodley
- Thomas Grenville*. [online]. [accesat 17 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://en-m-wikipedia-org.translate.google.com/wiki/Thomas_Grenville?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=sc.

Cărți din Biblioteca Academiei Mihăilene aflate în fondurile Bibliotecii Mitropolitane „Dumitru Stăniloae” Iași¹

Nicoleta DUCA

Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași - Filiala de Științe Economice
e-mail: nicoletaduca70@yahoo.com

Mihaela Tatiana ULMAN

Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași - Biroul Cercetare și Informare Bibliografică
e-mail: ulman.mihaela.tatiana@gmail.com

De-a lungul anilor, cercetătorii științifici au demonstrat că un creier uman poate înmagazina mai multe informații decât cele aflate în Biblioteca Congresului Statelor Unite ale Americii. Tot cercetătorii au avansat ipoteza că oamenii reușesc să-și folosească posibilitățile creierului în proporție de doar 2-10%, de aceea sunt și vor fi încă necesare depozitele de cărți, care să înmagazineze informațiile.

Cuvântul *biblioteca* provine din limba greacă și reprezintă o combinație a cuvintelor *biblion*=carte și *théke*=dulap, cufăr. Astăzi, biblioteca poate fi o colecție de documente/baze de date organizate după anumite criterii, poate fi o clădire unde sunt păstrate aceste colecții pentru a fi utilizate/accesate de către cititori sau poate fi o piesă de mobilier unde sunt păstrate cărțile.

Dar pentru un iubitor al cărții și al lecturii, biblioteca poate fi infinit mai mult, un întreg univers al cunoașterii, o lume magică, în care poți păși deschizând o carte, un spațiu dinamic, mereu în transformare sau un cufăr cu comori nebănuite...

Un astfel de cufăr magic este Biblioteca Mitropoliei Moldovei și Bucovinei „Dumitru Stăniloae” din Iași, unde poți descoperi un important și valoros fond de manuscrise, carte veche în greacă și latină, traduceri, tipărituri din spațiul românesc sau de peste hotare, cărți liturgice, cărți dogmatice, cărți de istorie bisericească și istorie universală, cărți de știință și literatură, geografie etc.

O incursiune printre rafturile acestei biblioteci te lasă să descoperi, treptat, cu fiecare carte deschisă, savoarea secolelor trecute, prin proveniența volumelor, însemnările și inscripțiile de pe pagini, ștampilele editurilor în care au văzut lumina tiparului, ex-libris-uri, dedicațiile autografe, tematica fondurilor, frumusețea manuscriselor, calitatea tipăriturilor și multitudinea paginilor filigranate.

Această incursiune prin Secția Istorică a bibliotecii, printre fondurile aparținând vechii biblioteci mitropolitane - un adevărat tezaur, te lasă să descoperi și frumusețea vechii capitale a Moldovei, plină de farmec, cu o atmosferă boemă, dar totuși cosmopolită și cu o mare diversitate culturală.

Descoperirea unui ex-libris, ștampila Academiei Mihăilene 1835, aplicată pe pagina unei cărți de pe un raft din fondul Veniamin Costachi, a generat dorința unei cercetări menite a identifica ex-libris-ul respectiv și în alte fonduri ale bibliotecii. Astfel, în următoarele luni, au fost identificate 20 de volume în patru fonduri diferite.

Această lucrare are ca scop prezentarea acestor exemplare, datorită interesului pentru evoluția *Bibliotecii Academiei*

Mihăilene, de importanță pentru noi, autoarele, bibliotecare la Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași, insuție considerată continuatoarea bibliotecii fondate în 1835, dar și pentru importanța existenței Academiei Mihăilene în istoria învățământului românesc din secolul al XIX-lea.

Semnalarea și descrierea trecerii acestor volume prin mai multe biblioteci, fapt dovedit prin ștampilele de posesie, are importanță și pentru stabilirea unui traseu care ne poartă de-a lungul evoluției istorice a bibliotecii mitropolitane. O istorie care pornește de la biblioteca mitropolitului, în forma sa inițială, până la biblioteca de astăzi, care poartă numele remarcabilului teolog român Dumitru Stăniloae și care își are originea strâns legată de prima și cea mai veche instituție ecleziastică ortodoxă din Moldova, Mitropolia.

În istoria Moldovei, secolul al XVII-lea are o mare importanță prin „întemeierea” primei instituții școlare de nivel colegial și preuniversitar, Colegiul Vasilian din Iași (sau „Academia Vasiliană”), școală deschisă de domnitorul Vasile Lupu la sfârșitul anului 1639, pe lângă mănăstirea Trei Ierarhi din Iași, cu sprijinul mitropolitului Petru Movilă.² Este considerată prima școală din Moldova care conține elementele învățământului superior, cu limba de predare slavona, dar în care se predau și cunoștințe de limba greacă și latină, aritmetică, geometrie, astronomie, poezie, retorică, filosofie, muzică și teologie.³

Domnitorul Vasile Lupu s-a îngrijit ca noul așezământ să fie dotat cu o bibliotecă, la înzestrarea căreia a contribuit cu donații. De această bibliotecă este legat și momentul genezei Bibliotecii Centrale Universitare din Iași, bibliotecă ce se va metamorfoza în timp și va deveni o instituție reprezentativă pentru patrimoniul național.⁴

Academia Domnească, fondată în 1707 de către prințul Antioh Cantemir (dar care nu „a avut timpul necesar să-i dea o organizare temeinică”⁵), continuă simbolic Academia Vasiliană și este reorganizată în anul 1714, din inițiativa lui Nicolae Mavrocordat, cu sprijinul patriarhului Hrisant Notaras al Ierusalimului.

Patriarhul donează cărți valoroase școlii domnești din Iași, în anii 1714 și 1728; unele cărți se regăsesc astăzi în fondurile celor două biblioteci: Biblioteca Centrală Universitară (nouă dintre aceste cărți, în greacă și latină, cu semnătura patriarhului) și Biblioteca Mitropoliei Moldovei și Bucovinei (trei cărți cu semnătura sa). Cele trei volume sunt păstrate în Fondul de Carte greacă, cota 496 și în Fondul Veniamin

Costachi, cotele 1758 și 2462, respectiv *Tomul Bucuriei*, Târgoviște, 1705; *Paul Manutius, Epistolarum*, vol. XII, Venetiis, 1580 și *Mărturisirea de credință ortodoxă* a lui Petru Movilă, Snagov, 1699.⁶

Biblioteca a funcționat pe lângă Academie, cu sediul pe lângă mănăstirea Sf. Sava (1714-1724); după incendiul din 1723 se mută la mănăstirea Barnovschi (1724-1728), pentru ca, din 1728, să revină pe lângă mănăstirea Sf. Sava, iar, din 1766 până în 1821, în casele noi de lângă Mitropolie.

Sfârșitul secolului al XVIII-lea pregătise înlăturarea preponderenței școlii grecești din învățământul moldovenesc, prefigurând afirmarea școlii românești. Astfel, domnitorul Grigore Alexandru Ghica a îngăduit Academiei din Iași să treacă la o nouă etapă reorganizând și orientând școala spre un învățământ realist. Prin *Anaforaua așezămintelor școliei*, semnată de mitropolitul Iacob Stamati (1792-1803), aflăm că librării, tipografi și negustorii de cărți, potrivit unor dispoziții la capitolul opt, erau datori să ofere bibliotecii Academiei domnești câte un exemplar din fiecare nouă carte, făcând referire, pentru prima dată, la asigurarea depozitului legal pentru această instituție.⁷

Un rol important l-a avut Veniamin Costachi, ales mitropolit în 1803, care va domina cu personalitatea sa viața religioasă, culturală și politică din Moldova, în prima perioadă a secolului al XIX-lea. Veniamin Costachi a fost cărturar, teolog și monah desăvârșit, scriitor și traducător în limba română a numeroase lucrări din greacă, latină și slavonă, a îmbogățit substanțial fondul de carte a seminarului ce-i purta numele, dar și pe cel al bibliotecii centrului mitropolitan, dându-i personalitate distinctă, precizând clar că Sfânta Mitropolie avea o bibliotecă. Meritul lui Veniamin Costachi a fost și de pregătire a unor tineri români prin trimiterea la studii peste hotare, pe cheltuiala sa. În Biblioteca Mitropoliei Moldovei și Bucovinei se păstrează o mare parte din cărțile provenite de la Seminarul Veniamin Costachi.⁸

Biblioteca Seminarului Teologic de la Socola, întemeiată în 1803/1804 de mitropolitul Moldovei Veniamin Costachi, a fost înzestrată de către acesta cu volume necesare profesorilor și seminaristilor, dar au existat și alte donații importante.

În 1821 este desființată Academia Domnească; o parte a fondului de carte ajunge în biblioteca Mitropoliei, printre care multe manuale, marea majoritate a fondului fiind mutat la mănăstirea Socola, între anii 1821-1822, de unde o parte va ajunge la Academia Mihăileană. Trebuie menționat faptul că din aceste fonduri, după anul 1948, unele cărți au ajuns la Biblioteca Universitară (astăzi B.C.U. „Mihai Eminescu”) și la Biblioteca Mitropoliei (aici în special cele de la mănăstirea Socola, exceptând manuscrisele), fapt dovedit de identificarea semnăturii olografe a fostului donator Hrisant Notaras. În 1858 se înființează Seminarul din Roman, care primește în noua lui bibliotecă o mare donație de carte de la Seminarul din Socola. În 1901 se desființează, iar biblioteca sa revine seminarului ieșean, cărțile purtând ștampile și însemnări ale traseului parcurs, jumătate de secol.

Odată cu venirea la tronul Moldovei, în august 1834, a lui Mihail Sturdza, se accelerează procesul de înființare a Academiei Mihăilene. Membrii de frunte ai Epitropiei, mitropolitul Veniamin Costachi și Gheorghe Asachi, prezintă domnitorului proiectul de organizare a clădirii noii Academii, din 16 iunie 1835, când se inaugurează localul⁹, această instituție dobândind statut de „școală superioară semi-universitară”.

Biblioteca Academiei Mihăilene, continuatoare a vechii bibliotecii a Academiei grecești ieșene (1714-1821), care, la rândul-i, prelungise începuturile de existență a celei de la citoria școlară a lui Vasile Lupu, din secolul al XVII-lea, avea ca bibliotecari chiar profesori ai Academiei. Se poate considera că data de deschidere a acestei bibliotecii ar fi 8 noiembrie 1839, când domnitorul Mihail Sturdza face un dar de 600 de volume bibliotecii¹⁰, sau 1840, când, la 17 octombrie, este dat *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecii*. Reorganizarea și îmbogățirea fondului de carte al bibliotecii a fost prevăzută încă din cap. VI al *Regulamentului școlar* din 1835, care prevedea că autorii și editorii erau obligați să trimită bibliotecii câte cinci exemplare din cărțile tipărite și câte un exemplar din ziarele și periodicele ce apăreau în țară, în afară de cumpărătură și donații.

Biblioteca a funcționat într-o încăpere a Academiei din casele Cazimir și unul din bibliotecarii săi de seamă a fost Dimitrie Gusti (1818-1887). Valoros om de cultură, profesor, scriitor, tipograf, alcătuitor de manuale, de mai multe ori primar al orașului Iași, a fost cel dintâi bibliotecar al Bibliotecii Academiei Mihăilene (1839-1842), cel ce întocmește și tipărește primul catalog de bibliotecă din țară, *Catalogul cărților de citit în Biblioteca Akademiei Mihăilene*.¹¹ În ultimul an de mandat al lui Dimitrie Gusti, este înființată și o așa zisă *Carte de aur* a bibliotecii, în care sunt consemnate numele donatorilor de carte și ale celor care contribuie cu diverse publicații la dezvoltarea patrimoniului bibliotecii.

În anul 1860, înființarea la Iași a primei universități din țară, aduce după sine necesitatea existenței unei biblioteci universitare. Biblioteca Academiei Mihăilene devine Biblioteca Ulpia, dotată în 1861 cu numeroase volume din biblioteca Mitropoliei și în 1862 cu volume din biblioteca valoroasă a mănăstirii Doljești.

Astăzi, cărți care conțin ex-librisul Bibliotecii Academiei Mihăilene se află în fondurile Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu” din Iași, considerată moștenitoarea și continuatoarea Bibliotecii Academiei Mihăilene¹², dar și în fondurile Bibliotecii Mitropoliei Moldovei și Bucovinei „Dumitru Stăniloae”, care se consideră „în egală măsură moștenitoarea și continuatoarea Bibliotecii Academiei Mihăilene direct sau prin intermediul Bibliotecii Seminarului”.¹³

Structurarea celor 20 de volume din biblioteca mitropolitană, tipărite în limba latină, în limba greacă, în limba franceză sau în limba română cu caractere chirilice, pe care se află ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene, se prezintă astfel:

- 6 volume în fondul de *Carte greacă* la cotele: 142/1, 345, 428, 496, 516/2, 529;
- 8 volume în fondul *Veniamin Costachi* la cotele: 22, 47/2, 1753/5, 1758, 1773, 3010, 3328, 3439;
- 3 volume în fondul *Tipărituri executate în vechea tipografie a Mitropoliei Moldovei* la cotele: 74/24, 74/25 și 102/6
- 3 volume în fondul *Cărți în limbi moderne* la cotele: 45, 47/1 și 48.

Aceste volume păstrează toate marcajele traseului pe care l-au parcurs de-a lungul anilor, prin ștampilele aplicate pe paginile de titlu: ștampila Bibliotecii Academiei Mihăilene din 1835, ștampila Seminarului Veniamin Costachi de la Socola din 1852, cea de la Roman din 1858, ștampila ovală a Seminarului Costachi, ștampila Bibliotecii Sfintei Mitropolii din prima jumătate a secolului XX, ștampila Bibliotecii Universității sau alte ștampile și ex-librisuri de posesie.

Ex-libris-ul Biblioteka Akademiei Mixăilene 1835 (fig. 1) se află pe pagina de titlu a celor 20 de volume iar la cota 22, din fondul Veniamin Costachi (VC), este aplicată și la pagina [16]. La cota 1758 din același fond, ștampila apare la pagina de dedicație, într-un colț inițial rupt, ulterior a fost recondiționat colțul paginii și o parte din ștampilă.

Ștampila Pecetea Seminariei Veniamin M Sokola 1852 se află pe pagina de titlu a volumelor, la fiecare 100 de pagini sau pe pagini aleatoriu alese, pe paginile de cuprins sau pe ultima pagină a cărții. Multe volume conțin și ștampila Bibliotecii Sfintei Mitropolii, pe pagina de titlu sau pe alte pagini, cu numerele de inventar aferente. (fig. 2)

Pe forțașul mobil spate al tuturor volumelor se află cele trei ștampile BMMB, ca urmare a inventarierii: cea rombică 1991-92, și cele două rotunde, din 2006-2007 și 2019-2020. Mai apare și ștampila Seminarului din Roman (1858) pe prima pagină de text la cota 1758, din fondul VC sau ștampila Biblioteca Universității Iași, la cota 45 din fondul *Cărți în limbi moderne*. (fig. 3)

Fig. 1 Ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene 1835

Fig. 2 Ștampila Seminarului Veniamin Costachi de la Socola din 1852 și ștampila Bibliotecii Sfintei Mitropolii

Fig. 3 Ștampilele de inventariere BMMB, ștampila Seminarului din Roman 1858 și ștampila Biblioteca Universității Iași

§ **Fondul de Carte greacă** - 6 volume la cotele: 142/1, 345, 428, 496, 516/2, 529

* Volumul cu cota 142 (1) este primul tom din *Biblion Kalumenon Elenhes: Scurtă expunere asupra necredincioșilor și a nepioșilor*, publicată în 1792 la Veneția, pe pagina de titlu se află ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene de la 1835 și ștampila Bibliotecii Seminarului din Socola de la 1852. (fig. 4)

Fișa de catalog:

Prokópios Peloponnesios, ierodidáskalos, (sec. 18). *Biblion kaloumenon elenhos kata atheon kai dyssebon, periehon logous Kephalaiotheis. Tomos A / para Prokopiou Peloponnesiou. Nyn*

de proton typois ekdothen, eis koinin apeheleion, opimeleia men Partheniou monahou Thessalonikeos tou Agiotaphitou. - Enetiisin, en etei: Para Dimitrio Theodosiou, 1792. - 14 p., 476 p.; 19 cm.

Volumul este tipărit în limba greacă, pe hârtie având ca filigran litera Z sau semilune, la fiecare patru file. Paginile au pe ultimul rând, în colț, litera cu care începe următoarea pagină, capitolele încep cu letrine bogat ornamentate și se termină cu viniete florale.

Fig. 4 *Biblion Kalumenon Elenhes*: copertă, prima pagină, text, filigran

* Volumele cu cotele 345 și 428 sunt tomurile A și B din *Chiriakodromion sau tâlcuire și omilie morală după ea la Evanghelia citită în toate duminicile în sfintele biserici ale ortodocșilor*, alcătuită de vrednicul de pomenire Arhiepiscop Nichifor Theotoki, tipărită a doua oară la Iași, în tipografia nou înființată, prin contribuția iubitorilor de învățatură, în 1816. Tomurile prezintă, pe paginile de titlu, ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene de la 1835, ștampila Bibliotecii Seminarului din Socola de la 1852 și pe cea a Bibliotecii Sfintei Mitropolii din prima jumătate a secolului XX. (fig. 5 și 6)

Fișa de catalog:

Theotokés, Niképhoros, (1731-1800). *Kyriakodromion etoi Ermeneia kai met auten ethike homilia eis to kata posan Kyriaken en tois hagiais ton oethodoxon ekklesiiais anaginoskomenon Evangelion syntethen ypo tou aoidimou arkhiepiskopou Nikeforou tou Theotokou. Tomos A. - To deuteron ehdothen. - En Iasio [Iași]: ento di eranou ton philomouson neourgethenti Typographeio, 1816. - [6], 321, [3] p. ; Tomos B. - To deuteron ehdothen. - En Iasio [Iași]: ento di eranou ton philomouson neourgethenti Typographeio, 1816. - 429, [10] p.*

Volumele sunt tipărite în limba greacă și, la fiecare patru file, hârtia este cu filigranul ZFF. Unele pagini din aceste volume sunt filigranate cu dungi paralele sau conțin grupul de litere filigranate PAM. Prima pagină din tomul A conține un desen biblic cu cei patru evangheliști. Fiecare pagină cu text se termină cu literele/cuvântul cu care începe următoarea pagină, textul este pe două coloane, pe alocuri fragmentele de text sunt tipărite cu fontul

mărit, la final de capitol sunt desene, iar pe marginile paginilor sunt trimeri la capitole și versete din Biblie.

Edițiile ambelor volume se află și în alte biblioteci, naționale și internaționale, atât în format fizic cât și digital.

Fig. 5 Chiriacodromion, tomul A: copertă, prima pagină, text, filigran

Fig. 6 Chiriacodromion, tomul B: copertă, prima pagină, text, filigran

* Volumul cu cota 496 din fondul de Carte greacă este **Tomul bucuriei**, tipărit în 1705, exemplar ce apare trecut în lista cărților care au aparținut Academiei Domnești. După anul 1723, a fost transferat la mănăstirea Barnovschi și apoi a ajuns

în biblioteca Academiei Mihăilene, fiind prezentat în 1885 la expoziția de carte organizată cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la fondarea Academiei Mihăilene.¹⁴ Din anul 1852 trece prin Biblioteca Seminarului Veniamin Costachi de la Socola, apoi, din prima jumătate a secolului XX, în Biblioteca Sfintei Mitropolii. (fig. 8)

Fișa de catalog:

Tomos Kharas en hō Periekhontai ai epistolai Phōtiou tou hagiōtatu Patriarkhou Kōnstantinoupoleōs ... ; Dia exodou kai epimeleias tou makariōtatu kai hagiōtatu Patriarkhou Hierosolimōn kai pasēs Palaistinēs kyriou kyriou Dositheou...; Epimeleia kai diorthōsei Mētrophanous Grēgora tou ek Dōdōnes. - En tē Episkopē Rhēmnikou [Râmnic], 1705 : Para tou theophilestatou kai logiōtatu episkopou Rhēmnikou Kyriou Anthimou tou Ivērias [Antim Ivireanul]. - 18 f., 134, 640 p.: il.; 31 cm

Pe pagina de titlu este o însemnare olografă a donatorului, patriarhul Hrisant Notaras, care indică faptul că acest volum face parte din donația făcută în anul 1714 către Academia Domnească: †Patriarhul Ierusalimului Hrisant închină noii Școli grecești [și] domnești din Iași. Să fie afurisit cel ce va înstrăina această [carte] dintre celelalte. 1714. În luna aprilie.¹⁵(fig. 7)

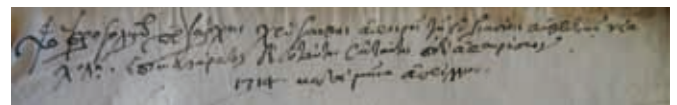

Fig. 7 Însemnarea olografă a patriarhului Hrisant Notaras, din 1714

Exemplarul conține multe pagini numerotate greșit și este ușor deteriorat. Filigranele sunt diferite, toate paginile sunt cu dungii paralele, de la pagina 1 la 134 filigranate cu o cheie și grupul de litere ZT, apoi acest tip de filigran alternează cu pagini filigranate cu 3 semilune sau cu grupul de litere VG. (fig. 9).

Pe versoul paginii de titlu este stema Țării Românești urmată de o epigramă către domnitorul Constantin Brâncoveanu, semnată de către Mitrofan Gregorás sau Grigorás din Dodona.

Tomul bucuriei deschide seria cărților de învățătură tipărite la Râmnic și completează trilogia în limba greacă, alături de *Tomul împăcării* și *Tomul dragostei asupra latinilor adică asupra romano-catolicilor* - folosite și ca manuale în Academiile Domnești de la București și de la Iași.

Această ediție poate fi studiată și în alte biblioteci naționale și internaționale, atât în format fizic cât și digital.

Fig. 8 Tomul Bucuriei: copertă, prima pagină, text

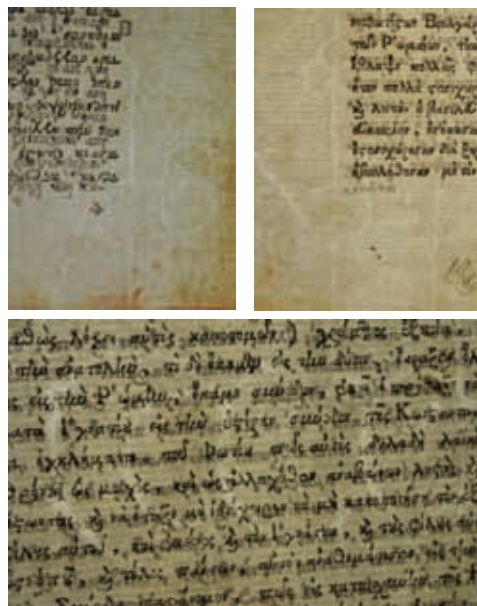

Fig. 9 Tomul Bucuriei: filigrane

* Volumul cu cota 516/2 este **Pidalion** sau *Cârma corăbiei celei cugetătoare, a Bisericii celei una, sfinte, sobornicești și apostolicești a ortodocșilor; adică toate sfintele și dumnezeieștile canoane ale sfinților și pururea lăudaților apostoli, ale sfințelor sinoade ecumenice și locale și ale Sfinților Părinți pe de alocuri*. Tipărit în 1800, pe pagina de titlu se află ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene de la 1835 și ștampila Bibliotecii Seminarului din Socola de la 1852. (fig. 10)

Fișa de catalog:

Pēdalion tēs noētēs nēos, tēs mias, hāgias, katholikēs, kai apostolikēs tōn orthodoxōn ekklēsiās ētoi hapantes hoi hieroi, kai theioi kanones, tōn hagiōn kai paneuphēmōn apostolōn, tōn hagiōn oikoumenikōn synodōn, tōn topikōn, kai tōn kata meros theiōn paterōn / ellēnisti men, charin axiopistias, ektithemenoi, dia de tēs kath' hēmas koinoterās dialektou, pros katalēpsin tōn haplousterōn hermēneuomenoi, para Agapiou Hieromonachou kai Nikodemou Monachou kai met'epimeleias anakrithentes kai diorthōthentes, psēphō tou panagiōtatou, kai tēs hieras kai hāgias synodou, para tou sophologiōtatou, didaskalou kai hierokērykos kyriou kyriou Dōrotheou. - Nyn prōton typois ekdothentes adeia men kai protropē kai epitagē tou panagiōtatou kai oikoumenikou Patriarchou kai tēs hāgias synodou epistasia de kai epimeleia tou eutelous en hieromonachois Theodōritou athn. tou Exiōanninōn. - En Leipsia tēs Saxōnias: en tē Typographia tou Braitkoppf kai Hairtel, 1800, - [14], 555, [1] p. ; 42 cm

Volumul apare într-o listă de cumpărători de carte și este fie unul din cele 12 exemplare cumpărate de mitropolitul Iacob Stamati, fie unul din cele 5 exemplare cumpărate de Veniamin Costachi, pe atunci episcop de Roman, dintre acestea, un exemplar fiind donat Bibliotecii Academiei Mihăilene.

Exemplarul este legat în coperta originală, deteriorată, și conține numeroase viniete, desene biblice (Arca lui Noe, cu explicații în limba greacă dedesubt), schițe ale unei curți bisericești (p. 529), letrine de început de capitol, bogat ornamentate, numeroase note explicative. Legătura cărții conține două tipuri de hârtie, mai groasă, filigranată cu o săgeată și mai subțire, filigranată cu grupul de litere WT. (fig. 11)

Aceeași ediție se află și în alte biblioteci, din țară sau din străinătate, atât în format fizic cât și digital.

Specific acestui volum sunt numeroase însemnări autografe pe paginile cărții (fig. 12):

- pe pagina de gardă o dedicație semnată de un cititor urmată de o dată 1897/98 CVII
- pe pagina următoare o însemnare de posesie pe mai multe rânduri: *Amintire C Dinescu 1898 iunie VII cl. VII*
- la pagina 534 o însemnare de posesie, intercalat cu rândurile tipărite: *Andrieș Apolon 1896 iunie 11 Clasa a VII Sem. Veniamin Iași*
- pe forțașul mobil spate: *Ca amintire pentru posteritate Andrieș Apolon 1896 cl. VII S.VI*

Numele lui Andrieș Apolon îl regăsim pe o teză pentru licență, *Grigorie Țamblac Mitropolitul Moldovei*, susținută la București în anul 1902, și pe lista celor care au slujit ca parohi la Biserica Buna Vestire din Iași.

Fig. 10 Pidalion: copertă, prima pagină, text/

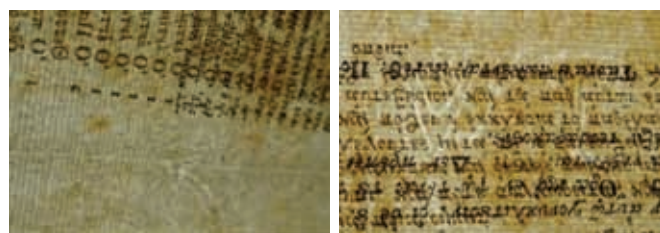

Fig. 11 Pidalion: filigrane

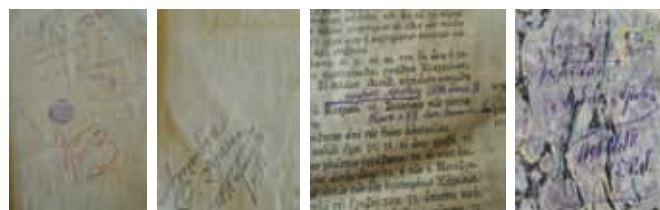

Fig. 12 Pidalion: însemnări de posesie

* Volumul cu cota 529 este **Ermineia** tipărită în anul 1800. Pe pagina de titlu se află ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene de la 1835, ștampila Bibliotecii Seminarului din Socola de la 1852 și cea a Bibliotecii Sfintei Mitropolii din prima jumătate a secolului XX. (fig. 13)

Fișa de catalog:

Ermēneia Eis Tēn Ieran Apokalypsin Iōannu Tu Theologu: Ponētheisa Paratinos Eusebus .../ Johannes Evangelist, Heiliger. - Ēdē Prōton Typois Ekdotheisa Pros Opheleian. - En Leipsia tēs Saxōnias : Braitkoppf & Hairtel, 1800. - 9 f., 18, 412 p. - 41 cm

Volumul este legat în coperta originală, din carton și piele, pe verso-ul paginii de titlu există un desen cu Sf. Gheorghe omorând balaurul. Primele 18 pagini sunt cu numerotare cu litere grecești, următoarele cu cifre arabe. Conține mai multe frontispicii, viniete și desene.

Pagina 25 are aplicată în partea de jos o ștampilă *Sofronie Arhimandrit 1804* (fig. 14), cu imaginea unei mănăstiri, și, de la această pagină, deasupra textului, este o însemnare în grecește, ce continuă până la pagina 43, doar pe paginile impare, cu indicația *anul 1812* și la final cu semnătura arhimandritului Sofronie. (fig. 15)

Conține și o însemnare cu cerneală albastră, la pagina 412: 31/VII 1956 n. D. (fig. 16)

Remarcabil este numărul mare de pagini filigranate diferit, ceea ce semnifică proveniența diferită a hârtiei pe care s-a tipărit textul: unele cu litera N, altele cu grupul de litere NP, pe câteva pagini litera C, pagina 70 și 80 literele IN, paginile 71, 75 și 129 filigranate cu Fleur de Lys iar pagina 73 cu grupul de litere INS. (fig. 17)

Aceeași ediție se află și în cataloagele altor biblioteci, din țară sau din străinătate, atât în format fizic cât și digital.

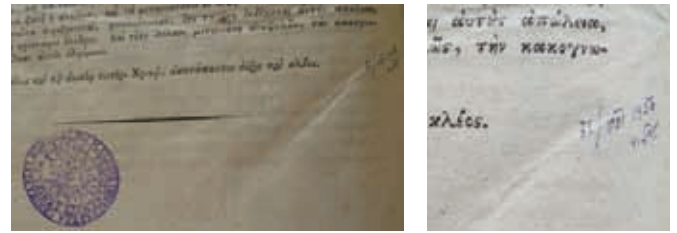

Fig. 16 Ermineia: însemnarea de la pagina 412

Fig. 17 Ermineia: filigrane

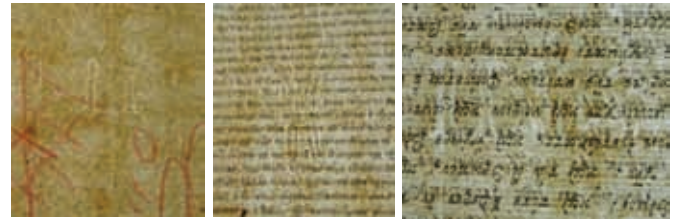

Fig. 13 Ermineia: copertă, prima pagină, text

Fig. 14 Ermineia: ștampila Arhimandritului Sofronie 1804

§ **Fondul Veniamin Costachi** - 8 volume la cotele: 22, 47/2, 1753/5, 1758, 1773, 3010, 3328, 3439

* Volumul cu cota 22 este **Petra scandalu (Cearta lui Petru)** de Ilie Miniati, în limba greacă, având ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene 1835 aplicat pe pagina de titlu, dar și pe pagina [16], ștampila Bibliotecii Seminarului de la Socola 1852, dar și o ștampilă ovală a Bibliotecii Seminarului Veniamin Costachi Iași. (fig. 18 și 19)

Fișa de catalog:

Petra skandalou: ētoi diasaphēsis tēs archēs kai aitias tou schismatos tōn dyo ekklesiōn anatolikēs kai dytikēs meta tōn pente diaphōnousōn diaphorōn syntetheisa para tou...! Eliou Meniati tou Kaphalensis typois ekdotheisa dia dapanis, kai epimeleias Polzyon Labanitzioti tou ex Ioanninon. - En Viennē: Para Iosif tou Geroldio, 1783. - [16], 128 p. : il. - 13 cm

Volumul este recondiționat, conține numeroase frontispicii, viniete și letrine bogat ornamentate. Numerotarea paginilor începe cu cifra 2 și continuă doar pe paginile cu soț, următoarele 12 pagini având numerotarea cu litera o încadrată de mici semne florale.

Aceeași ediție poate fi studiată și în alte biblioteci, din țară sau din străinătate, atât în format fizic cât și digital, dar și alte ediții: din 1760, 1840, 1841 și 1969.

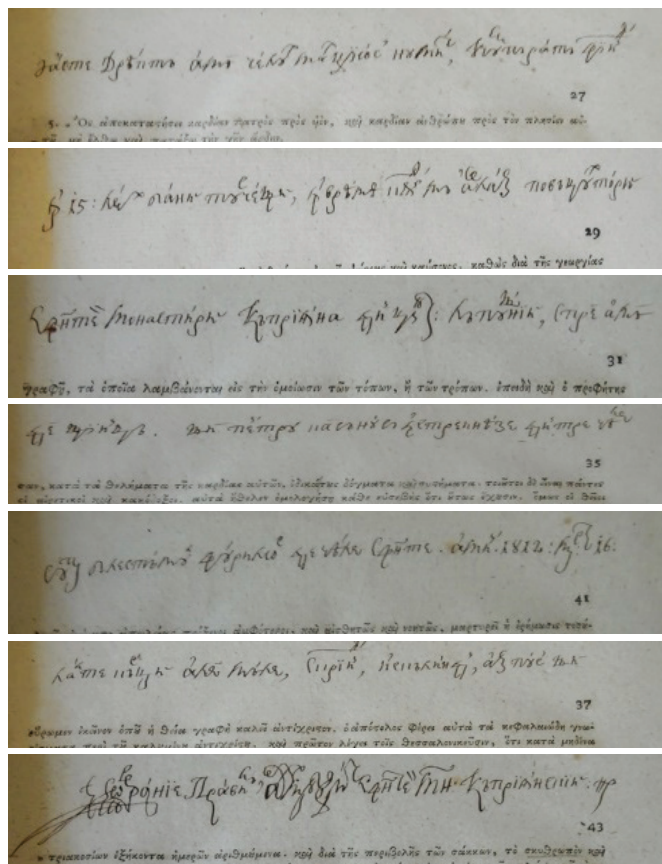

Fig. 15 Ermineia: însemnarea olografă a Arhimandritului Sofronie 1812 (p. 25-43)

Fig. 18 Petra scandalu: copertă, prima pagină, text

Fig. 19 Petra scandalu: ștampila ovală a Bibliotecii Seminarului Veniamin Costache

* Volumul cu cota 47/2 este **Nikiphorou Kallistou**, în limba greacă, având ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene 1835 aplicată pe pagina de titlu alături de ștampila Bibliotecii Seminarului de la Socola 1852. (fig. 20)

Fișa de catalog:

Nikiphorou Kallistou tou Xanthopoulou Peri systaseos tou sebasmiou oikou tis en Konstantinoupolei zodochoi pigis,... kai ho bios tu en hagiois Klementos archiepiskopou Boulgaron, syngatheis... Theophylaktou. Nyn proton typois ekdothenta, epistasia Ambrosiou Hieromonach tou Pampereos. - Viennae: [s.n.], 1802. - 140 pg. – 22 cm

Volumul nu este legat în coperta originală, pagina de gardă conține titlul și autorul, textul este îmbogățit cu mai multe viniete și apar mai multe numere, scrise de mână, pe diferite pagini. Primele 100 de pagini sunt filigranate cu dungi paralele și cu mai multe tipuri de semne și litere. (fig. 21)

Aceeași ediție se află și în cataloagele altor biblioteci, din țară sau din străinătate, atât în format fizic cât și digital.

Fig. 20 Nikiphorou Kallistou: copertă, prima pagină, text

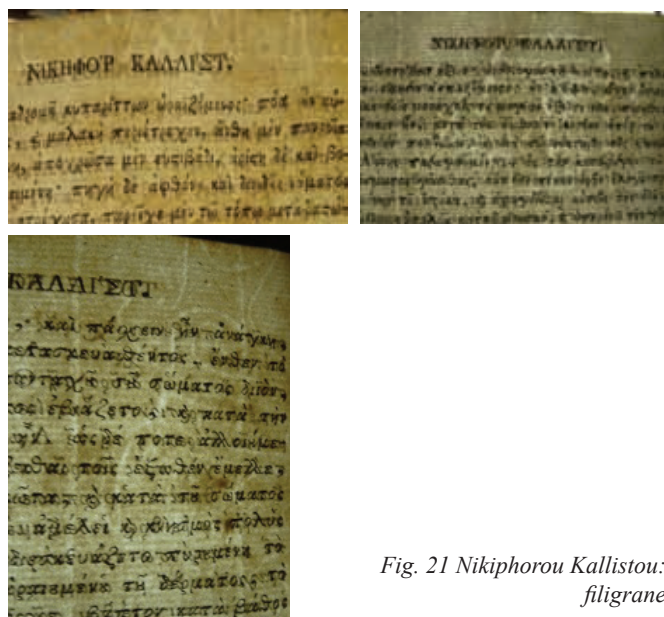

Fig. 21 Nikiphorou Kallistou: filigrane

* Volumele cu cotele 1753/5 și 1773 sunt a doua ediție din părțile a treia și a patra a titlului **Institutiones grammaticae** din 1814, respectiv 1816, în limba latină, pe paginile de titlu cu ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene de la 1835 iar ediția a doua are pe pagina de titlu și ștampila Bibliotecii Seminarului de la Socola 1852. (fig. 22 și 23). Ambele volume sunt legate cu edițiile din 1815 și 1812 din **Selecta latini sermonios exemplaria...**

Fișa de catalog:

Institutiones grammaticae in usum scholarum grammaticarum Regni Hungariae et adnexarum provinciarum: pars tertia. - Editio Secunda. - Budae: Typis Regiae Universitatis Hungaricae, 1814. - XVI, 324 p. - 18 cm. - Cuprinde și: *Selecta latini sermonios exemplaria in usum tertiae grammaticae.* - 1815. - XII, 162 p.

Institutiones grammaticae in usum scholarum grammaticarum Regni Hungariae et adnexarum provinciarum: pars quarta. - Editio Secunda. - Budae: Typis Regiae Universitatis Hungaricae, 1816. - [20], 527 p. - 18 cm. - Cuprinde și: *Selecta latini sermonios exemplaria e scriptoribus probatissimis excerpta in usum quartae grammaticae per Regnum Hungariae et Adnexarum Provinciarum.* - Budae: Typis Regiae Universitatis Hungaricae, 1812. - XIV, 301 p.

Legăturile volumelor sunt reconșionate, pe versoul paginii de titlu sunt trei fragmente scrise de Quintilianus L.I.C, pe paginile III-IV este Privilegium (dedicat Mariei Theresia de către C. Franciscus Eszterhazy și Adamus Csatho), iar la paginile V-X, *Praefatio* este semnată de către Josephus Gricely. Volumul conține viniete la începutul fiecărei capitol iar textul este tipărit cu mai multe tipuri de fonturi. Pe versoul paginii de titlu de la *Selecta latini* este trecut citatul: „Non Auctores modo, sed etiam partes operis elegeris”, Quintil, L.I., Cap. 5. [„Nu sunt doar autoritățile, ci și anumite părți ale muncii”], iar la paginile III-VIII este o prefață de Scriebam M. Carolini. Fiecare pagină are sub ultima linie cuvântul sau caracterele cu care începe următoarea pagină. (fig. 24)

La ediția din 1814 apare o însemnare Ex libris D. Stoica 1844, iar în text sunt tăiate cu creionul/cerneală terminații ale cuvintelor sau cuvinte întregi și sunt scrise alte terminații sau alte cuvinte (fig. 25). Aceeași însemnare Ex libris D. Stoica 1844 apare și pe ediția din 1816. (fig. 26). Dimitrie Stoica (1810-1890?) a fost profesor de latină și greacă la Academia Mihăileană și a deținut rangurile boierești de stolnic (1848) și căminar (1854). Cu toate că a publicat cărți de căpătăi ale generației de la jumătatea secolului al XIX-lea, este puțin cunoscut atât în istoria pedagogică cât și cea a literaturii românești.

Există mai multe ediții ale acestor volume, în cataloagele altor biblioteci naționale și internaționale, 1808-1809, 1811, 1821, 1841-1845, atât în format fizic cât și digital.

Fig. 22 Institutiones grammaticae 1814: copertă, prima pagină, text

Fig.23 Institutiones grammaticae 1816: copertă, prima pagină, text

Fig. 24 Selecta latini - din ambele ediții: copertă, prima pagină, text

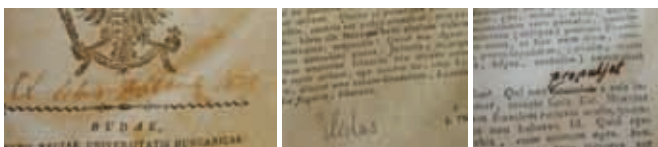

Fig. 25 Institutiones grammaticae 1814: însemnări pe pagina de titlu și alte pagini

Fig.26 Institutiones grammaticae 1816: ex-libris și însemnarea din 1844

* Volumul cu cota 1758 este volumul XII din *Epistolarum* a lui Manutti (fig. 27), un exemplar care a trecut prin mai multe fonduri din biblioteci diferite. Face parte din a doua donație a patriarhului Hrisant Notaras, cea din 1728, conform însemnării de pe verso-ul paginii de titlu: „Și aceasta este dintre cărțile închinat la noua Școală domnească grecească din Iași. Să fie afurisit cel ce o va înstrăina. 1728, luna lui septembrie. † Hrisant al Ierusalimului”¹⁶ (fig. 28)

De la Academia Domnească volumul ajunge în fondurile Bibliotecii Academiei Mihăilene, apoi la Biblioteca Seminarului din Socola și la Biblioteca Seminarului de la Roman. (fig. 29)

Fișa de catalog:

Epistolarum : Pavli Manvtti libri XII vno nuper addito. Eivsdem quae. praefationes appellantvr / Pauli Manutti. - Ven. : Apud Aldum, MDXXC [1580]. - 664 p. - 17 cm

Coperta nu e cea originală, legătura e recondiționată, textul este în latină, conține letrine cu flori în chenar, la fiecare început de capitol, fiecare pagină se termină cu începutul cuvântului/cuvântul de pe pagina următoare. Volumul conține numeroase însemnări cu creionul pe marginea textului, în latină. (fig. 30)

Pagina de titlu este bogat ornamentată, cu un portret a lui Manutti, peste care este aplicată ștampila Bibliotecii Academiei Mihăilene și pe pagina de gardă apare o însemnare Ex libris D. Stoica 1844. În josul paginii este scris anul 1580 cu cerneală albastră și cu cerneală neagră un înscris de mână.

Pagina următoare celei de titlu conține o dedicație: “Principi Illustriss et excellentis Iacobo Boncompagno litteratorum maecenatti amplissimo Aldus Manutius Pavli F. Aldi N Studii Gratitudeis observantiae ergo hoc. Pavli patris epistorum prefationumq volumen nuncupat dicatq.” [Celu mai ilustru si excelent savant, Iacobo Boncompagno, dintre cei mai distinși dintre savanți. Aldus Manutius Pavli F. Aldi N. Studii Recunoștință Respect De aceea. Pavli numește scrisoarea tatălui său o carte de prefete]. Această pagină conține în partea de jos, însemnarea Ex libris D. Stoica 1844, și ștampila Academiei Mihăilene 1835 cu un colț lipsă, recondiționată.

Cartea prezintă filigrane diferite, trefle, coroane cu 5 capete sau litere. (fig. 31)

Aceeași ediție se află și în alte cataloage ale unor biblioteci naționale și internaționale, atât în format fizic cât și digital.

Fig. 27 Epistolarum: copertă, prima pagină, pagina de dedicație, text

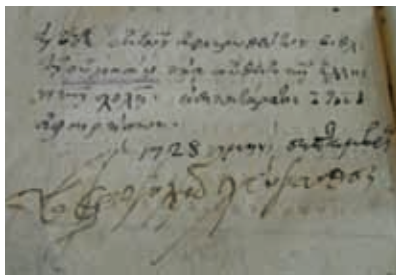

Fig. 28 Epistolarum: însemnarea olografă a lui Hrisant Notaras, din 1728

Fig. 29 Epistolarum: ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene, ștampila Bibliotecii Seminarului de la Socola și cea de la Roman

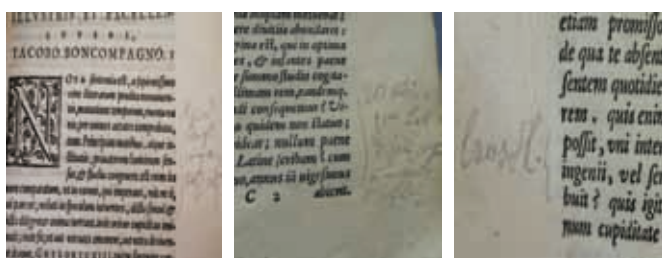

Fig. 30 Epistolarum: însemnări pe marginea textului

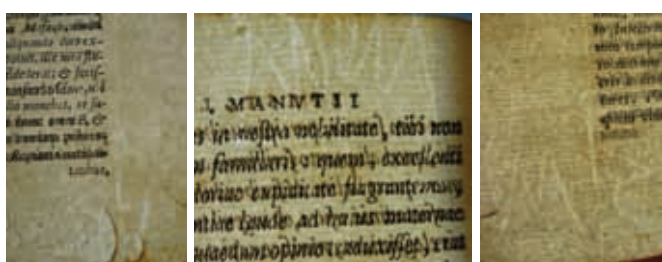
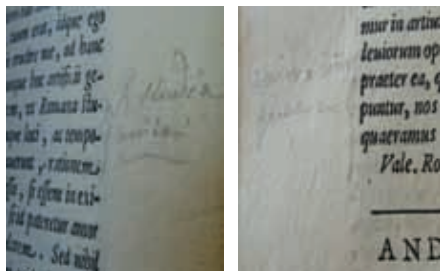

Fig. 31 Epistolarum: filigrane

* Volumul cu cota 3010 este *Filosofia cuvântului*, din 1829, ediție în limba română cu caractere chirilice și conține, pe forzașul mobil, ștampila ovală a Bibliotecii Seminarului Veniamin Costache, în vreme ce, pe pagina de titlu, apare de două ori ștampila Bibliotecii din Socola cu tuș diferit și, de asemenea, ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene. (fig. 32)

Fișa de catalog:

Filosofia cuvântului și a năravurilor adecă Logica și Ithica elementare căroră să pune înaintea Istoria filosoficească. Scrise întru latinește de lăudatul profesor Io. Gottlieb Ainekie, fiind în cathedra filos. din Alla. Apoi traduse în limba Ellinească de dumnealui Marele Ban Grigorie Brâncoveanul, iar acum în limba Românească de Eufrosin Dimitrie Poteca, ierom. și profesor de filosofie dela București spre povățuire la legile sale de filosofie = *Logica und moral-Philosophie walachisch.* - Buda : în Crăiasca Tipografie a Universității Ungariei, 1829. – [24] f., 397 p. - 22 cm

Cartea este legată în coperta originală, pe verso-ul paginii de titlu este un citat de Parim F. Conține numeroase frontispicii, viniete, chenare sau brăuri florale la început de capitol și sunt mai multe însemnări cu creionul sau cerneală pe paginile de început - cuvinte sau cifre.

Există mai multe tipuri de filigrane în partea superioară a paginilor, fragmente dintr-un filigran mai mare sau grupul de litere VC. (fig. 33)

Aceeași ediție se află și la B.C.U. Cluj, Biblioteca Academiei și Biblioteca Metropolitană București (în format fizic și în format digital).

Fig. 32 Filosofia cuvântului: copertă, prima pagină, text

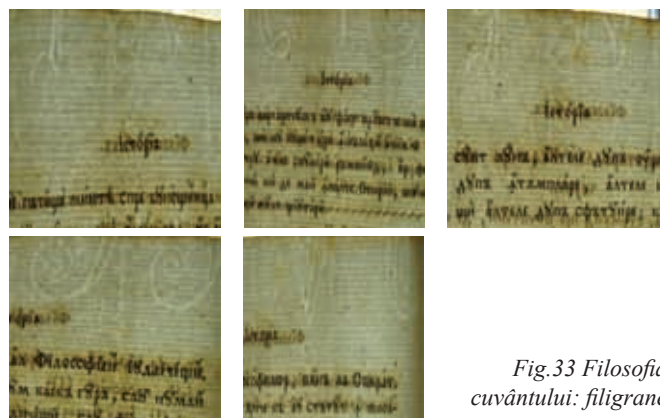

Fig. 33 Filosofia cuvântului: filigrane

* În fondul Veniamin Costachi, la cotele 3328 și 3439, și în fondul Tipărituri executate în vechea tipografie a Mitropoliei Moldovei, la cotele 74/24 și 74/25, există patru exemplare cu ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene din *Drept slăvitoare învățătură*, din 1839, de Platon Levșin (mitropolit al Moscovei), tradusă de Veniamin Costachi și tipărită în limba română cu caractere chirilice. (fig. 34)

Pe paginile de titlu se află ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene și ștampila ovală a Bibliotecii Seminarului Veniamin Costache Iași. (fig. 35)

Fișa de catalog:

Drept slăvitoare învățătură sau cuprindere a de Dzeu cuvântării hritianești / a lui Platon, mitropolitului Moskvei; tălmăcită din limba nemțească în cea grecească de D. Koren, iară acum în cea rumânească de smeritul V.C.M.M. - Iași: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1839. - [3] f., 26, 281 p - 21 cm.

Exemplarele sunt tipărite pe hârtie groasă, conțin mai multe tipuri de numerotări ale paginii și cifrele nu sunt succesive. Pe primele două pagini se află o introducere de Veniamin Costachi. Exemplarele prezintă numeroase viniete, frontispicii la început de capitol cu brâuuri înfășurate cu frunze, sau tip spic, la final de capitol vignete cu peisaje, coșuri cu flori, unele cu păsări, mai multe desene de inspirație religioasă sau flori stilizate. (fig. 36)

Fiecare exemplar prezintă mai multe filigrane: pe câteva pagini pălăria de cardinal sprijinită pe 2 coloane, pe altele literele Tși W, o semilună, două coloane, pălăria de cardinal. (fig. 37)

Fig.34 Drept slăvitoare învățătură: copertă

Fig.35 Drept slăvitoare învățătură: pagina de titlu

Fig.36 Drept slăvitoare învățătură: text

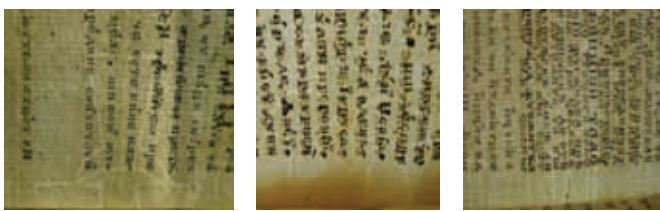

Fig.37 Drept slăvitoare învățătură: filigrane

§ **Fondul Tipărituri executate în vechea tipografie a Mitropoliei Moldovei** – 3 volume la cotele: 74/24 și 74/25, prezentate mai sus, și 102/6

* Volumul cu cota 102/6 este al patrulea volum din *Bisericeasca istorie a lui Meletie*, din 1843, având pe copertă ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene și ștampila Bibliotecii de la Socola. (fig. 38)

Fișa de catalog:

Bisericeasca istorie a lui Meletie Mitropolitul Atenei, tomul IV, partea I / iar acum tălmăcită în limba românească de Veniamin Costachi. - Iași: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1843. - 172 p. - 24 cm.

Volumul este în legătura originală, paginile sunt cu onduleuri și deteriorate la colțuri. Textul este în limba română cu caractere chirilice, iar pe marginile acestuia, sunt trimeri la capitole și versete din Biblie. Hârtia este cu filigrane reprezentând pătrate și secțiuni din filigrane mai ample. (fig. 39)

Fig.38 Bisericeasca istorie: copertă, prima pagină, text

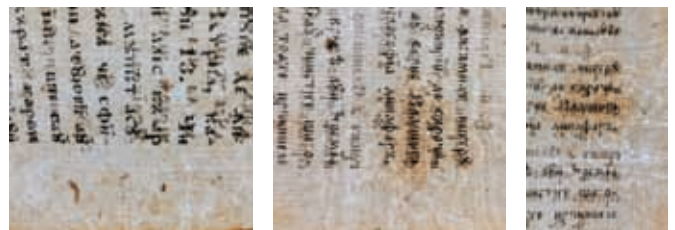

Fig.39 Bisericeasca istorie: filigrane

§ **Fondul Cărți în limbi moderne** – 3 volume la cotele: 45, 47/1 și 48

* Volumul cu cota 45 este primul volum din *Noile principii de economie politică*, ediția a doua, din 1827, în limba franceză, având ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene pe pagina de titlu și ștampila Biblioteca Universității Iași pe verso-ul paginii de titlu și pe încă alte 7 pagini din carte. (fig. 40)

Fișa de catalog:

Nouveaux principes d'économie politique, ou de la richesse dans ses rapports avec la population / Jean-Charles-Léonard Simonde de Sismondi. - 2. édition. - Paris : Delaunay, 1827. - 1 vol.; 20 cm. - Vol. 1. - XXIV, 514 p. – 21 cm

Coperta este originală, pe versoul paginii de gardă sunt trecute lucrări ale lui Simonde de Sismondi, apărute la Editura Delaunay. Paginile conțin frontispicii stilizate sau viniete la început sau final de capitol. Există sublinieri ale textului, cu creion albastru, pe mai multe pagini. (fig. 41)

Ediția se regăsește și în alte cataloage ale unor biblioteci din România și din străinătate, atât în format fizic cât și digital.

Fig.40 Nouveaux principes: copertă, prima pagină, text

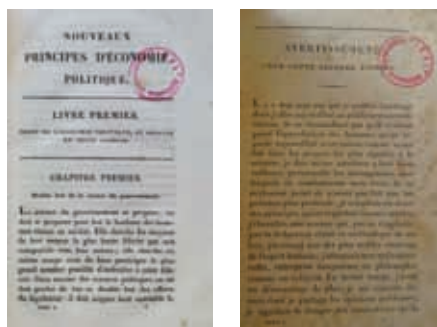

Fig.41 Nouveaux principes: ștampila Biblioteca Universității Iași

* La cota 47/1 și cota 48 sunt cele două tomuri **Despre mizeria claselor muncitoare** din 1840, în limba franceză, având ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene pe pagina de titlu. (fig. 42 și 43)

Fișa de catalog:

Buret, Eugène. *De la Misère des classes laborieuses en Angleterre et en France : de la nature de la misère, de son existence, de ses effets, de ses causes, et de l'insuffisance des remèdes qu'on lui a opposés jusqu'ici, avec les moyens propres à en affranchir les sociétés, premier tome* / par Eugène Buret. - Paris : Chez Paulin, 1840. - 2 vol. ; 21 cm. - Tome 1. - VIII, 432 p. ; Tome 2. - VIII, 492 p.

Exemplarele sunt legate în copertele originale, conțin brăuri stilizate la început de capitol și diferite viniete, mai multe însemnări cu creionul și sublinieri în text.

Această ediție se află în cataloagele altor biblioteci din România și din străinătate, atât în format fizic cât și digital, dar și în alte ediții.

Fig. 42 De la Misère des classes, tom 1: copertă, prima pagină, text

Fig. 43 De la Misère des classes, tom 2: copertă, prima pagină, text

Cele 20 de volume analizate pot fi considerate remarcabile iar valoarea lor este determinată nu doar de vechimea lor, însemnările autografe, notele marginale sau ex-libris-urile de proprietate pe care le posedă, ci și de materiale ilustrative: ornamente tipografice cu compoziții deosebite (frontispicii bogat ornamentate, viniete stilizate, inițiale ornate, steme) și numeroase filigrane. În perioadele în care au fost tipărite aceste volume, decorarea ornamentelor tipografice era o activitate artistică distinctă în realizarea tipăriturilor.

Aceste volume sunt înfrumusețate cu letrine elegante, bogat ornate cu elemente vegetale (lujere cu flori, flori stilizate), elemente renaștentiste (capete înaripate sau mascheroni), elemente heraldice sau ornamentale. Vinietele sunt cu elemente antropomorfe (îngeri sau sfinți), cu motive heraldice, cu elemente fitomorfe (tulpini, rozete, frunze), elemente renaștentiste (cornuri ale abundenței, mascheroni) sau elemente baroce (ciucuri sau cununi de spice) Și frontispiciile conține elemente fitomorfe (ramuri sau lujeri înfrunziți) coloane cu capitelluri ornate precum și benzi ornamentale alcătuite din elemente geometrice sau torsade vegetale. Remarcabile sunt și ilustrațiile de pe paginile unor volume - desene cu teme biblice, cum ar fi Arca lui Noe sau Sf. Gheorghe omorând balaurul. (fig. 44)

Fig. 44 Frontispicii, letrine, viniete, ilustrații

Hârtia pe care au fost tipărite aceste volume poate fi subiect de studiu pentru specialiștii în filigrane, pentru a identifica originea hârtiei, calitatea, stema proprietarului unei anumite fabrici de hârtie, desene sau monograme care indică numele fabricantului. Un studiu specializat ar evidenția detalii, care nouă, poate, ne-au scăpat. Am putut identifica vizual doar o parte din filigrane, pentru că paginile erau tipărite pe hârtie de mai mari dimensiuni iar multe filigrane erau incomplete. Am remarcat câteva volume tipărite pe hârtie cu benzi paralele; distanța dintre liniile orizontale/verticale frecvente (vergers) și rare (pontyuzo) indică, pentru specialiști, perioada producerii hârtiei respective. Am identificat multe grupuri de litere - inițialele numelor fabricantilor de hârtie. Unele desene filigranate indicau proveniența geografică a hârtiei: trei semilune care indică hârtie turcească, fabricată în nordul Italiei pentru Imperiul otoman; Fleur de lys care este simbolul heraldic al Franței; diferite chei sau tricapelo (trei pălării de cardinal suprapuse) care indică hârtie de origine italiană. (fig. 45)

Fig. 45 Filigrane

Ca o concluzie, aceste cărți sunt purtătoare de istorie și duc cu ele memoria anilor trecuți; paginile conțin, pe lângă informații valoroase, și însemnări ale unor personalități ce

au adus contribuții remarcabile în acele vremuri. Urmărind traseul celor douăzeci de volume ce poartă ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene de la 1835, analizând pagină cu pagină, insistând pe detalii ce sporesc valoarea fiecărei cărți, am parcurs o bună perioadă de timp, cu însemnătate pentru cultura și învățământul românesc.

În depozitele de carte ale Bibliotecii Mitropoliei Moldovei și Bucovinei „Dumitru Stăniloae” mai sunt multe comori asupra cărora se apleacă cu acrivie specialiști dedicați cercetării trecutului, rămas întâmpărit în slovele cărților vechi. Noi am avut privilegiul să cercetăm aceste depozite și să admirăm exemplarele studiate, datorită sprijinului doamnei director Virginia Popa, care ne-a oferit îndrumări valoroase în această cercetare, precum și datorită bunăvoinței și implicării colectivului bibliotecii mitropolitane, cărora le mulțumim și pe această cale.

E necesar să cunoaștem cât mai multe din istoria bibliotecilor pentru că această istorie este concentrarea experienței altor generații, ceea ce ne ajută în prezent, dar ne stabilește și strategiile pentru viitor. Un viitor, sperăm, benefic pentru bibliotecii.

Note:

1. Lucrarea a fost prezentată în cadrul Secțiunii profesionale *Carte veche. Conservare. Restaurare* din cadrul Conferinței Naționale a Asociației Bibliotecarilor din România, Suceava, 31 august-2 septembrie 2022
2. CODRESCU, Th. *Uricariul sau colecțiune de diferite acte care pot servi românilor. Vol. 7.* Iasi: Tipo Litografia Buciumului Român, 1886, p. 6-8
3. *Istoria învățământului din România, compendiu.* București: Editura Didactică și Pedagogică, 1971, p. 41
4. VITCU, Reveca. Biblioteca Centrală Universitară din Iași - repere ale continuității. În: *Biblioteca universitară, între tradiție și devenire.* Iași: BCU, 1988, p. 85
5. TODERAȘCU, Ion. De la Colegiul Vasilian la Academia Mihăileană. Extras din volumul *Istoria Universității din Iași.* Iași: Editura Junimea, 1985, p. 16
6. POPA, Virginia. Repere din istoria Bibliotecii Mitropoliei și Bucovinei. În: *Istoria Catedralei și a Ansamblului Mitropolitan din Iași.* Iași: Doxologia, 2021, p. 877
7. Iacob Mitropolitul Moldavei, Depaste vel logofăt. Scarlat și un Visternic. O anafora cuprinzătoare așezământului Școalelor în 9 capite. În: *Uricariu cuprinzetor de hrisoave, firmane și alte acte ale Moldovei...*, partea a treia, Codrescu, Th (red.). Iași: Tipografia Buciumului Român, 1892, p. 3
8. ERBICEANU, Constantin. *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei și a catedralei mitropolitane din Iași.* București: Tipografia Cărților Bisericești, 1888, p. 125-126
9. BĂDĂRĂU, Gabriel. *Academia Mihăileană (1835-1848): menirea patriotică a unei instituții de învățământ.* Iași: Editura Junimea, 1987, p. 83
10. *Ibidem*, p. 123
11. GUSTI, Dimitrie. *Catalogue des livres de lecture de la bibliothèque de l'Académie = Catalogul cărților de cetit în biblioteca Academiei Mihăilene.* Iași: La Institutul Albinei, 1841, p. 8-9
12. Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași. Istorice. [accesat 5 august 2022]. Disponibil la: <http://www.bcu-iasi.ro/istoric>
13. POPA, Virginia. Repere din istoria Bibliotecii Mitropoliei și Bucovinei. În: *Istoria Catedralei și a Ansamblului Mitropolitan din Iași.* Iași: Doxologia, 2021, p. 883

14. COTOVANU, Lidia. Fondul de carte greacă veche al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei păstrat în Biblioteca „Dumitru Stăniloae” din Iași. În: *Istoria Catedralei și a Ansamblului Mitropolitan din Iași*. Iași: Doxologia, 2021, p. 829
15. Traducere realizată de Lidia Cotovanu, cercetător la Institutul de Istorie „N. Iorga”, București
16. Idem

Bibliografie

1. BĂDĂRĂU, Gabriel. *Academia Mihăileană (1835-1848): misiunea patriotică a unei instituții de învățământ*. Iași: Junimea, 1987
2. BODINGER, Martin. *Catalogul cărții rare și prețioase: vol. 2: Sec. XVII*. Iași: Biblioteca Centrală Universitară Mihai Eminescu, 1977
3. BODINGER, Martin. *Catalogul cărții rare și prețioase: vol. 3: Cartea românească veche în colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare din Iași*. Iași: Biblioteca Centrală Universitară Mihai Eminescu, 1976
4. BODINGER, Martin. *Catalogul cărții rare și prețioase: vol. 4: Sec. XVIII*. Iași : Biblioteca Centrală Universitară Mihai Eminescu, 1981
5. BRIQUET, C.M. *Les filigranes: dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparitions vers 1282 jusqu'en 1600: tome 1: A-Ch*. Mansfield Center: Martino Publishing, 2007
6. BRIQUET, C.M. *Les filigranes: dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparitions vers 1282 jusqu'en 1600: tome 3: L-O*. Mansfield Center: Martino Publishing, 2007
7. CHIABURU, Elena. *Carte și tipar în Țara Moldovei pînă la 1829*. Iași: Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, 2005
8. CHIȚULESCU, Policarp, arhim. (coord.); Bădără, Doru; Croitoru, Ion Marian. *Antim Ivireanul: opera tipografică*. București: Editura Institutului Cultural Român, 2016
9. CODRESCU, Th. *Uricariul sau colecțiune de diferite acte care pot servi românilor: vol. 7*. Iassi: Tipo Litografia Buciumului Român, 1886
10. CODRESCU, Th. (red.). *Uricariu cuprinzător de hrisoave, firmane și alte acte ale Moldovei...: partea a treia*. Iași: Tipografia Buciumului Român, 1892
11. ERBICEANU, Constantin. *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei și a catedralei mitropolitane din Iași*. București: Tipografia Cărților Bisericești, 1888
12. GUSTI, Dimitrie. *Catalogue des livres de lecture de la bibliothèque de l'Académie = Catalogul cărților de cetit în biblioteca Academiei Mihăileane*. Iași: La Institutul Albinei, 1841
13. POPESCU, Nicoleta. *Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași: monografie*. Iași: Biblioteca Centrală Universitară, 1989
14. PUȘCARIU, Ioan. *Date istorice privitoare la familiile nobile românești. vol. 1*. Sibiu: Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1892
15. SAVIN, Pavel. *Câteva cuvinte asupra înființării și activității seminarului „Veniamin Mitropolitul” din Iași: cu portrete*. București: Göbl, 1904
16. STANCIU, Ilie. *Călătorie în lumea cărții: mică enciclopedie ilustrată*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1970
17. TODERAȘCU, Ion. *De la Colegiul Vasilian la Academia Mihăileană*. Iași: Junimea, 1985
18. ZAHARIUC, Petronel (coord.); Isai, Mihai-Daniel (coord.). *Istoria Catedralei și a Ansamblului Mitropolitan din Iași*. Iași: Doxologia, 2021

19. *Biblioteca universitară, între tradiție și devenire*. Iași, Biblioteca Centrală Universitară 1988
20. *De la Academia Mihăileană la Liceul Național: 100 de ani (1835-1935)*. Iași: Institutul de Arte Grafice Brawo, 1936
21. *Documente privitoare la istoria Românilor, vol. XIV, partea a II-a: 1716-1777: Documente grecești privitoare la istoria Românilor*, culese de Eudoxiu de Hurmuzaki, publicate după originale, copiile Academiei Române și tipărituri de N. Iorga. București: Atelierele Grafice Socec, 1917

De la Pandectele Române la Lex Expert

Iuliana Elisabeta CIUCĂ, bibliotecar
Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș. Secția de Presă și Legislație
email: ciuca_iuliana_julia777ro@yahoo.com

Secția de Presă și Legislație din cadrul Bibliotecii Județene *Dinicu Golescu* Argeș a fost constituită prin separarea colecțiilor de ziare și reviste de restul fondului de documente, facilitând procesul de lectură, informare, documentare și cercetare.

Secția de periodice oferă servicii de documentare în sala de lectură, cât și consultanță telefonică și online.

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția de Presă și Legislație

Aici putem găsi presă locală, centrală și o mare varietate de reviste din toate domeniile: literatură, istorie, geografie, învățământ, medicină, psihologie, sociologie, drept, religie, asistență socială, economie, magazin. Abonamentele se fac în funcție de interesul cititorilor pentru anumite publicații și de continuitatea colecțiilor.

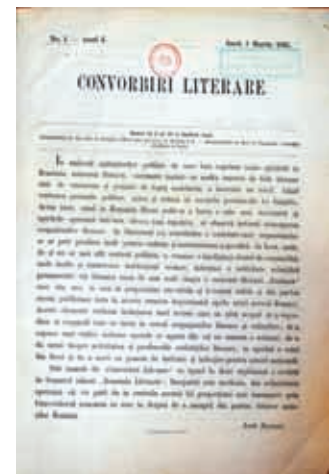
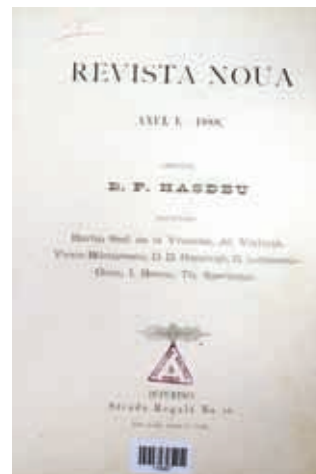
Dintre cele mai solicitate titluri menționăm: *Argeșul*, *Curierul zilei*, *Atitudine în Argeș*, *Jurnalul de Argeș*, *Adevărul*, *Jurnalul național*, *Gazeta sporturilor*, *Ziarul financiar*, *Secera și ciocanul* (1951-1989), *Scânteia* (1944-1989), *Revista Argeș*, *Revista Dreptul*, *Magazin istoric*, *Tribuna Economică*, *Revista de psihologie*, *Revista de pedagogie*, *Glasul bisericii*, *Revista Bisericii Ortodoxe Române*, *Formula AS*, *Taifasuri*, *Magazin cultural științific*.

Sursa: Biblioteca Județeană
„Dinicu Golescu” Argeș.
Secția de Presă și Legislație

Secția de Presă și Legislație adăpostește și reviste vechi, din secolul al XIX-lea, dintre care amintim: *Analele Academiei Române* (1830), *Analele Parlamentare ale României* (1831), *Monitorul oastei* (1860), *Curierul de ambe sexe* (1862), *Convorbiri literare* (1868), *Revista pentru istorie, arheologie și filologie* (1883), *Revista Nouă* (1886), *Arhiva Societății Științifice de la Iași* (1889).

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția de Presă și Legislație

Din dorința de a valorifica fondul de publicații din secolul al XIX-lea până în perioada interbelică, inclusiv, se organizează, periodic, la etajul al II-lea al instituției, expoziții tematice de reproducere fotografică, dintre care amintim: *Penelul și penița sfârșitului de secol XIX*, *Unde ne sunt visătorii? Aniversare Eminescu*, *Sânzienele poartă ie*, *Călător în interbelic*, *Personalitățile Marii Uniri*, *Primăvara biruinței*. *Basarabia*, *Mihai I - 100*.

Dreptul roman scris a fost recepționat în Europa Occidentală sub forma compilațiilor lui Iustinian, denumite *Corpus iuris civile*, și a fost denumit Drept civil. Această colecție se compune din patru părți: *Institutele*, *Pandectele*, *Codex* și *Novelele* și au fost edictate în jurul anului 530 d.H.

În depozitul secției se păstrează Caietul I, Anul I (1921) al Repertoriului lunar *Pandectele Române*. Jurisprudență. Doctrină și Legislație, în materie de drept civil, comercial, penal, contencios administrativ, drept public și drept internațional, sub direcțiunea lui Constantin Hamangiu, consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție.

În Sala de periodice pot fi consultate Partea I și Partea a III-a din Monitorul Oficial al României, unde sunt cuprinse acte normative adoptate de organul legiuitor al statului, Parlamentul (Coduri, legi), cele promulgate de Președintele României (decrete și decrete-legi), actele normative adoptate de Guvern (hotărâri și ordonanțe). În cazuri excepționale, Guvernul poate să adopte ordonanțe de urgență. Tot aici se află și acte emise de diferite organe ale administrației publice centrale (ordine, instrucțiuni, regulamente).

Printre cele mai consultate legi sunt: L18/1991 - Legea fondului funciar, L33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, L 10/2001 privind regulamentul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, L7/1996 a cadastrului și publicității imobiliare, L 227/2015 - Codul fiscal, L53/2003 - Codul muncii, L263/2010 - Legea pensiilor, L196/2018 - Legea asociațiilor de proprietari.

Conceput pentru a sprijini specialiștii din domeniile juridic, economic și nu numai, programul Lex Expert, prin criteriile de căutare: Tip (lege, ordonanță...), Nr. act., An, Emitent, cuvinte în titlu, cuvinte în text, oferă posibilitatea utilizatorului de a găsi cu ușurință un act normativ. Utilizatorul poate accesa textul în formă actualizată la zi, care include toate modificările, formele anterioare, textul tradus în limba engleză. Persoana interesată poate prelua textul integral sau doar fragmente.

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția de Presă și Legislație

Regele Ferdinand I Întregitorul și Regina Maria, în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș

Gabriela TOMESCU

Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș. Serviciul Colecții Speciale

email: gabitomescu74@gmail.com

Organizată cu ocazia împlinirii în 2022, a 100 de ani de la încoronarea suveranilor la Alba Iulia, ca „regi ai tuturor românilor”, expoziția *Regele Ferdinand I Întregitorul și Regina Maria, în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș* se dorește a fi un omagiu pentru ceea ce au realizat Regele Ferdinand și Regina Maria, împreună cu clasa politică de atunci, și anume - visul de aur al românilor - unirea tuturor teritoriilor locuite de români și realizarea României Mari.

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția Colecții Speciale

Inaugurată de Ziua Regalității, pe 10 mai, expoziția realizată de Gabriela Tomescu, bibliotecar în cadrul Secției Colecții Speciale a Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș cuprinde facsimile după cărți poștale circulate sau

necirculate (multe dintre ele realizate de Julietta sau de Franz Mandy, fotografi acreditați ai Curții Regale a României și editate în Atelierele C. Sfetea, București), ilustrații din albume editate de Muzeul Militar Național (tipărit la Institutul de Arte Grafice E. Marvan, București, s.a.) sau albumul editat în 2009 de Muzeul Național de Istorie a României (*Familia regală. O istorie în imagini*).

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția Colecții Speciale

Pentru a crea o imagine de ansamblu asupra celor 13 ani de domnie ai regelui Ferdinand, o perioadă zbuciumată, dar plină de realizări (decizia Consiliului de Coroană privind intrarea țării în război, alături de Antantă, la 14/27 august 1916; participarea României la Primul Război Mondial; unirea cu Țara a celor trei provincii (*Basarabia*, la 27 martie/9 aprilie 1918, *Bucovina*, la 15/28 noiembrie 1918 și *Transilvania*, la 18 noiembrie/1 decembrie 1918); promulgarea Constituției în martie 1923; realizarea reformei agrare și a celei electorale, dar și acțiuni diplomatice, întreprinse după încetarea războiului pentru recunoașterea de către marile puteri a statului român unitar, nou constituit) au fost expuse fragmente de text sau ilustrații din volume, aflate, de asemenea, în fondul colecțiilor speciale ale Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș: „Două portrete” (autor Princesesa Martha Bibescu, volum cu

valoare bibliofilă, având nr. 13, din cele o sută de exemplare numerotate, tipărit la București, Editura „Cultura Națională”, în 1930, cu un portret inedit al autoarei, realizat de pictorul Jean Al. Steriadi), „Ferdinand și Banatul. Album comemorativ” (alcătuit de Emil Grădinaru și Eugen Bugel, în ediție bilingvă - română și germană), „Memorial des Allies” (volum monumental cu dimensiunile L=42 cm, l=32 cm și grosimea=9,5 cm cântărind 11 kg, realizat în facsimil la Paris, în 1929, la Editura „Daniel Jacomêt et Cie”, ce cuprinde gândurile și impresiile conducătorilor sau demnitarilor din cele 30 de state participante la Primul Război Mondial), „Cuvântările Regelui Carol I”, ediția Constantin C. Giurescu, vol.II, (editat de Fundația Carol al II-lea, în 1930), „Operațiile dela Flămânda”, autor General Alexandru Averescu (Colecția „Memorii”, București, Editura Cultura Națională, carte cu ex-librisul *Fundațiilor Culturale Regele Carol al II-lea*) și albumul „Marea frescă a Ateneului Român” - autor, pictorul piteștean Costin Petrescu).

*Biserica de incoronare. Carte postala circulata
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția Colecții Speciale*

Expoziția ne prezintă, în mod incitant, viața de familie a celor doi suverani (căsătoria Principelui Ferdinand cu Principesa Maria la Biserica Catolică din Sigmaringen, în anul 1892; poze ale cuplului princiar înainte și după căsătorie; Principii moștenitori -

*Carol I, Elisabeta, Ferdinand, Maria și copiii
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția Colecții Speciale*

Ferdinand, Maria și copiii lor, alături de Familia Regală (Carol I și Regina Elisabeta) în 1906; Regina Maria în grădina palatului de la Balcic (cu semnătura olografă a reginei și menționarea anului în care a fost realizată fotografia, 1931), dar și cărți poștale, reprezentând reședințele regale preferate - Castelul Pelișor (construit din inițiativa Regelui Carol, la Sinaia, lângă Castelul Peleş, de celebrul arhitect ceh, Karel Liman, pentru tânăra familie princiară), Castelul Bran, castelul de la Balcic, numit de regină și „cuibul [său] liniștit” sau Palatul Regal din București.

*Maria, Balcic
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția Colecții Speciale*

Participările familiei regale a României (Regele Ferdinand și Regina Maria) la viața publică sunt, de asemenea, ilustrate în expoziție: primiri oficiale (primirea Majestăților Sale, Regele Ferdinand și Regina Maria în gara Timișoara de către prefectul Ion Oprea sau sosirea Regelui Ferdinand la Biserica Română Ortodoxă din Timișoara și întâmpinarea sa de către Înalt Prea Sfinția Sa, Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului), vizite la Fabrica „Industria Lânei” sau la Uzinele de Fier de la Reșița, inaugurări (Majestățile Sale, pornind o locomotivă fabricată la Uzina de Fier din Reșița), deschiderea expoziției zootehnice de la Timișoara, în 1925, dar și implicări în acțiuni umanitare de strângere de fonduri pentru construirea unor dispensare și pregătirea unor infirmiere rurale – „Dați Reginei voastre pentru copii <-> țării!”, inițiată de Regina Maria, prin Societatea „Principele Mircea”.

Primul Război Mondial ocupă un loc aparte, în expoziția organizată în holul bibliotecii, la etajul al doilea. Astfel, din ilustrațiile prezentate (multe dintre ele, fiind incluse în

*În gară la Timișoara. Primirea oficială
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția Colecții Speciale*

albumul „Fotografii din Războiul pentru întregirea neamului (1916-1919)”, editat de Muzeul Militar Național) reiese implicarea deplină a celor doi suverani, în evenimentele de pe front: inspecțiile regelui Ferdinand pe linia frontului sau în tranșee; decorarea de către Majestățile Sale a soldaților ce s-au remarcat în luptele de la Mărăști, Mărășești și Oituz; M.S. Regele Ferdinand de vorbă cu ofițerii răniți, la spitalul din Căiuți (23 august 1917); decorarea drapelul Regimentului

*Regele Ferdinand în inspecție
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția Colecții Speciale*

39 Infanterie (1917) de către M.S.R. Ferdinand; susținerea morală și alinarea suferințelor răniților de către Regina Maria, prezentă în aceste imagini, în uniforma de infirmieră a Crucii Roșii: vizita reginei într-un spital de campanie (1917) sau la Sanatoriul „Carpați” (28 august 1917). Continuând tradiția inițiată de Regina Elisabeta în Războiul de Independență, care a înființat serviciul de ambulanță al Crucii Roșii, împreună cu o echipă de medici coordonați de dr. Carol Davila, Regina Maria a susținut dezvoltarea serviciului Crucea Roșie Română, dotându-l cu aparatură medicală și medicamente și a înființat o serie de spitale de campanie pe linia frontului. Datorită implicării sale active pe front, unde a îngrijit și a încurajat răniții, alături de infirmierele Crucii Roșii, în semn de respect, Regina Maria a fost supranumită „Mama Regină”, „Mama răniților”, dar și „Regina-soldat” (ea fiind numită comandant onorific al Regimentului 4 Roșiori, a cărui uniformă a îmbrăcat-o).

*Regele și Regina decorând soldații ce s-au distins la Mărășești
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția Colecții Speciale*

Finalul războiului a adus cu el și împlinirea visului de veacuri al românilor, prin unirea succesivă a Basarabiei și a Bucovinei cu Țara. La 18 noiembrie/1 decembrie 1918, Adunarea Națională de la Alba Iulia, la care au participat 1228 de delegați și au asistat peste 100000 de români, a consfințit unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei, Sătmăruului și Maramureșului cu Țara, act confirmat de Regele Ferdinand prin Decretul Regal de la 13 decembrie 1918.

*Regina Maria îngrijind răniții
Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția Colecții Speciale*

Aceste evenimente istorice importante sunt prezentate, în detaliu și cu talent scriitoricesc, de principesa Marha Bibescu, o apropiată a familiei regale, în volumul său, „Două portrete. Ferdinand al României” (București, Editura Cultura Națională, 1930):

„Alegând soluția ce-i eră inspirată de voința populară, dar care trebuia să-l coste cel mai scump, Regele Ferdinand a aplecat nu știu ce greutate din cântarele cerești de partea poporului român. În 1918, acest rege care nu domnise decât patru ani, întrunea sub sceptrul său nu numai pe frații din Transilvania și Banat, pentru liberarea cărora intrase în războiu, dar și pe acei din Basarabia, venită pe neșteptate.

Cea mai mare dintre minunile politice se împlinise. Aliat al Înțelegerii, Ferdinand triumfă cu Înțelegera, afară de Rusia, ceea ce îi îngăduia să împlinească dintr'odată visul milenar și contradictoriu al unității naționale.

L-am văzut făcându-și intrarea în București, în fruntea trupelor sale, în mijlocul aclamațiunilor Capitalei liberate. Călare, având pe regina alături de dânsul, în această zi de glorie <18 decembrie 1918>.”

După încetarea războiului, familia regală și oamenii politici au întreprins ample acțiuni diplomatice pentru recunoașterea de către marile puteri a statului român unitar, nou constituit. Astfel, în urma Conferinței de Pace de la Paris (iunie 1919), România Mare beneficia de recunoașterea majorității statelor lumii.

Momentul istoric, prezentat pe larg în expoziție, care a pecetluit pe deplin Marea Unire și constituirea statului unitar român, a fost Încoronarea Regelui Ferdinand și a Reginei Maria la Alba Iulia (15 octombrie 1922) ca „regi ai tuturor românilor”.

În timpul slujbei oficiate de Patriarhul Miron Cristea au fost sfințite coroanele (coroana de oțel a Regelui Carol I, pentru Ferdinand și o coroană nouă, din aur, pentru Regina Maria), binecuvântați suveranii, iar apoi, li s-au așezat pe umeri purpura și hermina, iar pe creștet coroanele.

Au urmat 101 salve de tun și ovațiile mulțimii adunate la această mare sărbătoare. În discursul său, Regele Ferdinand afirma: „*Suindu-mă pe tron am rugat cerul să dea rod muncii ce, fără preget eram hotărât să închin iubitei mele țări, ca bun român și rege. Am venit astăzi cu regina, care ne-a fost tovarășă în credința neclintită la restriște și la bucurie ca printr-această sărbătoare să consacram în fața Domnului și*

a scumpului nostru popor legătura ce ne unește deapurarea cu dânsul. Punând pe capul meu, într-această străveche cetate a Daciei Romane, coroana de la Plevna, pe care noi și glorioase lupte au făcut-o pe veci coroana României Mari, mă închin cu evlavie memoriei celor care, în toate vremurile și de pretutindeni prin credința lor, prin munca și prin jertfa lor, au asigurat unitatea națională și salut cu dragoste pe acei care au proclamat-o într-un glas și o simțire de la Tisa până la Nistru și până la Mare.”¹

* * *

Acum, la împlinirea a 100 de ani de la Încoronarea Regelui Ferdinand și a Reginei Maria la Alba Iulia (15 octombrie 1922) ca „regi ai tuturor românilor” să reflectăm, cu luare aminte, la tot ceea ce au realizat înaintașii noștri și să ne inspirăm din determinarea și patriotismul lor.

Notă:

1. Familia Regală. [accesat 29 octombrie 2022]. Disponibil la: <https://casamajestatiisale.ro/familia-regala/>

Încoronarea de la Alba Iulia

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș. Secția Colecții Speciale

Armonizarea modală a cântecului popular românesc în creația corală a lui Gavriil Musicescu: 175 de ani de la nașterea compozitorului

Raluca BUCINSCHI

Biblioteca Națională a României. Serviciul Comunicarea Colecțiilor Curente și Orientare Utilizatori.

Compartimentul Multimedia

e-mail: raluca.bucinschi@bibnat.ro

Cu ocazia împlinirii a 175 de ani de la nașterea compozitorului Gavriil Musicescu, Biblioteca Națională a României organizează în perioada 10 mai-31 decembrie 2022, expoziția *Armonizarea modală a cântecului popular românesc în creația corală a lui Gavriil Musicescu*, iar în data de 10 mai, a avut loc vernisajul expoziției, unde a fost invitat să concerteze Corul Regal, condus de maestrul Răzvan Rădos.

Musicescu, primele aparținând Cabinetului de fotografii, iar corespondența, Cabinetului de manuscrise din cadrul serviciului Colecții Speciale.

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de fotografii

Expoziția cuprinde partituri din colecția de patrimoniu a Bibliotecii Naționale a României, Imagini ale compozitorului și Scrisori ale unor mari personalități artistice precum Nadia Boulanger sau Yehudi Menuhin către Florica

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de fotografii

De asemenea, expoziția conține și partituri medaliate la expoziții internaționale sau compuse cu diferite ocazii precum: *Iul Concert compus pentru Chor mixt cu arangeamet de pian*, medaliat la Expoziția Universală de la Paris, din 1889, *Imnu pentru cor mixt și pian*, compus pentru „Jubileul de 50 de ani a inaugurării Academiei Naționale din Iași, în luna iunie 1885, fiind interpretat sub conducerea autorului de Corurile Mitropoliei, Sf. Spiridon, și Școlii de Meserii”, *Fiii României numit și Arme, Arme, Arme!*, pe versurile lui Dimitrie Gusti,

„compus cu ocaziunea prelegerii ținute la Universitatea din Iași la 11 septembrie 1877, pentru cumpărarea armelor, când s-a și cântat pentru prima dată de corul Sf. Spiridon, iar la 4 decembrie 1877 s-a interpretat la Teatru de toate colectivele artistice, cu ocazia reprezentațiilor de gală, în memoria căderii Plevnei, sub titlul de *Grivița-Marș*, iar în 15 ianuarie 1878, în onoarea Regimentului 13 de Dorobanți, sub titlul de *Marș Triumfal*.

Cursul practic de musica vocala pentru usul scolelor secundare de ambele sexe este o lucrare din 1881, fiind Proprietatea autorului, volum aprobat de *Onor Ministeriul al Instrucțiunii Publice, ca carte didactică, prin Decretul No. 9558 din 24 Iulie 1881*.

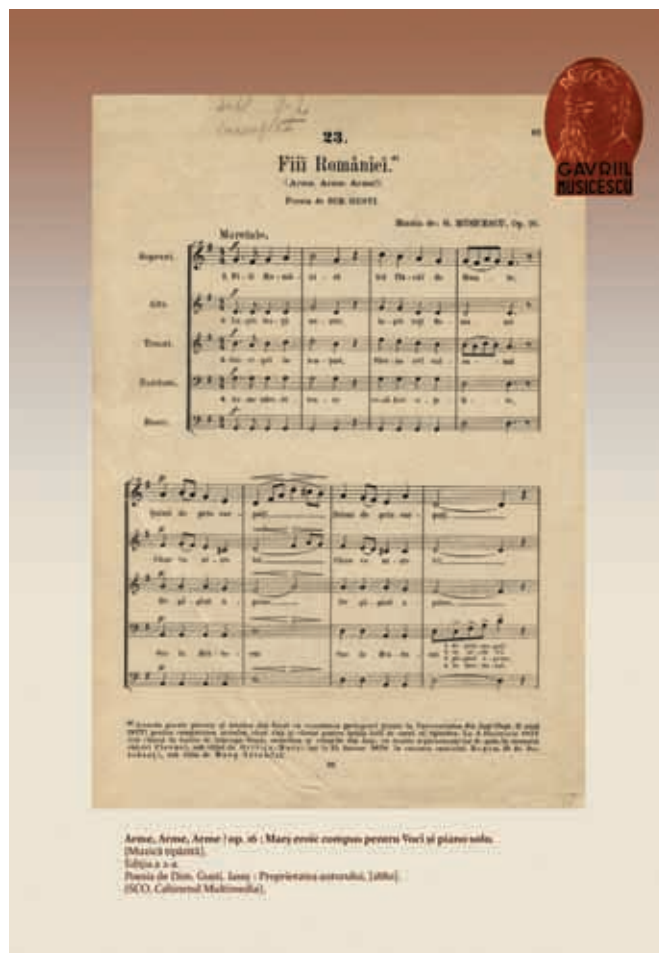
Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de manuscrise

În ansamblul muzicii românești din secolul al XIX-lea, creația corală ocupă un loc important, continuând interesul constant al compozitorilor înaintași față de acest gen. Acest lucru se explică prin faptul că această muzică oferea posibilități nelimitate de comunicare cu publicul, de transmitere a unor idei progresiste, militante. Se realizează totodată legătura nemijlocită între arta populară și creația profesionistă în cadrul eforturilor generale depuse de muzicieni pentru înfăptuirea școlii naționale de compoziție.

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de fotografii

Un factor de seamă al înfloririi genului, îl constituie munca intensă și permanentă depusă de muzicieni pentru organizarea activității formațiilor corale, mijloace importante de răspândire a culturii muzicale în mase, de educare a publicului în spiritul ideilor înaintate ale vremii. Astfel că, la Iași, Gavriil Musicescu este animatorul corului Mitropolitan, Ciprian Porumbescu dirijează formația „Reuniunea de gimnastică și cântări” la Brașov și tot în acest oraș Gheorghe Dima conduce „Reuniunea de muzică și cântări, Dimitrie Kiriac înființează corul „Carmen” în anul 1901, iar Ion Vidu este conducătorul muzical al puternicei formații corale din Lugoj.

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de fotografii

Procesul de asimilare a tehnicii și scriiturii corale, a justificat întrucâtva asemenea căutări și procedee stilistice, iar atunci când pe fundalul acestora compozitorii și-au însușit îndemânarea scriiturii corale, s-a putut trece la inspirația din folclor, la cultivarea specificului național, la valorificarea inepuizabilelor valori latente ale muzicii populare.

Încununarea acestor preocupări o va constitui creația lui *Gavriil Musicescu* care, în dorința realizării autenticității, se va adresa melodiei populare sătești. Astfel, muzica corală românească, îmbracă adevărata sa înfățișare și originalitate. Născut în 20 martie 1847 la Ismail Gubernia Basarabia, Imperiul Rus, având numele de familie Muzicenکو, de origine ucraineană, Musicescu face primele studii în orașul natal. Urmează timp de 4 ani Seminarul din Huși, după care studiază la Conservatorul din Iași, iar în 1870 este trimis de către Episcopul Melchisedek la studii în Petersburg. Aici studiază

cântarea bisericească rusă în cadrul corului *Capellei Imperiale*, și vine în contact cu principiile muzicale ale compozitorilor ruși, care alcătuiau *Grupul celor cinci* (Balakirev, Cui, Musorgski, Rimski-Korsakov și Borodin).

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de fotografii

Reîntors de la Petersburg, este numit dirijorul corului Mitropolitan din Iași și apoi profesor de armonie la Conservator. În primii ani de activitate la *Corul Metropolitan*, va încerca să desprindă ansamblul de cercul îngust al muzicii religioase de săvârșire, îndreptându-l spre genurile laice, muzică populară și cântece patriotice. Va modifica componența formației eliminând, cu timpul, vocile de băieți, înlocuindu-le cu cele femeiești, ceea ce va duce la descătușarea de limitele repertoriului bisericesc și instaurarea celui profan. Totodată, va face din acest cor o formație concertistică, susținând turnee în întreaga țară, bucurându-se de un real succes în Transilvania și Banat, declanșând un puternic curent de patriotism și dragoste pentru muzica națională cât și pentru cea populară.

După 1880, Musicescu se dedică cu ardoare compoziției. Chiar dacă nu scrie un număr mare de lucrări, va determina o direcție mai radicală, datorată valorilor originale, inedite, cărora le-a dat viață. Totodată, acordă o mare însemnătate muzicii populare, scriind articole referitoare la culegerea și armonizarea acestui tip de muzică. Atitudinea sa față de cântecul popular a rezultat din convingerea sa că el constituie filonul sănătos care exprimă propria expresie a unui anumit popor. Așa că, în urma propunerii lui Alecsandri în cadrul Academiei Române, de a culege și publica folclorul muzical, instituind și un premiu de 5.000 de lei pentru cea mai completă colecție, Musicescu va scrie articolul *5.000 lei noi!*, unde caută să stabilească, în trei puncte următoarele:

- ce interes poate să aibă o colecție de cântece naționale;
- dacă prin dispozițiile luate de Academie se poate atinge scopul urmărit;

- care ar fi măsurile salutare pentru aceasta.

Toate aceste dezbateri vor conduce direct la problema *armonizării modale a melodiei populare românești*, atât de discutată de compozitori și muzicologi. Ca atare, el alcătuiește o colecție de „Melodii naționale”, care va cuprinde și trei lucrări: *Văleanca*, *Vine știuca de la baltă* și *Moșulică*, despre care Musicescu precizează că *sunt intacte*, adică transcrise așa cum le-a auzit și armonizate într-o formă corespunzătoare. Chiar dacă va polemiza asupra acestor procedee cu Gheorghe Scheletti, alt compozitor al acelei perioade, Musicescu este cel care va înțelege

specificul modal al muzicii noastre populare și-l va aplica în creația sa, dând o justă interpretare armonică într-o perioadă când orice abatere de la regulile clasice era echivalentă cu ignoranța.

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de fotografii

Astfel, Musicescu consideră caracterul modal al cântecului popular ca parte integrantă, constitutivă a structurii sale. Din acest punct de vedere, el trebuie considerat pionier, fiind acel muzician care a eliberat melodia populară de veșmintele conceptului de minor și major, redându-i adevărata sa libertate și punând-o într-o lumină favorabilă.

În acea perioadă corul era alcătuit din voci de bărbați și copii, această componență constituind un dezechilibru vocal. De aceea, în 1895, Musicescu introduce vocile feminine în compunerea Corului Mitropolitan din Iași. Ușor nu a fost, firește, deoarece a trebuit să fie înfrântă medievala interdicție *Mulier taceat in ecclesia* (*O femeie ar trebui să tacă în biserică*), dar grație autorității artistice, intelectuale și morale de care se bucura Musicescu, acea interdicție a putut să fie înlăturată, iar el să-și reorganizeze corul și să realizeze echilibrul vocal necesar.

Tot el va transcrie lucrări religioase precum *Psaltichia*, în notația lineară, publicând o întâmpinare la raportul Sinodului, în care combate, cu argumente puternice, părerea adversarilor transcrierii. În tot ce scrie, în conferințe publice ca și în lecțiile sale, folosește o bogată, variată și importantă bibliografie de specialitate.

Din păcate, în plin elan creator, la vârsta de 56 de ani, în 6 decembrie 1903, Musicescu se stinge, doborât năprasnic de o boală necruțătoare.

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de fotografii

Format în avântul ideilor pașoptiste de întemeiere a culturii naționale, legat și influențat de cercurile democratice din Moldova și Rusia, însuflețit de dragostea fierbinte de popor, de năzuințele lui și de minunatele lui producții artistice, Musicescu a militat și și-a adus contribuția de mare preț la fondarea și dezvoltarea școlii noastre de compoziție muzicală, al cărui stil izvorăște din tendințele celor asupriți de a se elibera de sub jugul otoman, din lupta pentru dobândirea independenței politice, economice și sociale și din sentimentele patriotice de realizare a unității naționale.

Sursa: arhiva personală a autoarei

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de fotografii

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de fotografii

Dezvoltarea comunităților prin schimbul de experiență. Bibliotecile verzi din Croația

Drd. Loredana STANCIU

Universitatea din București. Școala Doctorală de Litere

Biblioteca Județeană „Nicolae Iorga” Ploiești, Prahova - bibliotecar

e-mail: lordanastanciu2000@yahoo.com, loredana.georgescu@drd.unibuc.ro

Bibliotecile, de la apariția lor, au fost gândite să păstreze documentele scrise, ca resurse valoroase ale cunoașterii. Dar forma și apariția acestora s-a transformat în timp, trecând de la suluri, la hârtie și mai apoi la discuri, cărți electronice și baze de date. Și munca bibliotecarilor s-a schimbat, fiind o îmbinare între arta organizării, știința conservării documentelor, facilitarea accesului la informație și advocacy, management și leadership. Biblioteca este astăzi un nod în cadrul sistemelor de distribuție informațională, un militant important pentru carte și viața literară, un susținător al comunităților, prin întâlniri, dezbateri și descoperiri reciproce. Felul în care vor arăta peste 10 ani, de viziunea bibliotecarilor va depinde, dacă vor dori să le transforme în centre ale comunităților, în instituții de învățare sau comori culturale. Motivația bibliotecarului de a menține un ritm constant al evoluției bibliotecii și de a crește împreună cu generațiile este influențată de atitudinea sa față de nevoia de învățare. Atitudinea față de procesul de învățare continuă reprezintă un element-cheie, fiind totodată și o caracteristică necesară pentru a putea atinge fiecare obiectiv dorit. În viața de zi cu zi, nu putem controla tot ceea ce se întâmplă, însă putem controla atitudinea în legătură cu ceea ce se întâmplă. Raportul GRALE 3 din 2019 referitor la procesul de învățare continuă¹ arată progrese semnificative în multe dintre cele 128 de țări analizate. Din păcate, România nu se numără printre acestea, fapt care arată uriașul potențial pe care-l au bibliotecile publice în a furniza servicii educaționale pentru comunitate. Să înveți pe parcursul întregii vieți înseamnă să ai o atitudine pozitivă față de procesul de asimilare a cunoștințelor, să conștientizezi importanța dezvoltării personale, să fii motivat voluntar, conștient că învățarea îți poate aduce multiple oportunități și îți poate îmbunătăți calitatea vieții.

Sunt numeroși bibliotecarii care se încadrează în categoria oamenilor deschiși, motivați, curajoși, flexibili și inovatori și care, indiferent de provocările la care au fost supuși, au căutat să dezvolte servicii noi pentru comunitățile din jurul bibliotecilor. Pandemia le-a forțat și mai mult limitele, scoțând în evidență atitudinea acestora față de mediul online. Un mediu ce nu mai este neutru și care a hrănit, uneori ieftin, mințile oamenilor, creând confuzie și chiar debusolare.

O soluție găsită și aplicată de o parte dintre bibliotecarii români pentru a continua dezvoltarea personală este învățarea prin intermediul proiectelor cu finanțare externă. Un astfel de exemplu este proiectul Bibliotecii Comunale Șirna din Prahova, finanțat de Uniunea Europeană prin programul Erasmus+², în cadrul căruia participanții au beneficiat de un program complex de dezvoltare profesională. Implementat în perioada decembrie 2020-decembrie 2022, proiectul

„Biblioteca Verde pentru o comunitate durabilă - Lib4Green” a reunit, în săptămâna 4-10 iulie 2022, 11 voluntari (bibliotecari, autorități locale, membri din comunitate), aleși printr-un proces de selecție, pentru a participa la mobilitatea de *job shadowing* desfășurată la Biblioteca Națională și Universitară din Zagreb, Croația. Timp de 7 zile, voluntarii atrași în proiect cu scopul de a-și dezvolta competențele necesare pentru a putea contribui la dezvoltarea comunității, au realizat un fructuos schimb de experiență și au purtat numeroase discuții cu gazdele, reprezentanți din diferite compartimente ale bibliotecilor croate.

Biblioteca Națională și Universitară Zagreb

Sursa: Arhiva personală a autoarei

Observând modul cum lucrează, tipul de echipamente utilizate, practicile, politicile și metodele de lucru pentru educația adulților, participanții s-au putut inspira din noile servicii furnizate de croați, din programele derulate și parteneriatele construite. Unul dintre obiectivele principale ale celor 11 voluntari implicați în proiect a fost legat de modul cum integrează obiectivele de dezvoltare durabilă printre obiectivele bibliotecilor publice, acestea fiind promovate în diferite evenimente. Despre Planul strategic al bibliotecilor din Zagreb și direcția de dezvoltare a bibliotecilor croate s-a vorbit în numeroase ocazii, una dintre acestea, importantă prin amploarea evenimentului, având loc în 2019, la întâlnirea Satelit IFLA CPDWL de la Atena, cu tema: „Bibliotecarii și profesioniștii în informații ca (pro)motori ai schimbării”.³

Bibliotecarii gazdă din orașul Zagreb au pregătit pentru cele 7 zile ale mobilității un program divers, în cadrul căruia au îmbinat prezentări interactive cu vizite la diferite biblioteci publice și universitare, cu scopul de a facilita o înțelegere cât mai bună a procesului de funcționare a acestora.

Într-o atmosferă prietenoasă, cea mai mare parte a activităților au fost desfășurate la sediul Bibliotecii Naționale și Universitare din Zagreb⁴, o instituție ale cărei obiective sunt de integrare a bibliotecii în infrastructura electronică culturală

și științifică națională și de dezvoltare prin îmbunătățirea continuă a colecțiilor, în toate formele materiale (fizice și digitale).

*Biblioteca Națională și Universitară Zagreb
Sursa: Arhiva personală a autoarei*

Desfășurată pe o suprafață de peste 36.000 mp distribuită pe mai multe etaje, biblioteca are aproape 20.000 de utilizatori cu aproximativ 200-300 de utilizatori/zi. Înființată acum 400 de ani, sediul actual a fost deschis în 1986. La intrarea principală vizitatorilor li se deschide în față un spațiu amplu în care lumina pătrunde din abundență, fapt ce arată că arhitecții au avut viziune. La mai bine de 30 de ani de la deschidere, această impunătoare sală răspunde cu succes nevoilor actuale, în acest spațiu având loc numeroase evenimente. Clădirea este impunătoare, vizibilă de pe bulevardul pe care se află, cu ferestre mari, care-i conferă o imagine modernă. Inedit în designul clădirii este faptul că la etajul trei se află un iluminator în tavan, cu o oglindă uriașă în care se reflectă aglomerația bulevardului, contrastând cu liniștea din bibliotecă. În subsolul bibliotecii sunt depozitate, în seif, aproximativ 5.000 de publicații de valoare, păstrate la o temperatură de 15 grade, celelalte nivele având o temperatură constantă de 22 grade Celsius. Statutul de Bibliotecă Națională cu rol de conservare a patrimoniului, depozit și furnizor al informațiilor de primă clasă este completat cu cel de partener de încredere implicat în toate inițiativele care promovează educația și dobândirea de cunoștințe. Oferă numeroase materiale în format electronic

și pune la dispoziția publicului aplicații electronice prin intermediul cărora transmit informații sau interacționează (de exemplu: „Întrebă bibliotecarul”, „Solicită un împrumut”, „Platforma bibliotecilor” etc.).

În afara punctului unic de înscriere pentru permisele electronice, biblioteca deține un sistem de contorizare a utilizatorilor, cu porți de acces automatizate, coduri de bare aplicate cărților și monitoare amplasate pe fiecare etaj, pentru a informa utilizatorii despre diferite evenimente. Fiind și o bibliotecă universitară, la ultimul etaj se află cantina pentru studenți, cu o terasă spațioasă, care deschide publicului o vizibilitate de 360 grade asupra orașului.

*Biblioteca Națională și Universitară din Zagreb
Camelia Pârvu-bibliotecar coordonator Lib4Green
Sursa: Arhiva personală a autoarei*

Biblioteca Națională și Universitară din Zagreb oferă servicii pentru studenți, profesori sau adulți din comunitate, publicul deservit fiind cu vârsta peste 16 ani. În direcția de dezvoltare a instituției au integrat obiectivele de dezvoltare durabilă elaborate de Uniunea Europeană, alături de care au stabilit alte patru obiective ale Pactului Green Deal: educație, democratizare, incluziune socială și incluziune digitală. Pactul bibliotecii pentru o *Croație verde* a început în anul 2016, iar de atunci, neîncetat, bibliotecarii luptă pentru conștientizarea utilizatorilor în legătură cu mediul înconjurător: îndeamnă publicul să se implice în activitățile tematice organizate, atrag atenția constant asupra efectelor negative cauzate de poluare și asupra consumului necontrolat al resurselor, organizează conferințe ale bibliotecilor verzi, ateliere pentru un stil de viață sănătos, tururi cu bicicletele, expoziții prin care promovează impactul schimbărilor climatice, proiecte locale

tematiche. Biblioteca Națională și Universitară din Zagreb are o platformă numită „Biblioteca digitală croată” sau „Croatica”, acesta fiind o colecție cu materiale digitalizate ce cuprinde atât documente tipărite în Croația, cât și documente ale unor autori croați stabiliți în afara graniței. Biblioteca deține și un *laborator digital*, al cărui scop este dezvoltarea de proiecte digitale, având la dispoziție diferite echipamente pentru realizarea podcasturilor, imprimante 3D, un videoprojector și un ecran digital, toate de mare atracție pentru utilizatori. Laboratorul digital și-a demonstrat utilitatea, prin realizarea de proiecte cu mare impact local.

În clădirea bibliotecii funcționează și Centrul de Documentare Europeană. Rolul acestuia este de a intermedia accesul la biroul de informații al Uniunii Europene, fiind astfel accesate jurnalele Uniunii Europene, catalogul legislativ european, diferite documente emise de instituție și date statistice. Centrul reprezintă și o sursă de finanțare suplimentară pentru multe biblioteci croate, fiind accesat inclusiv pentru depunerea de aplicații.

Bibliotecarii din Croația sunt uniți într-o asociație profesională care cuprinde aproximativ 500 de membri, proveniți din biblioteci publice, școlare și universitare.

Biblioteca Savica, Zagreb
Sursa: Arhiva personală a autoarei

Un alt obiectiv vizitat de participanții la proiect a fost Biblioteca Savica. Situată într-un cartier marginal al orașului, biblioteca a fost deschisă în 1993 și face parte din rețeaua de biblioteci a capitalei - Zagreb, formată din 42 de instituții. Din anul 2017, Biblioteca Savica și-a făcut publică strategia de dezvoltare, obiectivul principal fiind acela de a deveni o *biblioteca verde*. Prin activitățile derulate, personalul depune eforturi de încurajare a populației din zonă să fie prietenoasă cu mediul înconjurător. Este prima bibliotecă în care, în 2016, s-a testat, printr-un eveniment local, gradul de deschidere a comunității către o „bibliotecă verde”. Ca urmare a acestui eveniment, a fost dezvoltată „rețeaua bibliotecilor verzi” prin care, an de an, sunt derulate activități ce includ obiectivele de dezvoltare durabile. Prin colaborarea cu asociații, fundații și artiști locali, comunitatea creată în jurul bibliotecii a demonstrat o unitate bine încheată.

Programul participanților la mobilitate a inclus și vizita la biblioteca destinată persoanelor cu deficiențe de vedere. Cu un public țintă clar definit, biblioteca, deschisă în 1960, s-a

remarcat prin modul de organizare a materialelor deținute, expozițiile organizate și serviciul de editură integrat în spațiul acesteia. Biblioteca realizează, exclusiv, cărți pentru nevăzători, cu ajutorul a trei mașini speciale de printare, cea mai recentă achiziție fiind în valoare de un milion de euro. Biblioteca are 16 angajați, care deservesc peste 1.900 de utilizatori, având la dispoziție 5.000 de cărți audio.

Biblioteca destinată persoanelor cu deficiențe de vedere
Sursa: Arhiva personală a autoarei

Participanții la mobilitate au mai vizitat Biblioteca Universității din Zagreb și Biblioteca Orășenească „Ivan Goran Kovačić” din Karlovack. Prima, ridicată în 2009, a fost construită pentru a reuni documentele tuturor departamentelor facultăților din Zagreb. Anterior, toate cele 30 de departamente ale facultății dețineau o bibliotecă cu un singur angajat. Clădirea are 5 etaje și un subsol, iar spațiile sunt astfel structurate încât să se poată expune 3-4 colecții tematice pe fiecare etaj, din totalul de 500.000 de unități biblioteconomice. Biblioteca deține o colecție de periodice, începând cu anul 1886, și are peste 120 de abonamente la periodicele actuale.

Biblioteca publică Kalovak
Sursa: Arhiva personală a autoarei

Cea de-a doua, este o bibliotecă publică și este destinată locuitorilor din Karlovack, un oraș istoric cu o arhitectură în formă de stea mărginită de râuri. Renovată în 2007, biblioteca publică deține un autobuz transformat în bibliotecă mobilă (bibliobus), folosită săptămânal, pentru deplasări în localitățile limitrofe. Cu un fond de 250.000 de materiale, biblioteca are o suprafață de 3.600 mp, are 5 etaje și este condusă cu viziunea de a fi o bibliotecă tip *hub* pentru comunitate. Conștienți de resursele

deținute, cei 41 de bibliotecari susțin învățarea pe tot parcursul vieții, prin activitățile organizate în toate compartimentele: media, împrumut adulți, carte pentru copii, istorie locală, cercetare și digitalizare. Biblioteca are pereții izolați, pentru a păstra căldura interioară, iar acoperișul bibliotecii este terasat și are două spații verzi, amenajate cu plante diverse.

Mobilitatea din Zagreb, inclusă în proiectul Erasmus+, „Biblioteca Verde pentru o comunitate durabilă” a reprezentat un schimb de experiență important pentru participanți și a facilitat atingerea scopului propus. Printr-un astfel de proiect, s-au dezvoltat competențe și aptitudini care răspund provocărilor din comunitatea locală, schimbul de experiență aducând un aport considerabil în tematica și calitatea activităților organizate, după întoarcerea acasă. Schimbările climatice, biodiversitatea, sănătatea publică sau digitalizarea au fost și încă vor rămâne subiecte importante pentru fiecare participant și vor influența cu siguranță deciziile legate de implicarea în comunitate.

Bibliotecile nu sunt și niciodată nu trebuie să fie izolate de mediul lor. Ele fac întotdeauna parte dintr-o entitate mai mare ale cărei nevoi le servesc. Pe măsură ce comunitățile se dezvoltă, crește și nevoia de implicare a unei bibliotecii. Orientarea spre acest tip de proiecte determină bibliotecarul să practice un management bazat pe cunoștințe și să formeze din bibliotecă sa, un nod al unei rețele care se ramifică tot mai mult.

Note:

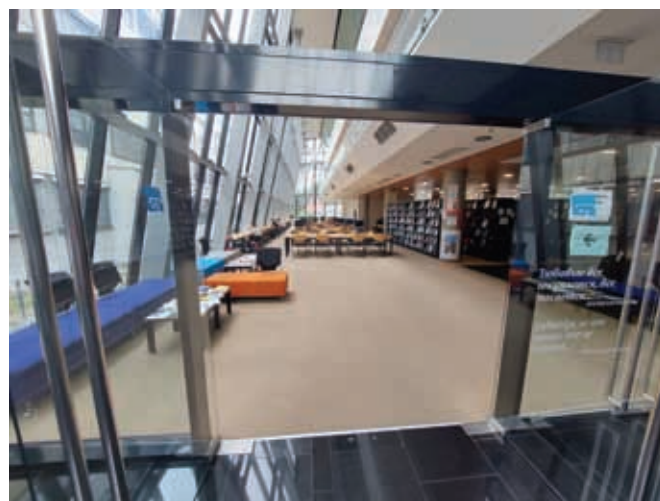
1. 4th global report on adult learning and education: leave no one behind: participation, equity and inclusion. Hamburg: UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2019, p. 34. [accesat 27 august 2022]. Disponibil la: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000372274>
2. Erasmus + . [accesat 27 august 2022]. Disponibil la: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/ro/about-erasmus/what-is-erasmus>
3. MEIC, Ismena; MARAS, Janja; PIPP, Marija. *Îmbrățișarea erei digitale: cazul bibliotecilor orașului Zagreb*, 2019. [accesat 27 august 2022]. Disponibil la: <http://library.ifla.org/id/eprint/2599/>
4. Biblioteca Națională și Universitară din Zagreb. [accesat 20 octombrie 2022]. Disponibil la: <https://nsk.hr/en/category/for-librarians/>

Bibliobus, Karlovak
Sursa: Arhiva personală a autoarei

Biblioteca Universității din Zagreb
Sursa: Arhiva personală a autoarei

Biblioteca Universității din Zagreb
Sursa: Arhiva personală a autoarei

DigiLab - Biblioteca Națională și Universitară Zagreb
Sursa: Arhiva personală a autoarei

Limba română ca limbă a filosofiei.

Manuscrisele cu traduceri din Platon ale lui Cezar Papacostea

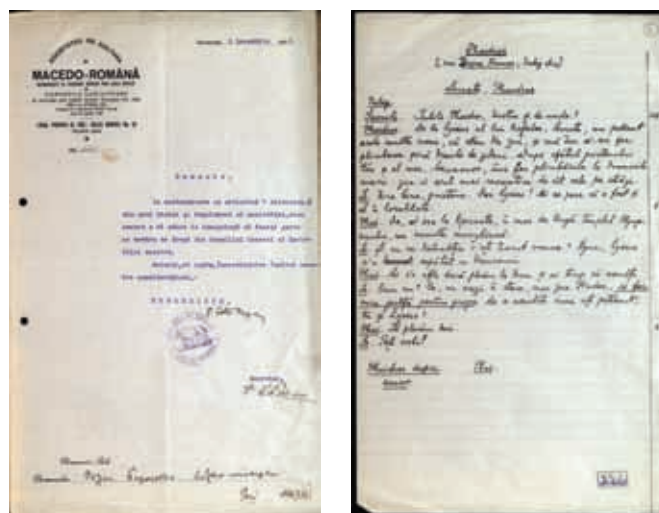
Cristina MARINESCU, bibliotecar
Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de Manuscrise
e-mail: cristina.marinescu@bibnat.ro

Limbile indo-europene pot fi clasificate în limbi sintetice și limbi analitice. Limbile sintetice se caracterizează prin abundența flexiunii părților de vorbire și tendința spre aglutinare a diverselor morfeme. Astfel, în latină, elină și sanscrită, de exemplu, indiferent de locul substantivului în propoziție, i se poate cunoaște cazul și funcția sintactică, deoarece afixele pe care le primește cuvântul sunt specifice.

Evoluția istorică a fost spre un analitism lingvistic tot mai pronunțat. Limbile neo-latine, greaca modernă, limbile germanice de azi, limba hindi, toate aceste idiomuri nu sunt mai ușor de învățat pentru că nu sunt limbi moarte, ci și pentru că pun mai puține probleme de memorare a unor forme de flexiune gramaticală. Totuși, ceea ce limbile moderne au câștigat în ușurința marcării sensului cu mai puțină flexiune, înseamnă mai puțină complexitate în alcătuirea frazei. Gândirea într-o limbă analitică are un efect redus de sondare a spiritului omenesc, comparativ cu limba sintetică din care a derivat.

alte limbi, precum engleza și limbile neo-latine, ceea ce cu siguranță contribuie la configurarea gândirii filosofice.

Sursa: Biblioteca Națională a României.
Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de manuscrise

Sursa: Biblioteca Națională a României.
Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de manuscrise

E un mod de a spune că filosofia greacă clasică și cea medievală latină permiteau un exercițiu al rațiunii mai complex și mai bogat decât filosofia în limbi vernaculare. Poate că nu întâmplător subiectul reflecției filosofice, care în perioada medievală occidentală era dovedirea existenței și atributelor lui Dumnezeu, a migrat spre epistemologie pe măsură ce ne apropiem de modernitate. Dacă considerăm filosofia germană ca fiind cel mai puternic ansamblu de sisteme metafizice din istoria gândirii europene moderne, trebuie să remarcăm că limba germană, deși a fost clasificată de lingviști în categoria limbilor analitice, are rezerve mult mai mari de sintetism decât

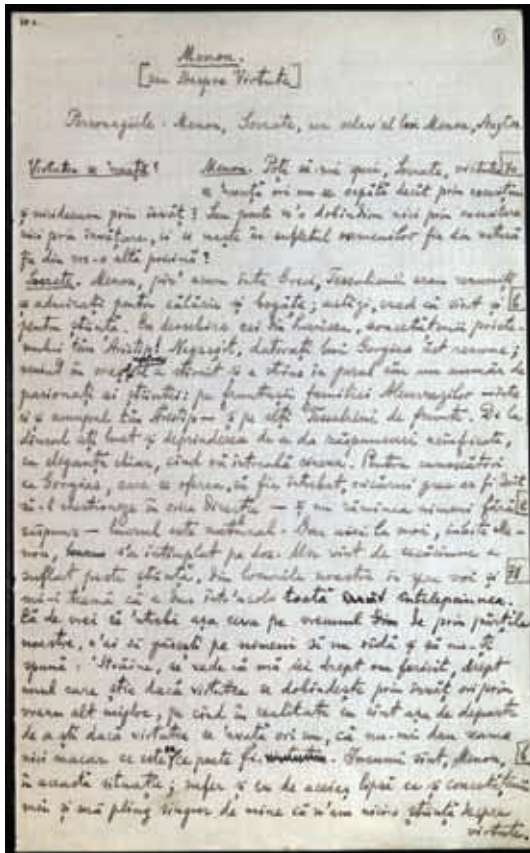
Cum apare limba română în acest context? Rezervele de sintetism gramatical ale limbii române le întrec cu mult pe cele ale celorlalte limbi neo-latine. Româna are multă flexiune și, de aceea, termenii filosofici importați în principal din acele limbi apar în traduceri românești de texte filosofice în exprimări mult mai complexe decât în engleză și franceză.

Poate afinitatea pe care filosofii români originali o au față de spațiul german are legătură și cu aspectele de mai sus. Dar virtuțile filosofice ale limbii române sunt foarte interesante de urmărit în traduceri, mai ales punându-le în contrast cu traduceri în limbile europene cele mai uzitate, engleza și franceza.

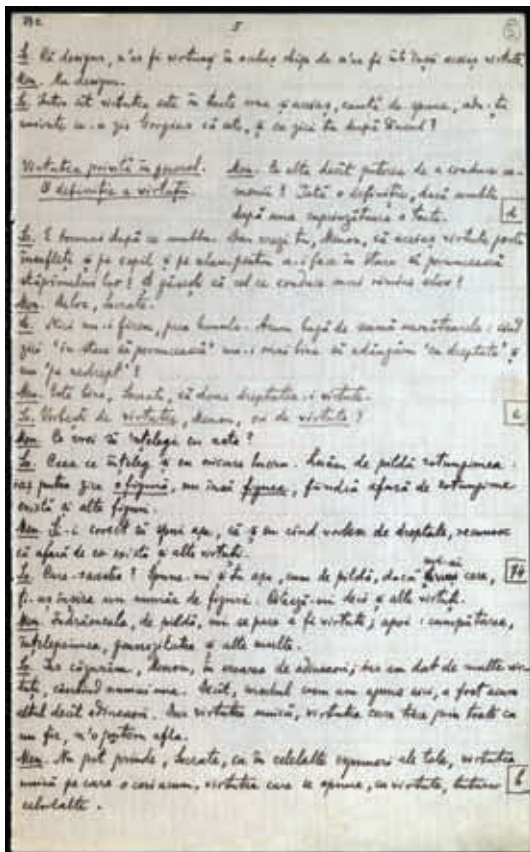
Filosoful antic cel mai tradus este probabil Platon. Autorul celebrelor dialoguri care îl au pe Socrate ca personaj principal incită gândirea în direcții care duc spre religie, etică, estetică, epistemologie, logică, totul într-o formă literară ce încântă. Putem spune că asistăm „pe viu” la drama cunoașterii, prin contrast cu Aristotel, filosof ce muzealizează gândirea.

În colecția Cabinetului de Manuscrise de la Biblioteca Națională a României, există manuscrise ce conțin fragmente de traduceri ale clasicistului Cezar Papacostea din texte platonice. Scrise cu o grafie cel mai adesea îngrijită și lizibilă, dar textul adesea cu ștersături, tăieturi și completări, dovadă a travaliului intelectual intens, aceste traduceri sunt o etapă interesantă în receptarea operei marelui filosof la noi. Cezar Papacostea nu era, prin formație, filosof, dar, grație aplecării asupra lumii grecești și a unui echilibru personal, ce îl făcea

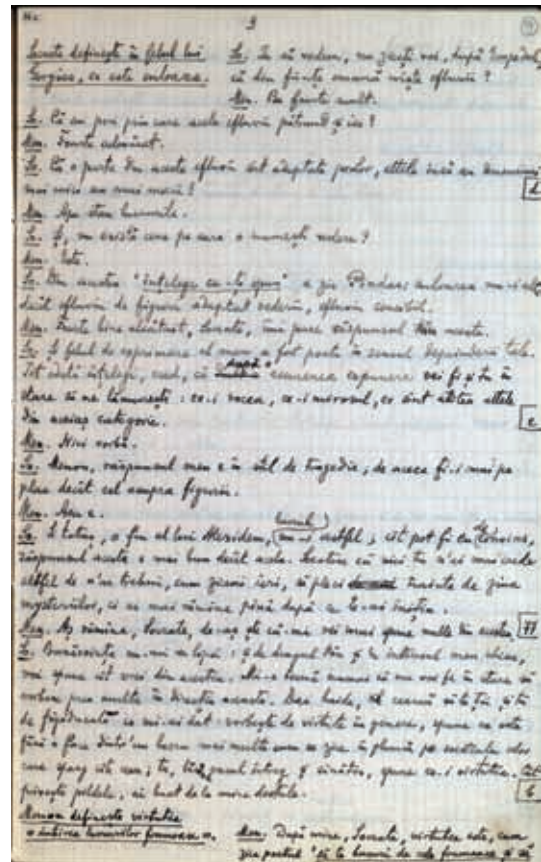
să vadă în lumina potrivită creația poetică și filosofică antică, a oferit publicului românesc, nu neapărat de specialitate, o versiune foarte agreabilă a textului platonice, fără a sacrifica adâncimea acestuia.

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de manuscrise

Dialogurile platonice prezintă o numerotare a pasajelor de text asemănătoare, mutatis mutandis, versetelor biblice. Respectiva numerotare nu începe de la 1 pentru fiecare dialog, ci există o ordine fixă a succesiunii dialogurilor în volume, ce face posibilă continuitatea numerotării. Fiecare porțiune de text numerotată are subsecțiuni notate cu litere mici, dar, deși ordinea lor este cea firească, aceste notații nu corespund delimitărilor propriu-zise ale discursului. Astfel, de cele mai multe ori, nu vom regăsi cifrele la început sau sfârșit de paragrafe, ci în interiorul paragrafului. Cezar Papacostea respectă în multe manuscrise acest sistem excelent de numerotare, ce face cu puțință a identifica, relativ ușor, pasajele care ne interesează, atunci când facem o paralelă între diverse traduceri și surse.

Sursa: Biblioteca Națională a României. Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de manuscrise

Dialogul „Gorgias” apare în variante de traducere în mai multe manuscrise, care nu se suprapun total ca și conținut, căci nu avem textul integral. Iată o mostră dintr-un discurs argumentativ al lui Socrate din dialog, în traducerea lui Cezar Papacostea (Ms 21303): „...dacă-ți spui părerea și Demosul atenienilor nu se declară de aceeași părere cu tine, te schimbi și te rostești în sensul voinții aceluia.” Într-o variantă în limba engleză (trad. Donald J. Zeyl), textul sună după cum urmează: „If you say anything in the Assembly and the Athenian demos denies it, you shift your ground and say what it wants to hear.” Se observă precizia mai mare a variantei românești, unde se menționează că e vorba de *păreri* spuse în Demos, despre declarare din partea acelei Adunări, referitor la *păreri*. Să nu uităm distincția filosofilor greci între opinie și știință, doxa și episteme. Nuanța lipsește din textul în limba engleză. Varianta engleză folosește o expresie idiomatice interesantă, “you shift

your ground”, care conține cuvintele “your ground”, adică solul, pământul tău, pe care tu îl schimbi, dar finalul frazei este genial în limba română: „te rostești în sensul voinții aceluia.” A vorbi înseamnă „a te rosti”, a-ți converti propria ființă în cuvânt. Formularea engleză e seacă. Nu diferă sensurile frazelor, ci varianta românească vibrează pe mai multe paliere ale înțelegerii, cuvintele „se aud” în mai multe zone ale ființei. Și până la urmă nu în asta constă noblețea filosofiei, să redea cuvântului puterea sa multiformă?

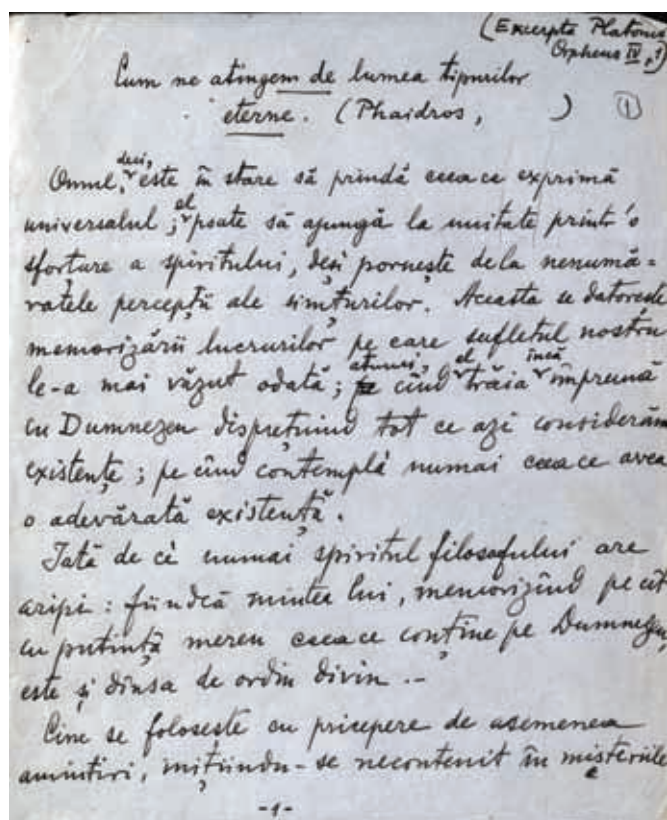
Sunt două manuscrise ce conțin text tradus din dialogul „Menon”. Unul din ele, Ms 21304, începe cu aceste cuvinte: „Poți să-mi spui, Socrate, virtutea se nvață ori nu se capătă decât prin exercițiu și nici de cum prin învățatură? Sau nu cumva n’o dobândim nici prin exercițiu nici prin învăț ci vine oamenilor de la natură, ori din vre-o altă pricină?” O variantă în engleză (trad. G.M.A. Grube) ilustrează înclinarea pentru empirism și pragmatism a culturii anglo-saxone: “Can you tell me, Socrates, can virtue be taught? Or is it not teachable but the result of practice, or is it neither of these, but men possess it by nature or in some other way?” Observăm cuvinte ca “teachable”, „care poate fi învățat” cu sensul de cunoștințe sau abilități ce pot fi predate cuiva, “practice” adică practică, precum și apariția cuvântului “way”, cale, modalitate, metodă. Traducerea românească vorbește de „învățătură”, „a dobândi”, „pricină”. Cu alte cuvinte, este o viziune mai intelectualistă, mai contemplativă, a cauzelor și condițiilor în care apar în individ virtuțile.

Dacă limba română nu dispune de mecanisme lingvistice la fel de dezvoltate ca ale altor limbi pentru a îmbogăți vocabularul prin aglutinare de morfeme, în schimb are încă savoarea originalității, un soi de asprime ce însoțește autenticul discurs sapiențial. Filosofia românească, fie în traduceri sau în texte originale, nu eșuează într-o eleganță care să compromită demersul de interogare a Universului dinspre partea rațională a omului. Merită să facem o comparație și cu traduceri în limba franceză din Platon, raționalismul francez fiind gloria, dar și limita gândirii din acel spațiu lingvistic.

Varianta românească a lui Cezar Papacostea pentru dialogul „Banchetul” are o expresivitate ce îl mărturisește pe clasicistul traducător de texte în mai multe registre, filosofic și literar. Iată un exemplu (Ms 21517): „[Socrate]: Ce bine ar fi, Agaton, dacă înțelepciunea ar avea darul să curgă, ori de câte ori ne atingem unii cu alții, de la cel ce are mai multă la cel cu mai puțină! Să fie așa, ca apa care trece prin fitilul de lână din vasul mai plin spre cel mai gol!” În limba franceză (trad. Victor Cousin), același fragment sună astfel: „Quand Socrate eut pris sa place: - Plût à Dieu, dit-il, que la sagesse, Agathon, fût quelque chose qui pût passer d’un esprit dans un autre, quand on s’approche, comme l’eau qui coule à travers un morceau de laine d’une coupe pleine dans une coupe vide!” Primul lucru ce sare în ochi când comparăm cele două texte e referirea celui francez la Dumnezeu (Dieu). Nu e cea mai fericită variantă, căci „zeu” despre care vorbește Socrate nu e Dumnezeul iudeo-creștin. În limba română, expresia „dacă înțelepciunea ar avea darul să curgă” este extrem de ofertantă pentru gândire, deoarece acel „dar” ar fi ceva din sursă divină sau naturală intrinsecă. Dincolo, avem „ceva ce poate trece” (quelque chose qui pût passer), cu verbul „a trece” în accepțiunea banală, simplă, de deplasare fizică. În schimb, echilibrul se restabilește cu ultimele cuvinte din fragment: „d’une coupe pleine dans une coupe vide”, cu noțiunea de gol de substanță, în comparație cu varianta plată

stilistic a traducerii românești: „din vasul mai plin spre cel mai gol”, cu alte cuvinte în primul caz avem o diferență calitativă, în al doilea, doar cantitativă. Iarși, prezintă interes cuvântul „spirit” (esprit) pentru a descrie trecerea înțelepciunii de la individ la individ, în timp ce românește se vorbește de atingerea unii cu alții, accentuând cheia ironică a replicii lui Socrate. Ceea ce are în ansamblu textul român în plus față de cel francez, este un aer ușor vetust, arhaic, cu termenii mustind de trimeri semantice complexe, și atmosfera propice reconstituirii locului și vremurilor dialogului original.

Cezar Papacostea, aromân prin origine, avea un simț impecabil al limbii române, la fel ca și George Murnu, și el clasicist de origine aromână. El reprezintă, cu certitudine, doar o etapă în receptarea operei lui Platon la noi, dar merită să fie considerat un jalon, deoarece traducerea sa se mai pot susține și astăzi, chiar dacă prin formație el nu aparținea tagmei filosoficești.

Sursa: Biblioteca Națională a României.
Serviciul Colecții Speciale. Cabinetul de manuscrise

Evangelie învățătoare, Govora, 1642: cea mai veche carte românească deținută de Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș

Maria-Magdalena IONIȚĂ-ROȘOIU
responsabil sala Colecții speciale,
Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș
e-mail: magda_vip2000@yahoo.com

În epoca domniilor lui Matei Basarab (1632-1654), în Țara Românească, și Vasile Lupu (1634-1653), în Moldova, asistăm la un adevărat proces de renaștere culturală prin răspândirea învățământului și culturii ortodoxe în spațiul românesc și sud-est european ca urmare a apariției mai multor centre tipografice. Sub influența majoră a Bisericii și sub patronajul domnitorilor, apar primele cazanii (culegeri de predici) sau pravile (coduri de legi), transpuse din limba slavonă în limba română. Prima Cazanie, cunoscută în limba noastră cu titlul *Tâlcul evangheliilor*, a fost tipărită de diaconul Coresi în anul 1567, în Brașov.

Contextul în care apar aceste tipăriri este determinat de preoții români care înțelegeau din ce în ce mai puțin limba sacră în care trebuia să țină slujba religioasă, în același timp urmărindu-se, prin introducerea parțială a limbii române în cărțile de slujbă ortodoxe, să se contracareze influența cărților de propagandă protestantă din Transilvania, traduse și tipărite în limba română.

În Muntenia, prima carte românească ieșită de sub tipar, sub Matei Basarab, a fost *Pravila de la Govora* din 1640, cea dintâi carte de legi tipărită în românește, având contribuția mai multor cărturari munteni. Aceasta cuprinde legi bisericești, canoane, soboarele ecumenice, toate privitoare la biserică sau cler și capitole dedicate mirenilor. De sub teascurile aceleiași tipografii a fost tipărită și *Evangelia învățătoare sau Cazania „scoasă și primenită de pre limba rusească pre limba rumânească cu osteneala și izvodirea lui Silvestru ieromo-nah”*, egumenul mănăstirii Govora (cel care va traduce o parte din *Noul Testament de la Bălgrad - Alba-Iulia, 1648*). Prefăcătorul și cel care a revizuit textul traducerii, Udriște Năsturel, scria în predoslovie *Cazaniei de la Govora*: „Încă văzui în neamul nostru mulți unii ca aceia, oameni de amândoaă ceatele, proști și sufletești, carii pentru neștiința se depărtară cu învățături striine și cu proastă și scurtă mintea lor răzlușindu-se den credința adevărată protivnică besoarecii lui Dumnezeu, cu ereticii împreunându-se”.

Cuprinsul *Cazaniei de la Govora* va fi retipărit în 1644, la Mănăstirea Dealu, unde a fost mutat între timp materialul tipografic de la Govora, noua ediție având aproape 1.000 de pagini.

Biblioteca Județeană Dinicu Golescu Argeș s-a îmbogățit cu un exemplar al *Evangeliei învățătoare* în anul 1975, prin achiziția de la un anticariat piteștean. Cartea are 600 de pagini (pagina de titlu lipsește, există mai multe erori de paginatie) cu legătură realizată din piele maro pe lemn având urme de restaurare stângace. Din păcate, starea de conservare nu

permite expunerea lucrării, din cauza copertelor desprinse și a legăturii slăbite.

În cuprinsul cărții întâlnim un ornament floral, inițiale majuscule ornate (tipar roșu și negru), frontispicii, vignete și ilustrația gravată „Fiul risipitor” (8,5 x 10,5 cm.) - p. 21, 22. De asemenea, au fost identificate mai multe însemnări cu alfabet chirilic, în cerneală neagră:

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Colecții Speciale

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Colecții Speciale

- p. 253-257: *Această sfântă și dumnezească carte ce se numește Cazanie s-au legat în casa lui fane Zugravu la leatul 1659 aprilie 5. Această carete este a sfintei biserici cu hramu Sfântu Neculae cătunul Izvorani și s-au legat de mine cel iscălit Toma sin Popa din județu Argeșului plasa Topologului satul Tigveni. Însemnarea este scrisă cu alfabet chirilic, în cerneală neagră și atestă numele legătorului și circulația Evangheliei la un moment dat.*

- p. 579: *„Să să știe că am scris eu deaconu Tudor I(eat) 7280.*

- p. 69, a doua numerotare: *Amar de cei ce-ș lasă muerili în pat și să duce la amantili și am scris eu deacon Tudor 7280. O însemnare cu mesaj puternic moral, scrisă cu alfabet chirilic, în cerneală neagră.*

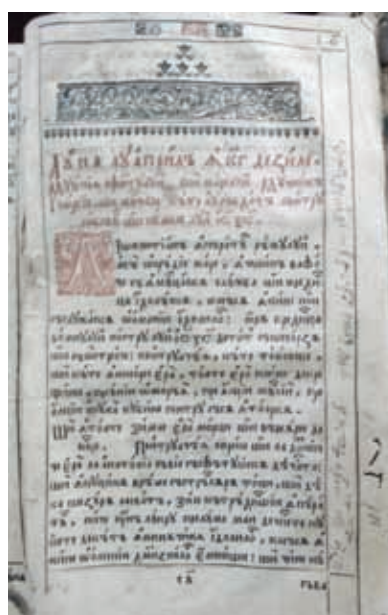
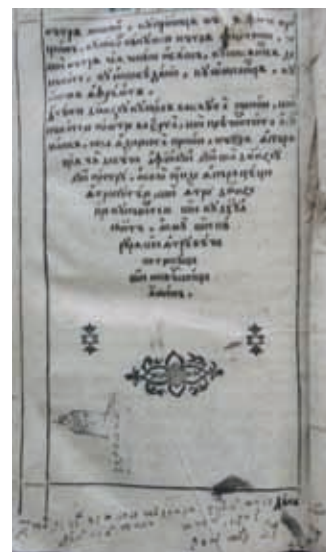
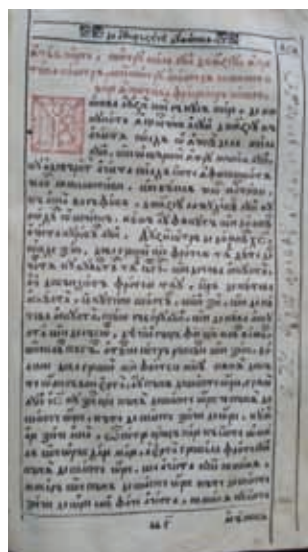
- p. 70: *Să să știe de când m-am însurat eu deacon Tudor Ristea avgost 3 leat 7280.*

Este cunoscută importanța însemnărilor pe cărțile vechi, cu ajutorul acestora putându-se reconstitui perioade istorice, a felului în care funcționa societatea, a mentalităților sau fenomenelor naturii.

Exemplarul poartă numărul de inventar 212.747 și face parte din fondul de documente al secției *Colecții speciale*.

Bibliografie:

1. BIANU, Ioan; HODOȘ, Nerva. *Bibliografie românească veche 1508-1830*. București: Atelierele Grafice Socec, 1903
2. CARTOJAN, Nicolae. *Istoria literaturii române vechi*, vol. II. București: Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II”, 1940
3. TUDOR, Margareta. *Catalogul cărții vechi românești din Biblioteca Județeană Dinicu Golescu Argeș*. Pitești: Biblioteca Județeană Dinicu Golescu Argeș, 2007.

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Colecții Speciale

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Colecții Speciale

Biblioteca Publică Missoula (SUA), desemnată cea mai bună bibliotecă publică a anului 2022

Dr. Raluca MAN

Biblioteca Națională a României. Biroul Editorial

e-mail: raluca.man@bibnat.ro

Pentru a șaptea oară, Systematic¹ și Federația Internațională a Asociațiilor de Bibliotecari și Biblioteci (IFLA) a acordat Premiul *Biblioteca Publică a Anului*, onorând bibliotecile publice noi și inovatoare. Premiul, deschis bibliotecilor publice din întreaga lume, este acordat bibliotecii care a reușit cel mai bine să combine arhitectura deschisă și funcțională cu soluții IT creative și a inclus atât dezvoltările digitale, cât și cultura locală. Pentru a fi eligibilă pentru premiu, biblioteca trebuie ori să fie nou construită, ori să fie situată în clădiri care au fost folosite anterior în alte scopuri decât cele de bibliotecă. Pentru a se califica în 2022, biblioteca trebuia să fie construită și deschisă între 1 ianuarie 2021 și 31 decembrie 2021 sau să fie situată într-o clădire care nu a fost folosită anterior ca bibliotecă. Ceremonia de decernare a premiului a avut loc în cadrul reuniunii anuale a IFLA, iar Biblioteca Publică Missoula (Montana, SUA), a fost declarată câștigătoare, primind 5.000 de dolari.

În vederea evaluării finale a bibliotecilor candidate, juriul internațional a luat în considerare următoarele criterii:

1. Interacțiunea cu mediul înconjurător și cultura locală: inclusiv modul în care arhitectura reflectă - sau ia în considerare - cultura locală a comunității, modul în care aceasta oferă vizibilitate în peisajul urban și interacțiunea cu clădirile și spațiile deschise din jur. Este biblioteca un motor pentru a crea conexiuni în contextul urban? Poate biblioteca să funcționeze ca o „cameră de zi” pentru comunitate, cu acces pentru toți?

2. Calitatea arhitecturală: inclusiv modul în care fiecare spațiu funcționează din punct de vedere al funcțiilor și al logisticii. Cum este implementat și proiectat conceptul arhitectural la diferite scări în cadrul clădirii? Acest lucru este de mare importanță pentru modul în care spațiile individuale din cadrul bibliotecii îi afectează pe cei care le folosesc.

3. Flexibilitate: inclusiv modul în care sunt proiectate și organizate încăperile și modul în care suprafețele și combinația de spații reprezintă o sursă de inspirație pentru activitățile proprii ale utilizatorilor și sprijină noi activități, precum și sinergia între diferitele spații. De exemplu, include biblioteca facilități de tip makerspace pentru ateliere sau o scenă? Sunt acestea utilizate și, dacă da, cum? Pot fi aceste spații ușor de modificat și utilizate pentru diverse funcții și activități?

4. Sustenabilitate: inclusiv modul în care gândirea sustenabilă a fost încorporată în bibliotecă, cum ar fi reducerea cantităților de resurse utilizate, utilizarea de materiale locale în procesul de construire sau găsirea de noi modalități de utilizare a resurselor naturale ca sursă de energie.

5. Spațiul de învățare: inclusiv modul în care biblioteca oferă o diversitate de incursiuni în procesul educațional, modul în care spațiile de învățare sprijină diferite contexte de

învățare, se adresează diferitelor nevoi, grupuri de vârstă și încurajează diverse formate de învățare - în special învățarea ca fenomen social. Cum interacționează spațiile de învățare cu restul bibliotecii?

6. Digitalizarea: inclusiv modul în care comunicarea digitală și accesibilitatea conținutului bibliotecii sunt integrate în spațiul bibliotecii, folosind metode care includ tehnologii mobile. Cum sunt folosite designul, estetica și interacțiunea ca bază pentru această digitalizare? A fost utilizată digitalizarea în moduri inovatoare și creative pentru a crea experiențe pentru utilizatorii bibliotecii în interiorul clădirii?

În discursul pentru decernarea premiului, eveniment găzduit în 26 iulie, la Dublin, președintele juriului, Jakob Lærkes, a declarat: „...Biblioteca publică din Missoula are de toate. Clădirea se remarcă prin arhitectura sa frumoasă, care aduce un omagiu peisajului înconjurător, funcționând în același timp ca o bibliotecă, având o multitudine de oferte și posibilități, care servește și ca loc de întâlnire pentru comunitatea locală. Prin urmare, biblioteca obține un punctaj foarte bun în raport cu toate criteriile de acordare a premiului. Este o bibliotecă pe care v-ați bucura să o aveți în vecinătate, un spațiu construit pentru viitor”. Clădirea cu patru niveluri a fost proiectată de firma de arhitectură A&E din Montana (responsabilă și pentru înfrumusețarea noului aeroport internațional Missoula) și de compania de design MSR din Minneapolis², specialiști în biblioteci și muzee din Minneapolis, pentru a îndeplini standardele contemporane privind spațiul public și pentru a se adapta la schimbare.

Sursa: <https://www.ifla.org/ifla-systematic-public-library-of-the-year-2022/>

Biblioteca publică din Missoula este situată în centrul orașului Missoula, punând accent pe învățarea pe tot parcursul vieții și implicarea în comunitate. Noua bibliotecă se bazează pe modelul Casei de cultură scandinavă, care pune accentul pe colaborare și creativitate. În viziunea arhitecților, prin atingerea

celui mai înalt nivel de proiectare durabilă, noul complex bibliotecă-muzeu din Missoula este conceput pentru a dăinui timp de generații. Clădirea invită și răspunde la schimbările tehnologice, la interesele utilizatorilor, la diversitatea colecțiilor și la mediu. Această rețea de bibliotecă, muzeu, centru științific și centru comunitar îmbină patrimoniul bogat din Missoula cu inovațiile de ultimă generație. Biblioteca va deveni „inima orașului”, atrăgând utilizatori din tot ținutul și din afara acestuia prin căutarea creativității, a implicării civice și a sentimentului de apartenență. Procesul de proiectare a implicat o sesiune intensivă de vizionare de o săptămână cu conducerea bibliotecii și a organizațiilor partenere pentru a stabili obiectivele proiectului și principiile directoare.

Sursa: <https://www.kpax.com/news/missoula-county/missoula-library-getting-final-tune-up-before-public-opening-next-week>

MSR Design și A&E Design au găsit inspirația pentru designul bibliotecii în natura înconjurătoare - scările, pereții și mobilierul sunt îmbrăcate în lemn, iar culoarea violetă a interiorului este un tribut adus florii statului Montana, *Lewisia rediviva* (bitterroot - plante perene erbacee sau veșnic verzi care sunt originare din vestul Americii). Astfel, scara centrală principală dintre etaje amintește de urcarea pe un munte. Fiecare dintre etaje oferă activități și opțiuni diferite. La etajul superior, vizitatorii se pot bucura de priveliștile magnifice ale Muntelui Sentinel de pe terasa de pe acoperișul bibliotecii. Atunci când au proiectat noua bibliotecă publică Missoula, MSR și A&E au avut trei principii directoare: durabilitate, flexibilitate și sustenabilitate. Prin urmare, proiectarea clădirii include un sistem de distribuție a aerului care economisește energie, iar clădirea este încălzită cu energie geotermală.

Noii parteneri ai Bibliotecii Missoula, care contribuie la crearea unei biblioteci, a unui muzeu, a unui centru de știință și a unui centru comunitar care să îmbine bogatul patrimoniu din Missoula cu inovațiile științifice și tehnologice de ultimă oră, toate sub un singur acoperiș, sunt:

- MCAT³ (Missoula's Community Media Resource/ Centrul de resurse media comunitare din Missoula): se ocupă cu furnizarea de echipamente, formare și distribuție pentru locuitorii și organizațiile din Missoula, pentru a produce conținuturi media bazate pe interesele și preocupările lor, oferind experiențe practice de creație media;

- Families First Learning Lab⁴ (Laboratorul de învățare *Familiiile, în primul rând*): principala activitate se axează pe consolidarea familiilor prin educație, conectare, joc și parteneriat, pentru a crea o comunitate în care familiile să se

simtă susținute, împuternicite și inspirate să învețe și să se joace împreună;

- SpectrUM Discovery Area⁵ (Zona de descoperiri a Universității din Montana): oferă programe educaționale solide în domeniul științei în muzeul aflat în clădire, precum și programe dincolo de zidurile bibliotecii-muzeului, în colaborare cu partenerii din comunitate;

- UM Living Lab⁶ (Mix de laboratoare și spații aparținând Universității din Montana): invită vizitatorii de toate vârstele să învețe și să se implice în cercetările actuale în domeniul STEM, al sănătății și al științelor comportamentale pentru a inspira generația următoare și pentru a crea oportunități de acces la învățământul superior.

Cei 106.676 de metri pătrați ai bibliotecii principale sunt distribuiți pe patru etaje.

Parterul funcționează ca un loc de întâlnire. Aici se află o cafenea, un magazin, precum și o selecție de materiale de bibliotecă, dintre cele mai variate. Studioul de producție de înaltă tehnologie al MCAT este disponibil pentru ca oamenii să experimenteze cu tehnologia și producția media; alături de acesta aici se găsesc și serviciile de verificare a echipamentelor și cabinele de sunet. La parter se află și mix-ul de laboratoare și spații aparținând Universității din Montana, care fac legătura între bibliotecă și lumea cercetării, precum și o zonă dedicată adolescenților.

University of Montana_Campus_Mount Sentinel
Sursa: Edward Blake - <https://www.flickr.com/photos/eblake/8160155983/>

Nivelul unu

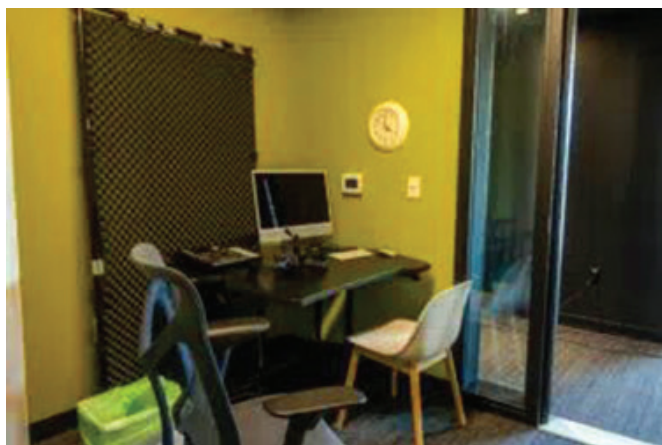
La acest nivel, utilizatorii bibliotecii pot lua cărțile împrumutate sau le pot returna la depozitul automat de cărți și pot consulta colecția de filme, muzică și cărți audio a bibliotecii. Echipamentul audio-vizual poate fi împrumutat la MCAT, iar studiourile sunt disponibile pentru uzul publicului. Atelierul Makerspace oferă acces comun la imprimante 3D, scanere 3D, mașini de tăiat cu laser, mașini de gravură, digitizoare de filme și alte echipamente. Living Lab oferă activități despre și/sau axate pe neuroștiințe, conduse de cercetători ai Universității din Montana.

Atelierul Makerspace dispune de un proiector montat cu intrări HDMI și wireless pe un ecran de 90 inch, având capacitate maximă de 24 de persoane.

Sursa: <https://msrdesign.com/case-study/missoula-public-library/>

Două săli de Podcast 120 & 121: două spații mici, pentru înregistrări audio și instruire individuală, cu locuri pentru două persoane.

Sursa: <https://msrdesign.com/case-study/missoula-public-library/>

Studioul MCAT: este un spațiu pentru crearea de conținut video, echipat cu camere robotizate și o cameră de control atașată. Studioul este gestionat de MCAT.

Sursa: <https://msrdesign.com/case-study/missoula-public-library/>

Spațiile de joc sunt concepute ca o experiență socială pentru grupuri mici, nefiind destinate utilizării solitare. Astfel, ele sunt împărțite în două categorii distincte: o parte este

dedicată jocurilor de societate; o parte este dedicată jocurilor video. Echipamentele electronice și alte dispozitive specifice trebuie să fie descărcate de la biroul MCAT din apropiere.

SpectrUM Classroom dispune de un proiector cu intrare HDMI și un ecran de 109 inch, are mai multe mese și scaune, frigider și chiuvetă. Spațiul are capacitate maximă de 24 de persoane și este gestionat de SpectrUM.

Tot la acest nivel se află: colecția pentru adolescenți, magazinul prietenilor bibliotecii, cafeneaua Trapper Peak, colecția de viniluri, precum și o stație de ascultare a „platanelor”.

Sursa: <https://www.406families.org/blog/jxncondy57hocrfj9qt2r9q5psaumh>

Nivelul doi este dedicat copiilor și familiilor. Aici, există spații pentru joacă și învățare: Biblioteca pentru copii Hank și Nancy Harrington, Laboratorul de învățare *Familiiile în primul rând* și Zona de descoperiri SpectrUM a Universității din Montana care facilitează experiența *Watershed* cu o pictură murală a ecosistemului realizată de artistul local Josh Quick.

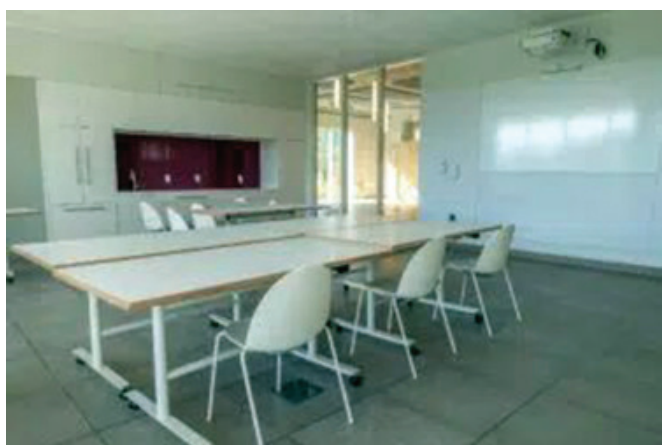

Sursa: <https://www.406families.org/blog/jxncondy57hocrfj9qt2r9q5psaumh>

Sursa: <https://www.406families.org/blog/jxncondy57hocrfj9qt2r9q5psaumh>

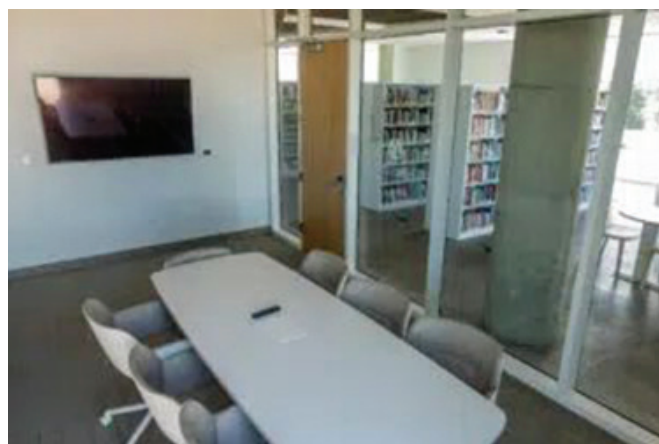
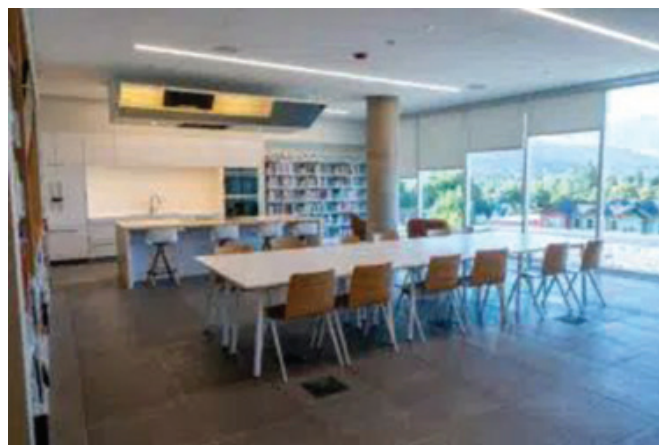
Acest nivel mai găzduiește: Imaginarium, Artbox, Casa piticului, ateliere de învățare prin intermediul jocurilor, cărți pentru copii cu vârste cuprinse între 0 ani și adolescenți, colecțiile de carte ale bibliotecii inclusiv pentru adulți, harta poeziei pentru copii din Missoula, o bucătărie care poate fi folosită de cetățeni, zone de studiu și un centru pentru cercetări genealogice.

Sursa: <https://msrdesign.com/case-study/missoula-public-library/>

Nivelul trei este deschis tuturor iubitorilor de carte și celor care caută informații sau referințe din cele mai variate domenii: resurse de genealogie, publicații periodice, hărți topografice, ghiduri auto. Aici se află și bucătăria demonstrativă cu vedere la Muntele Sentinel și galeria Muzeului de Artă Missoula cu vedere la Muntele Jumbo. Sala *Tony Veazey Montana* celebrează istoria orașului Missoula cu arhive publice și cărți rare. Această sală conține o colecție vastă de materiale despre patrimoniul orașului Missoula și al statului Montana, precum și resurse genealogice. Acestea nu pot fi împrumutate dar sunt la dispoziția utilizatorilor în regim de sală de lectură. Există duplicate ale unor titluri disponibile în colecția de non-ficțiune pentru a fi descărcate și/sau salvate pe un stick de memorie, cu permisiunea bibliotecarilor. Amintim câteva dintre resursele disponibile: cărți rare și recente despre Missoula și statul Montana, ziarul *Missoulian* disponibil integral pe microfilme și care datează

de la sfârșitul anilor 1890, ediții anterioare ale revistelor tematice din Montana, hărți cuadrilaterale ale Serviciului Forestier al SUA pentru zone din Montana, codul adnotat al statului Montana și anumite documente guvernamentale, cititoare de microfilme (care oferă posibilitatea de a tipări imagini la 0,10 cenți pe pagină sau salvarea lor pe un stick

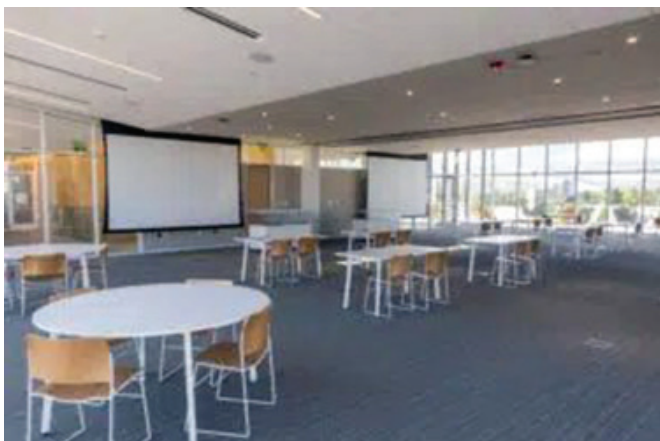
Sursa: <https://msrdesign.com/case-study/missoula-public-library/>

de memorie), hărțile topografice ale USGS⁸ din Montana și Idaho care sunt disponibile printr-un program de calculator personalizat, tipărite la cerere. Hărțile cu dimensiuni de 11x17cm costă 2 dolari tipărire pe hârtie standard și 3 dolari pentru tipărire pe hârtie rezistentă la apă. Tot la acest nivel se află și spațiul de expunere al Muzeului de Artă și Cultură din Montana care este o galerie pop-up pentru lucrări de artă provenite de la muzeu, unde artiști locali și nu numai își expun, prin rotație, creațiile.

Sursa: <https://www.missoulapubliclibrary.org/home/spaces/tony-veazey-montana-room/>

Nivelul patru este cel al spațiilor de întâlnire. Sala *Cooper* poate găzdui grupuri mari sau se poate converti în două săli de dimensiuni medii, cu vedere inspirată înspre Bitterroot Valley. Sala de consiliu *Blackfoot* oferă o flexibilitate suplimentară pentru întâlniri. Tot aici se află zona de recepție, un atrium cu laminator, „Harta lumii” a lui Inez Storer. Destinat evenimentelor, recepțiilor, întâlnirilor de afaceri și altor aranjamente sociale, acest nivel oferă - de pe terasa în aer liber - priveliști excepționale ale peisajului montan, un loc unic pentru ca oamenii să se adune, să interacționeze și să inoveze într-un cadru modern și pitoresc.

Sursa: <https://msrdesign.com/case-study/missoula-public-library/>

Servicii furnizate de Biblioteca Publică Missoula

● telefonic sau prin e-mail către Biroul Referințe se pot solicita cereri pentru eliberarea de pașapoarte, servicii gratuite de legalizare notarială a diferitelor acte, ajutor pentru cercetare și multe altele;

● telefonic sau prin e-mail către Biroul Referințe se pot face rezervări pentru anumite săli în vederea organizării și/sau supravegherii examenelor pentru studenții care urmează cursuri de învățământ la distanță;

● nivelul trei al clădirii oferă, la cerere, servicii individuale și îndrumare pentru cei interesați de cercetare genealogică, istoria familiei, istoria statului Montana;

● serviciul de bibliotecă la domiciliu pentru rezidenții din Missoula; bibliotecarii, după programări stabilite anterior, se deplasează la unitățile rezidențiale pentru a ajuta utilizatorii care doresc să beneficieze de astfel de servicii;

Sursa: <https://www.missoulapubliclibrary.org/home/services/accessibility-services/>

● serviciul gratuit de cărți prin poștă; acest serviciu se adresează persoanelor care se încadrează în liniile directoare federale privind sărăcia sau au un handicap mental sau fizic legitim (constatare bazată pe o justificare legală și medicală). Persoanele pot solicita ca majoritatea cărților din bibliotecă să fie trimise prin poștă la domiciliu, pentru o taxă de 3 dolari pe pachet. Formularele privind cererea pentru serviciul gratuit de cărți prin poștă trebuie să fie tipărite, semnate de solicitant, precum și de un medic sau altă persoană avizată pentru a confirma necesitatea. Alternativ, se poate furniza o copie a unei scrisori de *Venit de invaliditate de securitate socială* (Social Security Disability Income - SSDI) ca dovadă a eligibilității pentru a beneficia de serviciul gratuit de livrare la domiciliu;

Sursa: <https://www.missoulapubliclibrary.org/home/services/accessibility-services/>

- biblioteca pe roți: Library on Wheels (LOW) este cel mai ecologic vehicul de informare al Bibliotecii Publice Missoula. Propulsat doar de bibliotecarul care îl pedalează, LOW atrage mulțimea oriunde merge, implicând susținători ai bibliotecii, entuziaști pasionați de biciclete, participând chiar și la paradele comunității. În lunile de vară, LOW poate fi zărit în centrul orașului iar cei interesați pot lua de aici, gratuit, o carte donată de Asociația *Prietenii Bibliotecii Publice Missoula*;

Sursa: <https://www.missoulapubliclibrary.org/home/services/accessibility-services/>

- servicii de împrumut pentru notebook-uri și laptopuri, pentru uzul la bibliotecă, timp de 3 ore; utilizatorii trebuie să aibă un card valid/valabil de acces la bibliotecă pentru a avea acces la aceste dispozitive, disponibile la nivelurile unu și trei. Computerele cu oprire rapidă Express sunt disponibile pentru utilizare timp de 15 minute în zona *Marketplace* de la nivelul unu. Vizitatorii din Missoula pot solicita o legitimație de invitat pentru a utiliza acest tip de computer;
- WIFI și imprimare web; utilizatorii pot accesa unul dintre cele două semnale: unul este deschis și necriptat, iar celălalt este criptat cu numărul de telefon al bibliotecii drept parolă. Imprimarea web în clădire este disponibilă oriunde există o conexiune la internet.

Programe derulate de Biblioteca Publică Missoula

- Grupuri de lectură, organizate în parteneriat cu asociații, organizații, alte instituții; acestea acoperă o mare varietate de cărți de ficțiune și non-ficțiune iar exemplare și/sau copii ale cărților în discuție sunt disponibile frecvent, pe parcursul parteneriatului.

Sursa: <https://msrdesign.com/case-study/missoula-public-library/>

- Cursuri de calculator privind internetul de bază, căutarea online a unui loc de muncă, editarea fotografiilor digitale, genealogie și istoria familiei, pictură în acuarelă și multe altele sunt oferite, în mod regulat. Cursuri suplimentare sunt oferite în mod neregulat și abordează subiecte precum istoria statului Montana, predarea unei limbi străine și gătit.
- Proiecții de filme, gratuit, în fiecare lună. Filmele sunt proiectate în Sala *Cooper* de la nivelul patru, după orele de funcționare a bibliotecii. Participanții trebuie să intre dinspre parcare la bibliotecă, toate celelalte uși fiind închise. Ușile spre sala *Cooper* sunt deschise între orele 18:15-18:45, intrarea târzie nefiind permisă.

Sursa: <https://msrdesign.com/case-study/missoula-public-library/>

- *Re-imaginarea morții*. Biblioteca publică din Missoula colaborează cu Institutul de Științe Umaniste al Universității din Montana la o serie de discuții informale, prelegeri, proiecții de filme și ateliere de lucru concepute pentru a

implica rezidenții și comunitatea din Missoula într-o discuție despre moarte, pierdere și doliu. În urma unei epidemii devastatoare, avem nevoie mai mult ca oricând să ne adunăm pentru a discuta în comunitate despre un subiect dificil, dar esențial pentru a trăi o viață împlinită. Pe parcursul anului 2022, au fost organizate, în fiecare lună, evenimente cu profesori de la institut care și-au împărtășit expertiza cu comunitatea din Missoula, în general. Profesori dintr-o gamă largă de discipline au prezentat scurte prelegeri pe teme menite să genereze discuții, inclusiv ritualuri și credințe legate de moarte în întreaga lume (africane, hinduse, irlandeze, din Orientul Mijlociu), experiențe de moarte din perioade de timp trecute, schimbarea atitudinii față de moarte, practici culturale precum înmormântările, incinerarea și experiențele de sfârșit de viață și noile mișcări pentru a de-stigmatiza discuțiile despre moarte. Scopul propus a fost acela de a genera discuții elevate și afirmative care să construiască o comunitate prin implicarea publicului într-un subiect provocator în vremuri dificile. Evenimentele *Re-imaginig death* au avut loc în serile de luni și s-au desfășurat în Sala Cooper a bibliotecii.

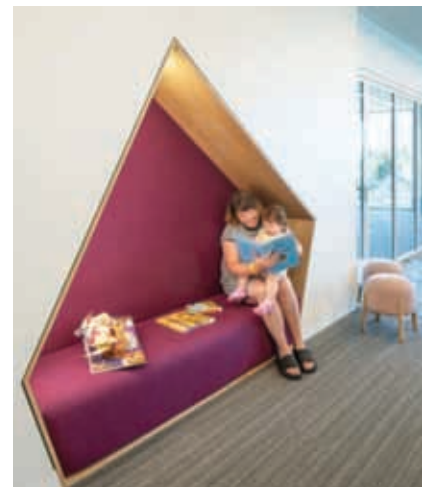
Sursa: <https://msrdesign.com/case-study/missoula-public-library/>

- *Cafeneaua memoriei*, un spațiu primitiv și de susținere pentru persoanele care se confruntă cu pierderi de memorie, precum și pentru îngrijitorii și membrii familiilor acestora. Întâlnirile *Memory Café* au avut loc în a doua zi de marți a fiecărei luni (ianuarie-decembrie 2022), între orele 14:00-15:00, în Sala Cooper.
- Breasla virtuală *Dungeons and Dragons!* pentru adulți (d&d pentru adulți), un joc online, destinat adulților cu vârste de peste 18 ani care doresc să-și satisfacă pofta de aventură. Accesul este limitat la 8 participanți pe sesiune.

- Breasla virtuală *Dungeons and Dragons!* pentru adolescenți (d&d pentru adolescenți), un joc online, destinat adolescenților cu vârste cuprinse între 12 și 17 ani, animați de setea de aventură. Accesul este limitat la 8 participanți pe sesiune.
- *Missoula citește*, un concurs foarte popular și distractiv pentru comunitatea din Missoula care i-a implicat pe participanți într-o întrecere de lectură a 50 de cărți în decursul unui an. Evenimentul *Missoula Reads* a început în 2016 și a ajuns la ediția a 6-a și pot participa doar persoanele care dețin un card de bibliotecă valabil.
- *Missoula scrie*, un eveniment virtual, pentru scriitorii și scriitorii aspiranți. Creație, imaginație, povești, poezii, romane originale împărtășite... Atelierul *Missoula writes* s-a adresat atât elevilor de gimnaziu (10-15 ani), cât și adolescenților (16-19 ani). Participanții s-au întâlnit pe platforma Zoom în fiecare zi de miercuri (elevii de gimnaziu) și vineri (adolescenții) pentru discuții, activități de scris și feedback în manieră respectuoasă.
- *Proiectul democrației* este adresat celor care doresc să-și folosească vocea, cărora le pasă, pasionați de dorința de a schimba ceva, de a proteja ceea ce iubesc. Acest program este un parteneriat între Biblioteca publică din Missoula și organizația non-profit Humanities Montana, cu sprijinul Fundației Charles Englehard și al Fundației Bibliotecii din Los Angeles. Programul *The Democracy Project* a început în luna septembrie 2022 și se desfășoară timp de 6 luni, perioadă în care tinerii interesați sunt îndrumați și ajutați să creeze legături și conexiuni pentru a-și dezvolta spiritul civic, să-și exercite drepturile în democrație, să-și asume responsabilitatea pentru comunitatea în care trăiesc, să facă parte dintr-o echipă distractivă în timp ce concep și implementează un proiect în noua bibliotecă publică Missoula, să obțină o experiență practică de lucru cu administrația locală, cu liderii din mediul de afaceri și non-profit și cu alte persoane afectate de problema pe care grupul din care aleg să facă parte, o abordează.

Sursa: <https://msrdesign.com/case-study/missoula-public-library/>

Note:

1. Systematic este o companie IT internațională care a fost înființată în 1985 și care se concentrează pe șase domenii principale de activitate: digitalizare, asistență medicală, apărare, informații și securitate națională, biblioteci și învățare, utilități și energie regenerabile. Systematic este principalul sponsor al premiului acordat de IFLA în fiecare an, în valoare de aproximativ 5.000 dolari. Mai multe detalii sunt disponibile la adresa: <https://systematic.com/en-gb/our-company/>

2. The guiding principles behind the design of Missoula's new library. [accesat 15 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://systematic.com/en-gb/industries/library-learning/news-knowledge/news/world-s-best-new-public-library-found/>

3. MCAT (Missoula's Community Media Resource). [accesat 15 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://mcat.org/>

4. Families First Learning Lab. [accesat 15 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://www.familiesfirstmt.org/>

5. SpectrUM Discovery Area. [accesat 15 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://spectrum.umt.edu/>

6. UM Living Lab. [accesat 15 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://www.umt.edu/living-lab/>

7. Watershed sau bazinul hidrografic este un termen hidrologic, care a fost adoptat în alte domenii într-un sens mai mult sau mai puțin figurat. Se poate referi și la diviziune hidrografică, linia care separă bazine hidrografice învecinate. În uzul nord-american, bazin hidrografic este o zonă de teren în care converg apele de suprafață. În studiul prelucrării imaginilor, un bazin hidrografic este o transformare definită pe o imagine în tonuri de gri. Denumirea se referă metaforic la o linie de demarcație geologică, sau la o diviziune de drenaj, care separă bazine de drenaj adiacente. Transformarea bazinului hidrografic tratează imaginea pe care operează ca pe o hartă topografică, cu luminozitatea fiecărui punct reprezentând înălțimea acestuia, și găsește liniile care se întind de-a lungul vârfurilor creștelor.

8. United States Geological Survey/Serviciul de prospectare geologică al Statelor Unite (USGS) este o agenție științifică a guvernului Statelor Unite ale Americii. Oamenii de știință de la USGS studiază aspectul geografic și geologic al Statelor Unite, resursele sale naturale și pericolele naturale care le amenință. Organizația studiază faptele existente, neavând niciun fel de rol regulator, din punctele de vedere a patru științe majore, biologie, geografie, geologie și hidrologie. USGS este parte a Departamentului de interne al Statelor Unite, fiind singura agenție științifică a acestuia. Agenția, care are aproximativ 10.000 de angajați, are sediul federal în Reston, Virginia, având alte două sedii importante în Lakewood, Colorado (cunoscut ca Denver Federal Center) și în Menlo Park, California. Datorită unui raport al Academiei Naționale de Științe, în original, National Academy of Sciences, agenția federală guvernamentală USGS a fost creată printr-un act al Congresului la 3 martie 1879. Agenția a fost desemnată cu „clasificarea pământului public, examinarea structurii geologice, a resurselor minerale și a produselor de pe domeniul național” (conform originalului, “classification of the public lands, and examination of the geological structure, mineral resources, and products of the national domain”). Această parte însemnată a inventarierii averii naționale fusese mereu depășită de evenimentele de achiziționare a pământurilor și a continuii deplasări spre vest a Statelor Unite, începută în 1803 prin cumpărarea coloniei Louisiana, conform tratatului cunoscut sub numele de Louisiana Purchase. Clarence King, primul director al USGS, a ansamblat noua organizație din agenții regionale

de prospectare geologică. După o scurtă perioadă de doi ani, Clarence King a fost succedat la conducere de John Wesley Powell. USGS are aproximativ 10.000 angajați, dispunând de un buget anual de 1,6 miliarde de dolari (2022). Mai multe informații sunt disponibile la: <https://www.usgs.gov/>

Bibliografie:

1. Destination Missoula. Missoula Public Library named world best in 2022. [accesat 15 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://destinationmissoula.org/blog/missoula-public-library-named-worlds-best-in-2022>
2. Four impressive libraries nominated for the public library of the world award 2022. [accesat 15 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://systematic.com/en-gb/industries/library-learning/news-knowledge/news/four-impressive-libraries-nominated-for-the-public-library-of-the-year-2022-award/>
3. The guiding principles behind the design of Missoula's new library. [accesat 15 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://systematic.com/en-gb/industries/library-learning/news-knowledge/news/world-s-best-new-public-library-found/>
4. IFLA Systematic Public Library of the Year 2022. [accesat 15 noiembrie 2022]. Disponibil la: <https://www.ifla.org/ifla-systematic-public-library-of-the-year-2022/>
5. Missoula Meeting Rooms by levels. [accesat 9 decembrie 2022]. Disponibil la: <https://www.missoulapubliclibrary.org/home/spaces/meeting-rooms-by-level/>
6. Missoula Public Library. Missoula's cultural house, makerspace, and center for lifelong learning. [accesat 9 decembrie 2022]. Disponibil la: <https://www.openairmt.org/sites/mpl>
7. World's best new public library found. [accesat 15 noiembrie 2022]. Disponibil la: https://systematic.com/en-gb/industries/library-learning/news-knowledge/news/world-s-best-new-public-library-found/?utm_campaign=Library_Learning_social&utm_content=215962966&utm_medium=social&utm_source=facebook&hss_channel=fbp-593056834163721&fbclid=IwAR35YQElpV3U9PnhfNt60-rHkviONU5exRG4RqO78THd1Kf8heZCmGzw6g

Sursa: <https://msrdesign.com/case-study/missoula-public-library/>

Curtea de Argeș, oraș de legendă

Iuliana CIUCĂ, bibliotecar
Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș. Secția de Presă și Legislație
e-mail: julia777ro@yahoo.com

Curtea de Argeș, una dintre cele mai vechi așezări în care, din secolul al XIV-lea, se atestă existența unui scaun domnesc și a unei însemnate organizări bisericești, adăpostește câteva monumente istorice incluse în patrimoniul cultural național.

În holul central al Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș, la etajul al II-lea a fost organizată de către Secția de Presă și Legislație, expoziția intitulată „Curtea de Argeș, oraș de legendă”. Este vorba despre o expoziție de reproduceri fotografice, din fondul vechi de reviste de la sfârșitul secolului al XIX-lea și din perioada interbelică, ce prezintă monumente însemnate de arhitectură medievală din orașul Basarabilor.

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția de Presă și Legislație

„Vara trecută am stat cu familia o săptămână și mai bine la Curtea de Argeș, în otelașul cel înflorit al d-lui Nanoescu și în societatea singurului călugăr ce mi-e drag mie: părintele episcop Ghenadie Argeșiu. Nevasta și fie-mea, sosite din Paris în vacanțele universitare, doreau cu orice preț să le duc acolo ca să vadă frumoasa biserică, pe care, așa cum este astăzi, ele o cunoșteau numai din eleganta carte a d-lui Tocilescu... Îmi făceam plan de a cumpăra pe malul Argeșului un locșor, unde să-mi ridic o căscioară, în care să scriu...” nota Bogdan Petriceicu Hasdeu, în articolul *Râul Argeș, Târgul Argeș, biserica Argeș* din *Revista Nouă*, Anul I, Nr. 4/15 martie 1888.

Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice, Anul X-XVI (1917-1923), consacră primul număr, apărut după evenimentele Marelui Război, Curtii Domnești de la Argeș, prima reședință a domnitorilor Țării Românești.

Biserica Domnească, înălțată la jumătatea secolului al XIV-lea, pe fundația unei biserici mai vechi, păstrează frescă originală, cea mai veche de acest gen din țară, din care sunt expuse câteva planșe.

Mănăstirea Curtea de Argeș este cel mai important monument istoric, cultural și arhitectonic din județ, a cărui construcție este legată de legenda Meșterului Manole. A fost ctitorită de Neagoe Basarab (1512-1521) și soția sa Despina Doamna, fiind restaurată sub domnia Regelui Carol I. Biserica Mănăstirii Curtea de Argeș apare pe coperta revistei *Viața ilustrată*, An. IV, nr. 4/aprilie 1937.

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția de Presă și Legislație

Din revista de cultură *Boabe de grâu*, An. II, Nr. 12/decembrie 1931, a fost expusă Biserica Domnească, după lucrările Comisiei Monumentelor Istorice, din care a făcut parte și Nicolae Iorga, ce a scos la iveală arhitectura din vremea lui Neagoe Basarab, fragmentul din scena ducerii crucii, pictură din veacul al XIV-lea. Mănăstirea Argeșului a fost fotografiată înainte de restaurare și după restaurarea condusă de arhitectul francez Lecomte Noüy, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, și căruia i se datorează aspectul actual.

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția de Presă și Legislație

Evanghelia Învierii din Sâmbăta Mare, scrisă cu litere de aur de Regina Elisabeta a României, poetă și artistă, apare în **Literatură și artă română**, An. III (1898), paginile 1, 22, 25 și 37. Paginile Evangheliei au fost produse din piele de căprioară și legate în aur și argint.

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția de Presă și Legislație

Este expusă - în **Literatură și artă română**, An. I (1896) - o frescă de la Curtea de Argeș, înainte de restaurare; acea frescă se află în prezent la Muzeul Național.

Biserica Sânt Nicolae sau Biserica Sfântul Nicolae cel Mic a fost construită în secolul al XIV-lea din dorința Doamnei Clara, mama voievodului Vlaicu Vodă. Aici s-a aflat Episcopia catolică din Țara Românească, până în 1519, la desființarea sa.

Ruina bisericii catolice apare în **Literatură și artă română**, Anul III (1898) și în **Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice** (1923), *Perspectivă spre Biserica Domnească și Sânicoadă*, de Bouquet, 1826.

Fresce deosebite, conservate în forma originală, bijuterii arhitecturale, obiecte de cult, cărți bisericești de o mare valoare artistică și istorică, frumosul parc în stil franțuzesc și o legendă pe măsură, toate reflectă strălucirea Curții de la Argeș, încântând vizitatorii de pretutindeni.

Expoziția tematică, situată în holul central, la etajul al II-lea al Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș, le-a încântat privirea iubitorilor de cultură până la sfârșitul lunii septembrie.

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția de Presă și Legislație

Sursa: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș.
Secția de Presă și Legislație

Dicționarul „Scriitori Bibliotecari, Bibliotecari Scriitori” - un diamant demn de prețuit

Vasilica GRIGORAȘ
e-mail: vasigrig51@gmail.com

Este bine cunoscut faptul că din toate timpurile, în spectrul creației literare și publicistice, condeierii (nu în înțelesul peiorativ, ci cu real talent) au aparținut unor varii profesii și îndeletniciri. Sunt scriitori și publiciști medici, ingineri, profesori din toate structurile învățământului (de la educatori la profesori universitari), filosofi, juriști, reprezentanți ai bisericii, din domeniul politic și lista ar putea continua. Aceștia s-au organizat în uniuni, societăți de creație, cenacluri..., iar cei mai inimoși, zeloși, dedicați, prin informare și documentare au întocmit și publicat opere lexicografice ale domeniului respectiv, precum: hrisoave, monografii, lexicoane, dicționare, enciclopedii, bibliografii..., organizate de obicei în ordine alfabetică, dar și după criterii stabilite de autori.

Spiritul de breaslă este o realitate și a vieții și a muncii slujitorilor cărții, cititorilor și lecturii. O realitate este și necesitatea unor „instrumente” de informare și documentare, adevărate „unelte” de cunoaștere. Realizarea acestora necesită o muncă de lungă durată și bine chibzuită întru întâmpinarea nevoilor de lectură ale cititorilor (mai nou, pe bună dreptate, numiți utilizatori).

Sursa: arhiva personală a autoarei

Bibliotecară de profesie, Fenia Driva, cu o vechime neîntreruptă de patru decenii în Biblioteca „A.E. Baconsky” Călimănești, mare iubitoare de carte, printr-o muncă asiduă de documentare a descoperit „diamante” intelectuale, cărturărești și literare vrednice de a fi cunoscute de cât mai mulți iubitori de lectură și știință de carte.

Continuând căutarea valorilor din sfera literaturii și din universul bibliotecilor, îi sporea treptat și curiozitatea de cunoaștere. Impresionată de bogăția literară și bibliografică a

acestor domenii a deprins puterea și voința de a „scormoni” din ce în ce mai mult, astfel descoperind noi și importante informații despre bibliotecarii creatori de literatură.

După o trudă de ani în noianul de documente și informații, a decis publicarea *Dicționarului „Scriitori Bibliotecari, Bibliotecari Scriitori”*, ediția a II-a revăzută și adăugită la Editura Rotipo, Iași, 2022. Materialul introductiv al cărții, cu titlul de *Argument* este semnat de autoare, și are un motto deosebit de inspirat: „Eu care am văzut că Paradisul are înfățișarea unei Biblioteci.” (Jorge Luis Borges - genialul scriitor argentinian orb)

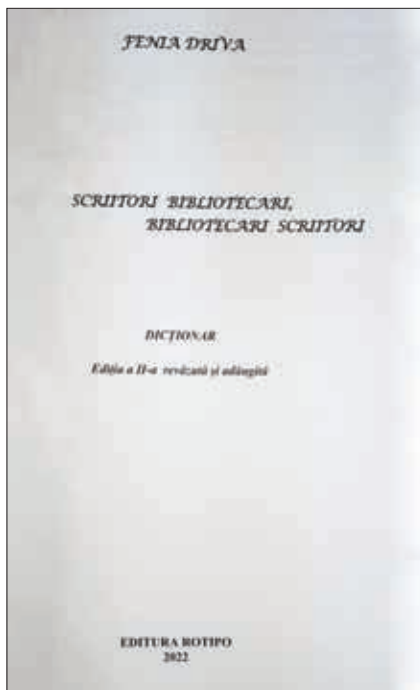
Dicționarul Feniei Driva este structurat pe trei mari capitole. Primul capitol se intitulează „Scriitori Bibliotecari, Bibliotecari Scriitori”. În cuprinsul său am descoperit nume sonore ale unor români care s-au intersectat într-un moment sau o perioadă mai îndelungată de timp cu biblioteca. Spicuiesc doar câteva: Valeriu Bartolomeu Anania, Alexandru Balaci, Lucian Blaga, Ana Blandiana, Nicolae Busuioc, George Călinescu, Virgil Căndea, Mihai Eminescu, B.P. Hasdeu, Alexandru Philippide, Andrei Pleșu, Mircea Regneală, Dan Simionescu, N.A. Steinhardt, Ion Stoica, D. Vatamaniuc, H. Zilieru, Al. Zub...

Sursa: arhiva personală a autoarei

Al doilea capitol: „*Fondatori, donatori de carte, manuscrise, arhiviști, bibliofili, directori-manageri de Biblioteci*” din România. Aici regăsim nume celebre ale literaturii și ale altor domenii de activitate. O scurtă selecție este edificatoare în a ne îmbogăți cunoștințele despre cei pe care i-am citit cu multă bucurie, de care ne-am îndrăgostit și ne face o deosebită plăcere să tot revenim asupra operelor. De asemenea, vom afla informații și despre mulți alții despre care am auzit doar tangențial sau despre a căror nume și activitate nu știm nimic.

Dintr-o cuprindere deosebit de extinsă și interesantă este dificil de a întocmi o listă, și mărturisesc faptul că, mai jos, este o citare subiectivă, după preferințele mele și-mi asum responsabilitatea: V. Alecsandri, Gr. Alexandrescu, Alexandru și Aristia Aman, George Anca, Antim Ivireanul, Gh. Asachi, stolnicul Constantin Cantacuzino, Gh. Cârțan (Badea Cârțan, numit de autoare „apostol al cărții”), Emil Cioran, Șerban Cioculescu, Timotei Cipariu, George Coșbuc, Zoe Dumitrescu Bușulenga, D. Gusti, Mircea Malița, C.C. Moisil, Vasile Pârvan, Ileana și Romulus Vulpescu...

Sursa: arhiva personală a autoarei

Al treilea capitol „*Și ei au fost Bibliotecari, bibliofili, fondatori de Biblioteci, bibliografi, donatori de carte*”, este o privire generoasă asupra unor personalități din străinătate care s-au implicat într-un fel sau altul în domeniul bibliotecii și biblioteconomiei. Aș aminti doar câteva nume: Johannes Gutenberg, cel care a descoperit tiparul, realizând cea mai mare revoluție din istoria publicării de carte. Contribuții remarcabile în înființarea și dezvoltarea colecțiilor de carte au fost încă din antichitate: (Apollonius din Rodos, Assurbanipal, Callimah..., continuând cu alte personalități J.L. Borges, P.A. Cehov, Denis Diderot, Anatole France, Benjamin Franklin, J.W. Goethe, Frații Grimm, Immanuel Kant, G.W. Leibnitz, Lidia Kulikovski, Alexe Rău, Ion Ungureanu și lista continuă...)

Printre multe alte mesaje pe care autoarea dorește să le transmită, prin capitolele 2 și 3, încearcă și sper din tot sufletul să reușească să trezească spiritul de inițiativă și generozitatea

deținătorilor de valori pentru a îmbogăți colecțiile bibliotecilor cu volume și cărți din colecțiile personale, dăruite spre cunoaștere altor și altor generații.

Autoarea volumului scrie substantivele comune: Bibliotecă, Bibliotecar, Scriitor cu litere mari. Sub nicio formă nu este vorba de o necunoaștere a ortografiei acestor cuvinte, ci procedând astfel vădește propriul respect și admirație pentru instituția respectivă și cei care au legătură cu ea (în speță, Bibliotecari și Scriitori). Informațiile despre cei incluși în carte se întregesc prin plasarea unor imagini color ale unor instituții: biblioteci, muzee, case memoriale, biserici, mănăstiri, arhive...

Dicționarul „*Scriitori Bibliotecari, Bibliotecari Scriitori*” a fost lansat la Biblioteca „A.E. Baconsky” Călimănești în prezența unui public numeros. Pentru întreaga strădanie a temerării bibliotecare, statornică și neobosită cercetătoare, Fenia Driva merită sincere și calde felicitări din partea mânăitorilor de condei care au îmbrățișat în perioade mai mici sau mai îndelungate de timp profesia de bibliotecar, dar și din partea tuturor celor interesați de cunoaștere, studiu și cercetare.

Dicționarul este o carte de vizită așezată pe frontispiciul Bibliotecilor (ca instituție), reprezintă un blazon pe umerii profesiilor de bibliotecar și scriitor și o aură binemeritată a fiecărui creator de literatură. Dar pentru că, mi-am îngăduit să-i spun „diamant”, doresc să precizez și faptul că, acesta (dicționarul) impune noi și noi șlefuiți pentru a străluci cât mai mult în ochii minții noastre.

O realitate a zilelor noastre este și paradoxul: pe piața editorială din România s-a publicat un număr considerabil de cărți, însă se citește din ce în ce mai puțin. Sunt și motive obiective determinate de dezvoltarea tehnologiei, massmedia, a online-ului, însă și a lipsei de interes.

Drum lin Dicționarului spre mintea și inima cititorilor! „Numai citind mereu creierul tău va deveni un laborator nesfârșit de idei și imagini”. (Mihai Eminescu)

Doamne ajută, ca treptat să sporească numărul „șoarecilor de bibliotecă” și al „scorpionilor”, chiar și minusculi, care să răsfioască și să citească paginile cărților! Ținând cont de multitudinea de lucruri rele care se întâmplă, să-l citim/recitim pe Jorge Luis Borges care ne spune: „Omul bun este inteligent, iar cel rău este, afară de asta, imbecil. Aptitudinile morale și intelectuale merg împreună”.

Sursa: arhiva personală a autoarei

Opiniile unui autor pe marginea volumului *Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste)*. Tom. VI. Catalog alfabetic: 1936-1944. Partea 1. București: Editura Academiei Române, 2022

dr. Silviu-Constantin NEDELCO
Biblioteca Academiei Române, Serviciul Bibliografie Națională
e-mail: silviu.constantin.nedelcu@bibliacad.ro

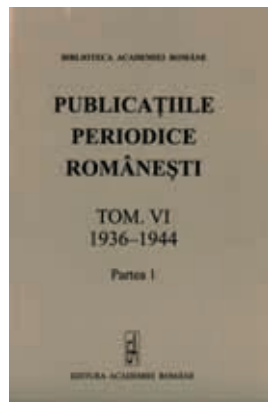

În anul 2017, când Biblioteca Academiei Române a împlinit frumoasa vârstă de 150 de ani, a fost lansată partea a 3-a din tomul V al lucrării bibliografice intitulată *Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste)*, al cărui prim tom a fost publicat în anul 1913 sub semnătura lui Nerva Hodoș și Al. Sadi Ionescu. În cadrul sesiunii respective am prezentat o comunicare intitulată *Opiniile unui doctorand cu privire la volumul Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste). Tom. V. Catalog alfabetic: 1931-1935. Partea a 3-a. București: Editura Academiei Române, 2017, 759 p.*¹, unde am încercat să descriu modul în care m-a ajutat volumul respectiv la redactarea tezei de doctorat.

La scurt timp după susținerea tezei mele de doctorat m-am angajat ca bibliotecar la Biblioteca Academiei Române, în cadrul Serviciului Bibliografie Națională condus de către doamna Mihaela Dragu. Astfel, după angajarea mea în cadrul Serviciului Bibliografie Națională am fost repartizat la Biroul Bibliografie Periodice unde am început să lucrez, alături de celelalte colege², la tomul VI al lucrării *Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste)*.³ Din acel moment am intrat într-un univers fascinant al presei românești din perioada interbelică și din timpul celui de-al Doilea Război Mondial care mi-a adus în față tot felul de titluri interesante de reviste, ziare și gazete „uiteate” de timp și cercetători.

I. Câteva gânduri pe marginea lucrării *Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste). Tom. VI. Catalog alfabetic: 1936-1944. Partea 1*

Revenind la volumul care face obiectul textului de față, mai precis Tomul VI, partea 1, al *PPR* trebuie spus că acesta este un volum cu greutate, atât la propriu cât și la figurat pentru că are aproximativ 1.200 de pagini. Spre deosebire de partea a 3-a al Tomului V din *PPR* acesta are cu 425 de pagini în plus. Volumul de față reprezintă rodul unei munci de echipă care a început în anul 2017.

Sursa: arhiva personală a autorului

Lucrarea este structurată astfel:

- *Prefață* – domnul Nicolae Noica, director general al Bibliotecii Academiei Române (p. 5-6);
- *Abrevieri* (p. 7);
- *Publicațiile periodice românești (1936-1944)* (p. 9-1002);
- *Bibliografie* (p. 1003-1004);
- *Bibliotecile ale căror fonduri au fost cercetate* (p. 1005);
- *Lista surselor de informare (sigle)* (p. 1006);
- *Indice tematic* – Maria Buturugă (p. 1007-1097);
- *Indice de nume* – Cornelia-Luminița Radu (p. 1099-1153);
- *Indice de localități* – Silviu-Constantin Nedelcu (p. 1154-1160);
- *Indice de tipografie* – Zalina-Gabriela Neagu (p. 1161-1182);
- *Cuprins* (p. 1183);
- *Contents* (p. 1184).

În ceea ce privește conținutul volumului, acesta include doar descrierile bibliografice ale titlurilor de la literele A-K (p. 9-966) și completări la literele L-Z (p. 967-994). La finalul acestor descrieri sunt atașate și paginile de titlu și/sau copertile unor reviste precum *Adam*, *Dacia*, *Doina* ș.a. (p. 995-1002).

Tomul conține un număr de 2.628 de titluri de periodice în limbile română, germană, maghiară, poloneză etc.

Bibliografia este una de referință și conține un număr de 38 de titluri de lucrări de specialitate (dicționare, enciclopedii, monografii etc.).

Între bibliotecile ale căror fonduri au fost consultate la elaborarea acestui tom se numără cele din București⁴, Chișinău⁵, Cluj-Napoca⁶, Galați⁷, Iași⁸ și Timișoara.⁹

Un mare avantaj pentru cercetători îl constituie *Indicele tematic* care a fost conform CZU și reprezintă un instrument foarte util în regăsirea pe domenii a tuturor periodicelor cuprinse în lucrare. Volumul are și cuprinsul tradus în limba engleză.

II. Stagiul de lucru la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca (26-30 august 2019)

În afară de munca propriu-zisă, aceea de bibliografiere a periodicelor consultate, a trebuit să facem și unele completări la volum cu titluri care nu se află în colecțiile Bibliotecii Academiei Române.

Astfel, în perioada 26-30 august 2019 am mers, alături de una dintre colegele de birou, la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca unde am reușit să bibliografiez 81 de titluri de periodice, însumând completări sau chiar descrierea unor titluri noi.¹⁰

Domnul conf. univ. dr. Valentin Șerdan-Orga, directorul bibliotecii, un om extrem de elegant, ne-a pus la dispoziție cu multă

amabilitate toate resursele necesare pentru a putea bibliografia în liniște și cât mai eficient toate periodicele solicitate.¹¹

Ceea ce ne-a ușurat foarte mult timpul de lucru a fost faptul că am plecat de la București cu o listă de titluri de completat sau noi pe care o aveam deja pregătită. Acest lucru a fost posibil cu ajutorul catalogului tradițional al periodicelor care este digitizat integral¹² fiind, de altfel, cea mai modernă bibliotecă din țară care deține pe lângă cel mai performant site de bibliotecă din câte există la nivel național¹³ și o bibliotecă digitală cu numeroase resurse (manuscrise, cărți, periodice etc.).¹⁴

Astfel, într-o săptămână de ședere la Cluj am reușit, atât eu cât și colega mea de birou, să facem completări serioase pentru volumul nostru, iar la final i-am mulțumit domnului director al bibliotecii, conf. univ. dr. Valentin Șerdan-Orga, care și-a arătat deplina deschidere pentru a colabora cu Biblioteca Academiei Române în vederea schimbului de publicații periodice, nu doar în format fizic ci și electronic.

III. Bibliografierea periodicelor în pandemie sau munca la domiciliu (2020)

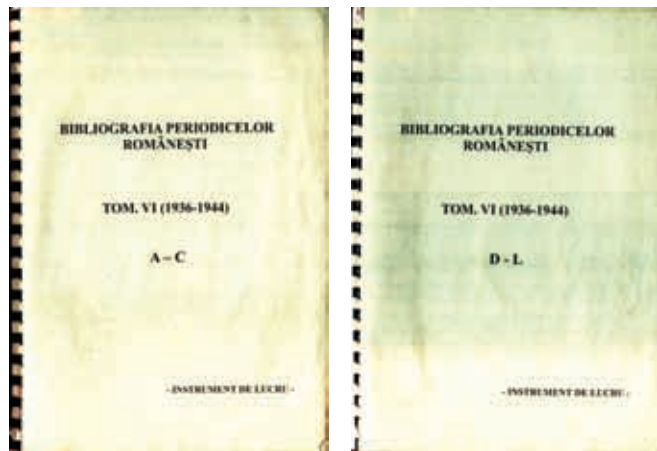
Din cauza pandemiei generată la nivel internațional de răspândirea virusului COVID-19 am fost obligați, la nivelul întregii instituții și implicit al Serviciului Bibliografie Națională, să ne adaptăm munca de bibliografiere pentru Tomul VI din *PPR*.

Astfel, în perioada 22 aprilie-14 mai 2020 mi-am „mutat” temporar biroul acasă unde am lucrat, mai departe, la partea I din Tomul VI al *PPR*. Activitatea a constat în prospectarea unor cataloage de periodice disponibile online ale altor biblioteci decât cea a Academiei Române, în vederea depistării și bibliografierii de titluri noi, precum și completarea descrierilor existente cu numerele care lipsesc din colecțiile Bibliotecii Academiei Române, din publicațiile periodice existente în alte biblioteci și arhive din țară: Arhivele Naționale ale României; Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București; Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca; Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași; Biblioteca Județeană „Panait Istrati” Brăila; Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” Buzău; Biblioteca Județeană „I.N. Roman” Constanța; Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” Dolj; Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați; Biblioteca Județeană „I.A. Bassarabescu” Giurgiu; Biblioteca Județeană „Christian Tell” Gorj; Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara; Biblioteca Județeană „Ion Minulescu” Olt; Biblioteca Județeană „Paul Iorgovici” Caraș Severin; Biblioteca Județeană „I.G. Bibicescu” Mehedinți; Biblioteca Județeană Astra Sibiu; Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera” Suceava; Biblioteca Județeană „Sorin Titel” Timiș.

În afară de consultarea cataloagelor online ale bibliotecilor menționate mai sus am făcut și anumite verificări și completări din alte surse bibliografice precum dicționare sau volume având ca temă istoria jurnalismului, presei și monografiile ale unor regiuni sau orașe: BALEA, Cristian-Marius. *Evoluția presei militare românești în perioada interbelică*. [Pitești]: Juvetus Press, 2011; GÎJU, Dan. *Istoria presei militare de la Cezar la Ceaușescu. Armata. Presa scrisă*. Târgoviște: Bibliotheca, 2012; MOȘNEAGU, Marian. *Presa Marinei Române. Dicționar bibliografic*. București: Militară, 2011; VOLCU, Ion. *Dicționarul presei brăilene (1839 – 2007)*. Cu o prefață de dr. Doru Bădără. Brăila: Editura Istros a Muzeului Brăilei, 2009; PETCU, Marian (coord.). *Istoria jurnalismului din România în date. Enciclopedie cronologică*. Iași: Polirom, 2012.

Cea de-a doua perioadă de muncă la domiciliu am petrecut-o între 3-14 august 2020 când m-am ocupat de redactarea *Indicelui de localități* al lucrării, respectiv literele A-E.

Ultima perioadă de muncă la domiciliu s-a desfășurat între 14-18 septembrie 2020 când am finalizat redactarea *Indicelui de localități* al lucrării, literele H-K.

Sursa: arhiva personală a autorului

IV. Verificarea și corectura finală a volumului

În afară de cataloagele online a mai trebuit să parcurg și să verific catalogul tradițional de periodice al Bibliotecii Academiei Române în vederea depistării unor titluri noi și/sau completări pentru perioada 1936-1944. Din cele aproximativ 2.500 de fișe de catalog de la literele *Ham-Mat* pe care le-am consultat au rezultat patru descrieri de titluri noi.

Sursa: arhiva personală a autorului

A urmat apoi inserarea, în ordine alfabetică, a tuturor descrierilor preluate din sursele bibliografice consultate¹⁵, care au fost notate cu asterisc, fiind apoi menționată lucrarea și pagina la care se regăsește informația preluată.

Am făcut corectura finală a descrierilor efectuate în tomul VI al *PPR* (aprox. 200 p.).

În loc de concluzii

Așa cum spuneam în urmă cu cinci ani, doresc să le felicit, încă o dată, pe colegile mele care s-au străduit să aducă la lumină acest volum. Nu în mică măsură meritele îi revin și doamnei Mihaela Dragu, Șef Serviciu Bibliografie Națională, care a depus eforturi considerabile și a făcut toate demersurile necesare ca acest tom să apară la Editura Academiei Române, la fel ca volumele anterioare.

În ceea ce mă privește, trebuie să spun că timpul petrecut la redactarea acestui volum mi-a adus în față numeroase titluri de periodice extrem de interesante, necunoscute mie

până atunci, care mi-au deschis noi direcții de cercetare. Un subiect interesant și foarte puțin studiat îl reprezintă *Fondul Secret* sau *Fondul Special* din Biblioteca Academiei Române pe care l-am descoperit prin revistele bibliografiate de mine, unele dintre ele fiind interzise de cenzura impusă de regimul comunist din cauza profilului politic, religios etc.

Sursa: arhiva personală a autorului

Consider că acest instrument este unul mai mult decât binevenit pentru toți cercetătorii din zona științelor umaniste, întrucât descrierile bibliografice sunt unele extrem de generoase, chiar și de o pagină, menite să aducă informații cât mai complete.

Acest instrument de lucru este indispensabil oricărei bibliotecii românești, și nu numai, care dorește să-și îmbie cititorii, mai mult sau mai puțin specializați, să „guste” din parfumul unor vremuri de (prea) mult uitate.

Note:

1. Am publicat în anul 2018 textul prezentării mele în revista *Biblioteca*, prestigioasă revistă științifică editată sub auspiciile Bibliotecii Naționale a României, și anume: Recenzie: Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste). Tom. V. Catalog alfabetic: 1931-1935. Partea a 3-a. București: Editura Academiei Române, 2017. În: *Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării*. Anul LXX. Serie nouă, anul XXIX (2018), nr. 9, p. 281.
2. Coordonarea bibliografică a fost realizată de către doamna Cornelia-Luminița Radu care a lucrat și la descrierea bibliografică a periodicelor alături de următoarele colegi: Maria Buturugă, Zalina-Gabriela Neagu și Elena-Ioana Milea (până în anul 2018).
3. În continuare vom utiliza abrevierea *PPR*.
4. Amintim aici, în afară de Biblioteca Academiei Române, următoarele biblioteci: Biblioteca Națională a României, Biblioteca Sfântului Sinod, Arhivele Naționale ale României.
5. Catalogul online al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. [accesat 21 octombrie 2022]. Disponibil la: <http://catalog.bnrm.md/opac>. A mai fost consultată și Biblioteca Națională Digitală „Moldavica” din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. [accesat 21 octombrie 2022]. Disponibil la: <http://www.moldavica.bnrm.md/>
6. Resursa principală a constituit-o Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” urmată apoi de Biblioteca Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române.
7. Catalogul online al Bibliotecii Județene „V. A. Urechia” Galați. [accesat 21 octombrie 2022]. Disponibil la: <https://tinread.bvau.ro/opac>
8. Catalogul online al Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu” Iași. [accesat 21 octombrie 2022]. Disponibil la: <http://193.231.13.10:8991/F/1YFXVM915T>

RLY4REG273TH9XRPXFDIUYURXGRKH8Q6V5L8M8N-01035?func=find-b-0. BCU Iași. O resursă extrem de utilă pe care am utilizat-o a fost baza de date digitală a bibliotecii. [accesat 21 octombrie 2022]. Disponibil la: <http://dspace.bcu-iasi.ro/>

9. Catalogul online al Bibliotecii Centrale Universitare „Eugen Todoran” Timișoara. [accesat 21 octombrie 2022]. Disponibil la: <http://193.230.238.122/F?RN=778315307>

10. Cele 81 de titluri de periodice se împart în: 24 de titluri noi; 57 de completări la descrierile efectuate pe baza colecțiilor existente în Biblioteca Academiei Române.

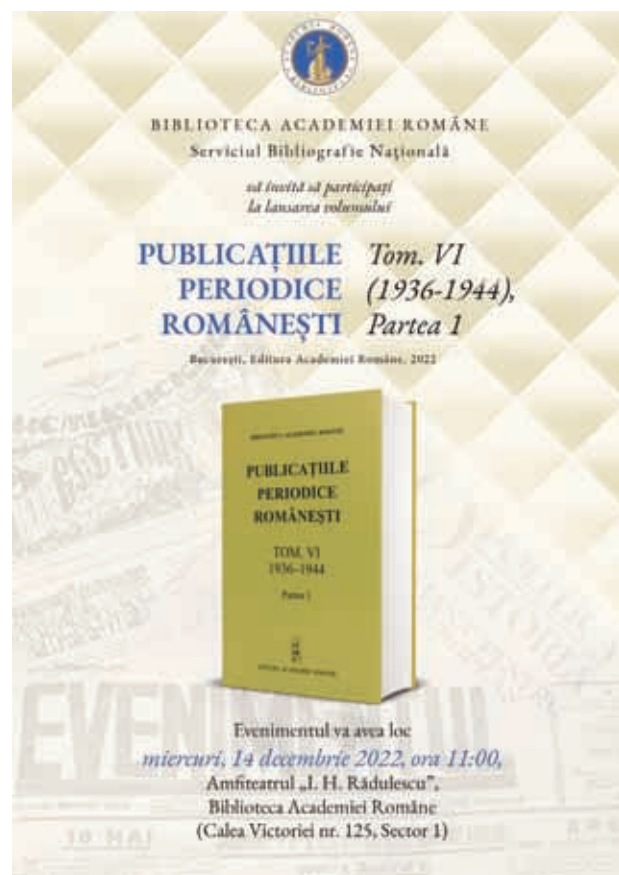
11. Pe tot parcursul delegației dedicată studiului am fost servit cu multă amabilitate și promptitudine de către domnul Ovidiu, depozitar la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca, pentru toate solicitările de publicații periodice. Datorită domnului director general s-a făcut derogare de la regula existentă în bibliotecă, pentru mine și colega mea de birou, de a nu servi mai mult de 8 publicații periodice pe zi, în condițiile în care eu am bibliografiat în medie un număr de 16 periodice pe zi.

12. Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca. Resursele bibliotecii. Catalog periodice [accesat 20 octombrie 2022]. Disponibil la: <https://www.bcucluj.ro/resursele-bibliotecii/cat/cp/a>

13. Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca. [accesat 20 octombrie 2022]. Disponibil la <https://www.bcucluj.ro/>

14. Biblioteca digitală BCU Cluj. [accesat 20 octombrie 2022]. Disponibil la <http://dspace.bcucluj.ro/>

15. Este vorba despre sursele bibliografice utilizate (dicționare, volume cu tema istoriei jurnalismului, a presei etc.) pe care le-am amintit anterior.

Sursa: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=535894718400630&set=a.101303505193089>

Recenzie: CIUBOTARU, Iulian Marcel. *Din istoria unei familii uitate Zipa/Zippa*. Iași: Vasiliana '98, 2022

dr. Silviu-Constantin NEDELUCU
Biblioteca Academiei Române. Serviciul Bibliografie Națională
e-mail: silviu.constantin.nedelcu@bibliacad.ro

Ce mai scriu bibliotecarii?

Aceasta este o întrebare pe care foarte puțini iubitori de cultură, pasionații de lectură și cititorii bibliotecilor noastre și-o pun. Majoritatea ne-cititorilor consideră că bibliotecarul este doar un simplu custode de sală sau un depozitar îmbrăcat într-un halat vechi, ponosit, iar principala sa atribuție este ștergerea cărților prăfuite din bibliotecă. Alții, mai fericiți, gândesc că bibliotecarul este omul care stă la birou și nu face nimic altceva toată ziua decât să citească din cărțile aflate în colecțiile bibliotecii unde lucrează.

Exemplul pe care ni-l oferă colegul Iulian Marcel Ciubotaru de la Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” din Iași demonstrează că lucrurile nu stau deloc așa în realitate. Acesta reprezintă un model fericit de „bibliotecar-scriitor” sau „bibliotecar-cercetător” numai pentru faptul că „n-a stat cuminte” în acești ani pandemici (2020-2022) și a mai plăsmuit încă o carte pe lângă celelalte pe care le-a publicat anterior.¹

Iulian Marcel Ciubotaru este un vrednic model de urmat pentru bibliotecarii contemporani căci - prin exemplul său - acela de „bibliotecar-scriitor” sau „bibliotecar-cercetător”, ne arată tuturor că munca unui bibliotecar nu se încheie odată cu terminarea programului de lucru. Ea continuă și după orele de serviciu, istovitoare uneori pentru cei care nu înțeleg și nu cunosc universul acesta fascinant al cărților, cu îndelungi cercetări făcute tot prin biblioteci, arhive, muzee. Acest volum a fost scris cu prețul multor ore din timpul liber petrecut în sala de lectură a Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu” din Iași sau la Serviciul Județean Iași al Arhivelor Naționale ale României, totul fiind continuat mai apoi în liniștea casei, în fața laptop-ului personal.

Volumul publicat recent de către Iulian Marcel Ciubotaru se intitulează *Din istoria unei familii uitate Zipa/Zippa* și a apărut în anul 2022 la Editura Vasiliana '98 din Iași. O carte voluminoasă de 354 de pagini cu 1.498 de note de subsol despre care ai avea senzația, la o primă lectură că este vorba despre teza de doctorat a autorului. Nicidecum, pentru că acesta are un doctorat în istorie medievală pe care l-a susținut la Facultatea de Istorie din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași în anul 2016.

Autorul, istoric ca formare și bibliograf în cadrul Bibliotecii Județene „Gh. Asachi” din Iași, este un mare pasionat de istoria locală, motiv pentru care volumul de față aduce înaintea cititorilor una dintre familiile celebre ale județului Iași, respectiv familia *Zipa/Zippa*.

Cartea se dorește a fi o *restitutio memoriae* a unor personaje politice extrem de importante pentru orașul și județul Iași. Volumul este structurat astfel: *Prefață* de Andi Mihalache (p. 7-9); *Introducere* (p. 11-28); *I. Ioan (Iancu) Zipa (1885-*

1940) (p. 29-152); *II. Teodor (Tirel) Zipa (1891-1961)* (p. 153-257); *III. Alexandru (Alec) Zipa (1899-1975)* (p. 259-269); *IV. Constantin (Costache) Zipa (1886-1973)* (p. 271-280); *Încheiere* (p. 281-283); *Anexă memorialistică (Tudor Stanciu)* (p. 283-292); *Bibliografie* (p. 293-354).

Sursa: arhiva personală a autorului

Semnatarul prefeței este domnul Andi Mihalache, cercetător științific gr. I în cadrul Institutului de Istorie „A.D. Xenopol” - Filiala Iași a Academiei Române, afirmă, la începutul textului, că această carte „nu este o poveste, ci o pledoarie” (p. 7). Într-adevăr, cartea nu este o simplă înșiruire de fapte și evenimente istorice sub forma unei povești frumoase spusă de un autor nostalgic despre frații Zipa ci reprezintă, așa cum spuneam anterior, o *restitutio memoriae* a celor care s-au jertfit în mod filantropic pentru ieșeni într-un mod pragmatic,

scopul lor nefiind acela de-a se ridica doar pe sine „ci împreună cu cei din jurul lor” (p. 7). Prefațatorul remarcă foarte bine chintesența întregului volum, în urma lecturii făcute, și anume că „Frații Zipa nu erau cărturari, nu au excelat în studii și nu au avut o viață contemplativă, dar au avut o vrednicie luminată, aplicată direct și la momentul oportun” (p. 7). Pragmatismul activității desfășurate de personajele centrale ale cărții a fost tradus printr-un singur termen de către Andi Mihalache: *concretitudine* (p. 9). Textul se încheie cu remarcă următoare: istoria familiei Zipa a prins viață în culorile epocii de-atunci, „și aceasta numai prin strădania și munca pasionată a d-lui Iulian Ciubotaru” (p. 9).

Cu acribia-i bine cunoscută, autorul încearcă să trateze subiectul familiei Zipa în mod cât mai exhaustiv fără să lase alte părghii de cercetare. Într-adevăr, așa ar părea la o primă lectură a cărții.

Putem spune mai degrabă că autorul, printr-o investigație de „detectiv” cultural, încearcă să readucă în atenția opiniei publice personalitățile marcante ale celor patru frați Zipa, după cum însuși mărturisește în *Introducere*: „Nu am pretenția că am înțeles trecutul așa cum a fost, ci m-am apropiat de cei care au trăit înaintea noastră grație variatelor documente” (p. 11). Acesta continuă spunând că volumul său nu se dorește a fi altceva decât „un studiu mai amplu, unitar din punct de vedere tematic [...] o introducere la istoria unei familii «boierești»” (p. 11). Pe lângă elocința autorului, care abundă din belșug pe parcursul celor 350 de pagini ale cărții sale, acesta este de-o modestie covârșitoare la fel cum fuseseră „Zipeștii [...] oameni de seamă ai Iașului interbelic” (p. 11), pe care încearcă să-i scoată din anonimat.

Cartea nu este un simplu studiu, după cum spune autorul cu modestie, ci am putea crede că este o teză de doctorat. Firește, o teză nu se scrie doar pe baza unor articole din presa centrală și locală, deși nu lipsesc documentele de arhivă sau alte lucrări generale și speciale. Cert este că această lucrare depășește spațiul unui simplu studiu, cum ar vrea autorul să lase de înțeles.

La baza redactării sale a stat, se pare, un imbold personal pentru că a copilărit în localitatea Osoi (jud. Iași) unde a luat un prim contact cu numele familiei Zipa întrucât școala din sat funcționase într-o clădire care le-a aprținut. Ce l-a întristat, am putea spune, este faptul că în cimitirul satului se afla un impozant monument funerar al familiei Zipa, aflat de mai bine de douăzeci de ani, după mărturiile sale, în paragină și că „rar se putea vedea de Înviere o lumânare aprinsă lângă uluitoarea cruce de marmură” (p. 12).

Iulian Marcel Ciubotaru încearcă să reconstituie în *Introducere*, arborele genealogic al familiei Zipa (p. 16-20), până ajunge la Toader Zipa (mort în jurul anului 1903), fost primar în comuna Tomești (jud. Iași) și tată a patru fii: Ioan (Iancu), Constantin (Costache), Teodor (Tirel), Alexandru (Alec) și a două fete (Olimpia și Ana).

Deși cei patru frați Zipa nu au fost oameni de cultură, în sensul pe care-l cunoaștem astăzi, aceștia au fost prieteni cu diferiți scriitori din perioada interbelică precum „Cezar Petrescu, Ionel și Păstorel Teodoreanu, Mihail Sadoveanu, Iancu Botez, Garabet Ibrăileanu, Ioan Dafin etc.” (p. 23). În anul 1939 exista chiar Editura Zipa, autorul reușind să identifice un singur titlu tipărit, traducerea unui roman englez (p. 27-28).

Așa cum am arătat anterior, cartea este structurată în patru capitole care nu reprezintă altceva decât reconstituiri

biografice ale celor patru fii ai lui Toader Zipa. Autorul nu-i prezintă în ordine cronologică, ci în funcție de importanța lor.

Primul capitol îi este dedicat lui Ioan Zipa (1885-1940), cunoscut în mediul ieșean drept „Conu’ Iancu”, unde sunt dezbătute, după o introducere de 16 pagini (p. 29-45), următoarele aspecte din viața acestuia: *I.1. Prefect* (p. 45-53); *I.2. Parlamentar* (p. 53-76); *I.3. În slujba Camerei de Comerț și Industrie* (p. 76-133); *I.4. „I s-a dat morții în miez de vârstă viguroasă”* (p. 133-138); *I.5. Funerariile „unui fiu, frate, prieten și binefăcător”* (p. 138-147); *I.6. Posteritatea* (p. 147-152).

În ceea ce îl privește pe senatorul liberal Iancu Zipa, reținem câteva aspecte notabile, în directă legătură cu domeniul cultural, pe care l-a servit atât de bine, așa cum a făcut-o și cu alte domenii. În anul 1928, împreună cu Gheorghe Brătianu, Oswald Racoviță și alți liberali ieșeni, „a fondat Societatea Casa Partidului Național Liberal, cu scopul de a dobândi și închiria imobile, în cadrul cărora urmau să se desfășoare conferințe, întruniri, *instalațiuni de biblioteci*” (p. 132). Așadar, *Conu’ Iancu* avea preocupări pentru înființarea de biblioteci, chiar dacă acest lucru era făcut cu scop politic. Aflat la conducerea Camerei de Comerț și Industrie din capitala Moldovei, a alocat din bugetul instituției pe anul 1935 bani pentru „studentii nevoiași [...] pentru legarea cărților din biblioteca Tribunalului Iași [...] sau pentru tipărirea revistei *Arta și Arheologia*” (p. 94).

Capitolul al doilea, dedicat lui Teodor Zipa (1891-1961), cunoscut în presa ieșeană ca Tirel Zipa, pune în valoare toate realizările acestuia în perioada (1933-1937), în calitate de prefect al Iașului (p. 160-235). A activat apoi ca deputat în Parlamentul României în legislaturile 1939-1940 și 1946-1948 (p. 235-244). În timpul Primului Război Mondial, fiind pe front a avut „o intensă corespondență cu bunul său prieten, Cezar Petrescu” (p. 155). În anul 1926 a fost unul dintre cei care „au fondat Ateneul Popular Nicolina (din Iași, n.n.), înregistrat ca o societate cu scop exclusiv cultural” (p. 158). Acesta „a sprijinit constant cultura, atât prin acțiuni precum cea de mai sus, dar și din calitatea de prefect al județului Iași (1933-1937)” (p. 158). În 1934 „alături de Mihail Sadoveanu, N.A. Bogdan și alți intelectuali ieșeni, la solemnitatea dezvelirii bustului lui Mihai Eminescu, din parcul Copou, operă a sculptorului Ion Mateescu” (p. 213). În anul 1935 a început să strângă bani pentru „refacerea bojdeucei din Țicău a marelui povestitor (Ion Creangă, n.n.)” (p. 213) iar presa ieșeană „a reținut faptul că primul înscris pe lista donatorilor a fost Teodor Zipa, care a oferit «o importantă sumă»” (p. 213). În anul 1936 a acordat „500.000 lei pentru construirea unui cămin al învățătorilor ieșeni” (p. 188). Tot el „a aprobat cereri ale unor intelectuali, care doreau să-și vândă cărțile. Cumpărând exemplare din operele unor scriitori, Prefectura le-a oferit ca premii școlare. Așa s-a întâmplat cu volumele *Întregirea României* și *Realipirea Bucovinei* (tablouri alegorice în versuri), ale lui Lascăr Tărăbuță” (p. 189). În anul 1937 a alocat o sumă de bani de la Prefectură pentru „construirea unui local propriu în care să funcționeze căminul (cultural, n.n.) din Prisăcani” (p. 217).

Ultimul capitol îi este dedicat lui Constantin (Costache) Zipa (1886-1973), care a avut, asemenea fraților săi, preocupări în sfera culturii. Astfel, „la Biblioteca Centrală Universitară «Mihai Eminescu» din Iași se păstrează, în fondul Colecțiilor Speciale, trei epistole trimise de pictorul Nicolae Tonitza (1886-1940)” (p. 271) către Constantin Zipa, al căror text l-a redat integral autorul acestui volum (p. 273-280).

În *Încheiere* autorul arată că membrii din familia Zipa „și-au desfășurat activitatea într-o epocă marcantă de personalități politice și culturale, cu ale căror destine li s-au intersectat căile în repetate rânduri” (p. 281), ba mai mult „au luptat pentru țară, la propriu și la figurat” (p. 281). Volumul se încheie cu o *Anexă memorialistică* redactată de Tudor Stanciu, unul dintre urmașii mai îndepărtați din partea uneia dintre surorile fraților Zipa, respectiv Olimpia Zipa, căsătorită Stanciu (1887-1958). Sunt prezentate câteva documente inedite care se păstrează astăzi în arhiva familiei Stanciu (p. 283-292).

Bibliografia este una considerabilă și conține nu mai mult de 62 de pagini, unde sunt prezentate câteva sute de articole și lucrări consultate. Aceasta este structurată astfel: 1) *Surse arhivistice* (p. 293); 2) *Lista periodicelor (ziare și reviste) consultate* (p. 293-295); 3) *Lucrări generale și speciale* (p. 295-297); 4) *Articole cu autor* (p. 297-316); 5) *Articole fără autor (ordonate cronologic)* (p. 316-349); 6) *Publicații periodice (altele decât cele menționate anterior, organizate alfabetic)* (p. 349-354).

Volumul deschide noi direcții de studiu pentru cercetătorii interesați de istoria interbelică ieșeană, motiv pentru care nu ne rămâne decât să-l felicităm pe autor și să recomandăm volumul spre lectură, nu una ușoară dar în mod cert plăcută.

Notă:

1. Facem referire la următoarele volume: *Note și documente de istorie literară*. Iași: Junimea, 2018, 264 p.; *Corespondența Principelui Alexandru Ioan Cuza reflectată în fondul de manuscrise al Bibliotecii Județene „Gh. Asachi” Iași*. Iași: Editura Asachiana, 2018, 112 p.

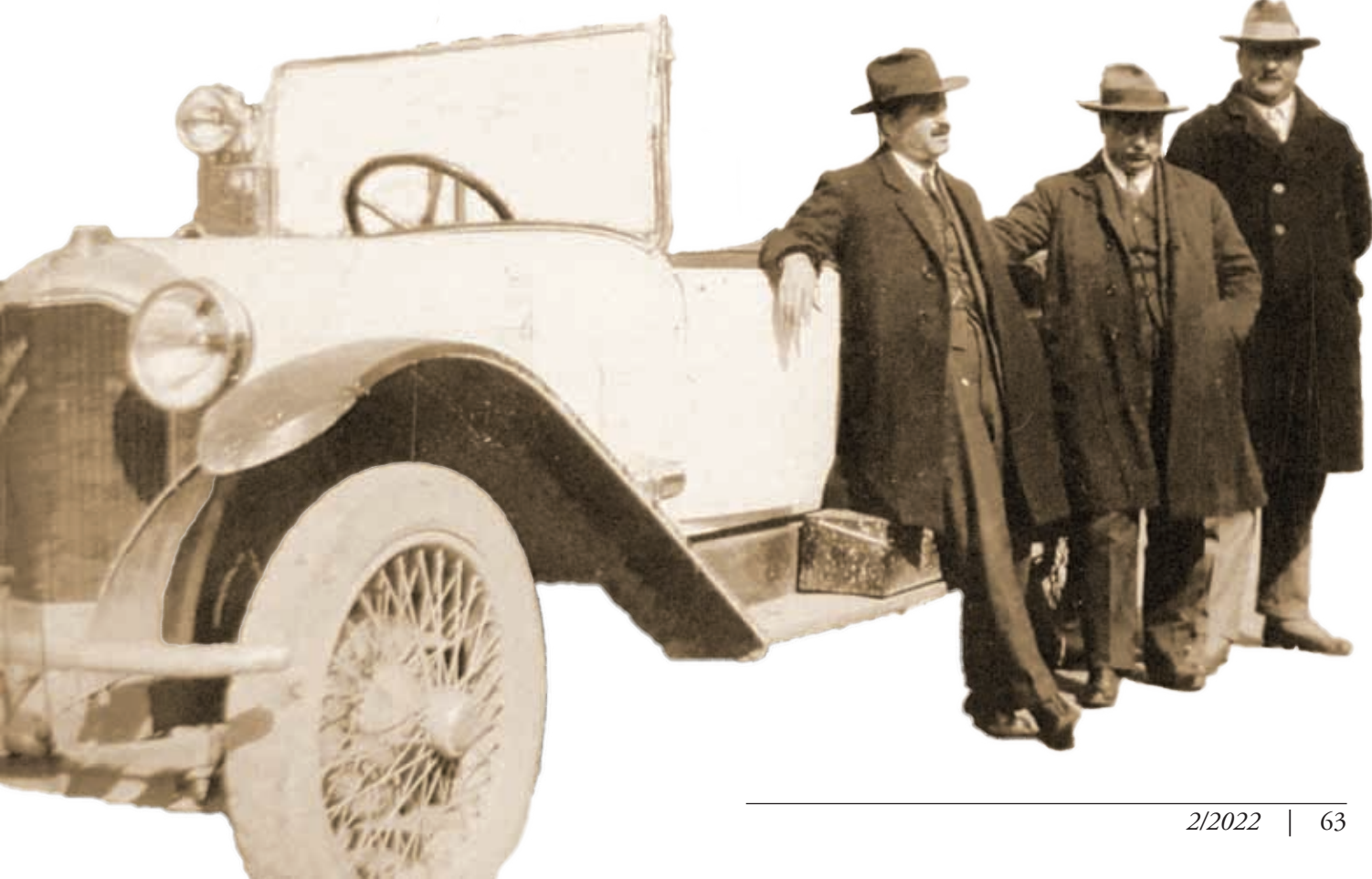
Iulian Marcel CIUBOTARU

Din istoria unei familii uitate *Zipa/Zippa*

Prefață de Andi Mihalache
Anexă memorialistică de Tudor Stanciu

Vasilianna
IASI, 2022

Sursa: arhiva personală a autorului

Anamaria Helgiu. Mărturii ale scrisului în spațiul românesc. Istoria cărții și a bibliotecilor românești

Scrierea, cartea, bibliotecile, au apărut încă din Antichitate însă evoluția lor milenară a cunoscut perioade dificile de tranziție. În spațiul carpațo-danubiano-pontic, descoperirile arheologice au scos la iveală mărturii ale scrisului datând din paleolitic. Este vorba despre primele picturi rupestre de pe teritoriul României, descoperite în Peștera Cuciulat (jud. Sălaj), în Peștera Coliboaia (jud. Bihor), sau în Peștera Gaura Chindiei (jud. Caraș-Severin). Tipografia a apărut după cercetări îndelungate și încercări multiple, cu scopul de a elimina toate neajunsurile întâmpinate de scriere de-a lungul istoriei sale, fiecare etapă din istoria scrisului pătrunzând pe teritoriul țării noastre la scurt timp după ce aceasta și-a făcut simțită prezența la nivel european. Ulterior, a apărut interesul grupării și păstrării acestor înscrisuri, în această împrejurare apărând bibliotecile. În spațiul românesc, istoria bibliotecilor și a cărții s-a aflat în conexiune atât cu situația socio-culturală a vremii, cât și cu specificul acestui teritoriu, caracterizate în același timp și de o anumită deschidere spre cultura occidentală. Faptul că bibliotecile contemporane păstrează și furnizează o mare varietate de documente indică faptul că textul scris, sub orice formă s-a înfățișat de-a lungul istoriei, poate dăinui peste veacuri prin intermediul acestor instituții de cultură milenare. Venind în întâmpinarea publicului cu colecții de documente neobișnuite, rare, aceste instituții își transformă rolul tradițional de depozitare a informației, devenind furnizoare și creatoare de cultură.

Cuvinte-cheie: scriere, carte, bibliotecă, tipar, biblioteci românești, istoria tiparului

Cristina Baciu. Biblioteca și patrimoniul documentar - abordare istorică a donațiilor

Patrimoniul cultural și științific exprimă identitatea unei națiuni și contribuția acesteia la patrimoniul universal. Misiunea bibliotecii de-a lungul timpului a fost indisolubil legată de patrimoniul documentar, de toate activitățile de constituire, prelucrare, conservare, valorificare a patrimoniului, de asigurarea integrității sale și a accesului pentru generațiile viitoare. Donația este cea mai veche cale de completare a fondurilor unei biblioteci, cea mai mare parte a bibliotecilor constituindu-se printr-o donație, fie donație bănească, fie prin donarea în întregime a unei colecții sau biblioteci ce aparține unei personalități. Nu se cunoaște dacă modalitatea de a dona documente a funcționat în Antichitate, dar începând cu Evul Mediu, donația a fost adesea calea principală de creștere a numărului de cărți în bibliotecile cu acces public. Donațiile atât de valoroase ale bibliotecilor regale, bibliotecilor princiare, colecțiilor private, bibliotecilor boierești și mănăstirești, bunuri moștenite de secole, constituite dintr-o perspectivă patrimonială, astăzi reprezintă fondurile vechi, rare și prețioase ale bibliotecilor noastre.

În România, s-au conturat două direcții de dezvoltare a abordărilor patrimoniului documentar, și anume: pe de o parte o conștiință a valorii de neprețuit și de neînlocuit, pe care o reprezintă fondurile documentare transmise din generație în generație pentru istoria și cultura poporului român, iar pe de altă parte, se creează o concepție și metodologie de conservare și restaurare.

Cuvinte cheie: biblioteci, patrimoniu, donații de carte, colecții private, colecții de patrimoniu, donații și biblioteci

Nicoleta Duca, Mihaela Tatiana Ulman. Cărți din Biblioteca Academiei Mihăilene aflate în fondurile Bibliotecii Mitropolitane „Dumitru Stăniloae” Iași

Biblioteca este un cuțar plin de comori nebanuite, iar o cercetare în depozitele de carte ale Bibliotecii Mitropoliei Moldovei și Bucovinei „Dumitru Stăniloae” din Iași a dus la descoperirea a 20 de volume de carte veche, ce au trecut prin mai multe biblioteci, printre care și Biblioteca Academiei Mihăilene, instituție de real interes pentru istoria învățământului românesc din secolul al XIX-lea. Lucrarea de față încearcă să prezinte aceste exemplare valoroase din punctul de vedere al informațiilor conținute, al vechimii legăturilor, viniștelor și desenelor bogat ornamentate, din perspectiva frumuseții filigranelor, dar mai ales pentru stabilirea traseului prin bibliotecile vremurilor trecute. Istoricul Bibliotecii Academiei Mihăilene este de importanță pentru autoare, bibliotecare la Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași, instituție considerată continuatoarea bibliotecii fondate în 1835. Semnalarea și descrierea trecerii acestor volume prin mai multe biblioteci, fapt dovedit prin ștampilele de posesie, are importanță și pentru stabilirea unui traseu care ne poartă de-a lungul evoluției istorice a bibliotecii mitropolitane ieșene. Cercetarea de față demonstrează că aceste cărți sunt purtătoare de istorie și duc cu ele memoria anilor trecuți, paginile acestor volume ce poartă ex-libris-ul Bibliotecii Academiei Mihăilene de la 1835 conținând, pe lângă informații valoroase, și însemnări ale unor personalități care au adus contribuții remarcabile în acele vremuri.

Cuvinte cheie: Biblioteca Mitropolitană „Dumitru Stăniloae” Iași, carte veche, colecții speciale, cercetare, Biblioteca Academiei Mihăilene

Iuliana Elisabeta Ciucă. De la Pandectele Române la Lex Expert

Secția de Presă și Legislație din cadrul Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș a fost constituită prin separarea colecțiilor de ziare și reviste de restul fondului de documente, facilitând procesul de lectură, informare, documentare și cercetare. Secția de periodice oferă servicii de documentare în sala de lectură, cât și consultanță telefonică și online. Secția de Presă și Legislație adăpostește și reviste vechi, din secolul al XIX-lea până în perioada interbelică. Din dorința de a valorifica acest fond specific de publicații, periodic, se organizează expoziții tematice de reproducere fotografice ale acestor documente. Dreptul roman scris a fost recepționat în Europa Occidentală sub forma compilațiilor lui Iustinian, denumite Corpus iuris civile, și a fost denumit Drept civil. Această colecție se compune din patru părți: Institutele, Pandectele, Codex și Novelele și au fost edictate în jurul anului 530 d.H. În depozitul secției se păstrează Caietul I, Anul I (1921) al Repertoriului lunar Pandectele Române. Jurisprudență. Doctrină și Legislație, în materie de drept civil, comercial, penal, contencios administrativ, drept public și drept internațional, sub direcțiunea lui Constantin Hamangiu, consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție. Biblioteca oferă utilizatorilor, ca mijloc de consultare a legislației, și programul Lex Expert, ușor de manevrat și înțeles, conceput pentru a sprijini specialiștii din domeniile juridic, economic, tehnic sau financiar.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș, periodice, legislație, lex expert

Gabriela Tomescu. Regele Ferdinand I Întregitorul și

Regina Maria, în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș

Organizată cu ocazia împlinirii în 2022, a 100 de ani de la încoronarea suveranilor la Alba Iulia, ca „regi ai tuturor românilor”, expoziția *Regele Ferdinand I Întregitorul și Regina Maria*, în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” Argeș s-a dorit a fi un omagiu pentru ceea ce au realizat Regele Ferdinand și Regina Maria, împreună cu clasa politică de atunci, și anume - visul de aur al românilor - unirea tuturor teritoriilor locuite de români și realizarea României Mari. Inaugurată de Ziua Regalității, pe 10 mai, expoziția a cuprins facsimile după cărți poștale circulare sau necirculate, precum și ilustrații din albume editate de Muzeul Militar Național. Pentru a crea o imagine de ansamblu asupra celor 13 ani de domnie ai regelui Ferdinand, o perioadă zbuciumată, dar plină de realizări, au fost expuse fragmente de text sau ilustrații din volume despre familia regală a României. Exponatele prezintă, în mod incitant, viața de familie a celor doi suverani, poze ale cuplului princiar înainte și după căsătorie, cărți poștale reprezentând reședințele regale preferate, participările familiei regale a României la viața publică, întâlniri oficiale, vizite efectuate de aceștia la diverse obiective, inaugurări, deschideri ale unor expoziții, precum și implicări în acțiuni umanitare de strângere de fonduri pentru construirea unor dispensare.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș, expoziție tematică, familia regală a României, Regele Ferdinand, Regina Maria

Raluca Bucinschi. Armonizarea modală a cântecului popular românesc în creația corală a lui Gavriil Musicescu: 175 de ani de la nașterea compozitorului

Cu ocazia împlinirii a 175 de ani de la nașterea compozitorului Gavriil Musicescu, Biblioteca Națională a României a organizat în perioada 10 mai-31 decembrie 2022, expoziția *Armonizarea modală a cântecului popular românesc în creația corală a lui Gavriil Musicescu*. Expoziția cuprinde partituri din colecția de patrimoniu a Bibliotecii Naționale a României, imagini ale compozitorului și scrisori ale unor mari personalități artistice precum Nadia Boulanger sau Yehudi Menuhin către Florica Musicescu. În ansamblul muzicii românești din secolul al XIX-lea, creația corală ocupă un loc important, continuând interesul constant al compozitorilor înaintași față de acest gen. Procesul de asimilare a tehnicii și scriiturii corale a justificat întrucâtva asemenea căutări și procedee stilistice, iar atunci când pe fundalul acestora compozitorii și-au însușit îndemânarea scriiturii corale, s-a putut trece la inspirația din folclor, la cultivarea specificului național, la valorificarea inepuizabilelor valori latente ale muzicii populare. Încununarea acestor preocupări o va consitui creația lui Gavriil Musicescu care, în dorința realizării autenticității, se va adresa melodiei populare sătești. Format în avântul ideilor pașoptiste de întemeiere a culturii naționale, legat și influențat de cercurile democratice din Moldova și Rusia, însuflețit de dragostea fierbinte de popor, de năzuințele lui și de minunatele lui producții artistice, Musicescu a militat și și-a adus contribuția de mare preț la fondarea și dezvoltarea școlii noastre de compoziție muzicală, al cărui stil izvorăște din tendințele celor asupriți de a se elibera de sub jugul otoman, din lupta pentru dobândirea independenței politice, economice și sociale și din sentimentele patriotice de realizare a unității naționale.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a României, expoziție tematică, colecții speciale, partituri, fotografii, Gavriil Musicescu, creații corale

Loredana Stanciu. Dezvoltarea comunităților prin

schimbul de experiență. Bibliotecile verzi din Croația

O soluție găsită și aplicată de o parte dintre bibliotecarii români pentru a continua dezvoltarea personală este învățarea prin intermediul proiectelor cu finanțare externă. Un astfel de exemplu este proiectul Bibliotecii Comunale Șirna din Prahova, finanțat de Uniunea Europeană prin programul Erasmus+, în cadrul căruia participanții au beneficiat de un program complex de dezvoltare profesională. Implementat în perioada decembrie 2020-decembrie 2022, proiectul „Biblioteca Verde pentru o comunitate durabilă - Lib4Green” a reunit, în săptămâna 4-10 iulie 2022, 11 voluntari (bibliotecari, autorități locale, membri din comunitate), aleși printr-un proces de selecție, pentru a participa la mobilitatea de job shadowing desfășurată la Biblioteca Națională și Universitară din Zagreb, Croația. Bibliotecarii gazdă din orașul Zagreb au pregătit pentru cele 7 zile ale mobilității un program divers, în cadrul căruia au îmbinat prezentări interactive cu vizite la diferite biblioteci publice și universitare, cu scopul de a facilita o înțelegere cât mai bună a procesului de funcționare a acestora. Obiectivele vizitate de participanții la proiect au fost: Biblioteca Savica, biblioteca destinată persoanelor cu deficiențe de vedere și biblioteca orașenească „Ivan Goran Kovačić” din Karlovack. Mobilitatea din Zagreb, inclusă în proiectul Erasmus+, „Biblioteca Verde pentru o comunitate durabilă” a reprezentat un schimb de experiență important pentru participanți și a facilitat atingerea scopului propus. Printr-un astfel de proiect, s-au dezvoltat competențe și aptitudini care răspund provocărilor din comunitatea locală, schimbul de experiență aducând un aport considerabil în tematica și calitatea activităților organizate, după întoarcerea acasă a bibliotecarilor români.

Cuvinte-cheie: biblioteci publice croate, biblioteca comunală Șirna, schimb de experiență, programe de mobilitate, voluntariat la bibliotecă, Erasmus+, comunități durabile

Cristina Marinescu. Limba română ca limbă a filosofiei. Manuscrisele cu traduceri din Platon ale lui Cezar Papacostea

Gândirea într-o limbă analitică are un efect redus de sondare a spiritului omenesc, comparativ cu limba sintetică din care a derivat. Cum apare limba română în acest context? Rezervele de sintetism gramatical ale limbii române le întrec cu mult pe cele ale celorlalte limbi neo-latine. Româna are multă flexiune și, de aceea, termenii filosofici importați în principal din acele limbi apar în traduceri românești de texte filosofice în exprimări mult mai complexe decât în engleză și franceză. Dar virtuțile filosofice ale limbii române sunt foarte interesante de urmărit în traduceri, mai ales punându-le în contrast cu traduceri în limbile europene cele mai uzitate, engleza și franceza. Filosoful antic cel mai tradus este probabil Platon. Autorul celebrelor dialoguri care îl au pe Socrate ca personaj principal incită gândirea în direcții care duc spre religie, etică, estetică, epistemologie, logică, totul într-o formă literară ce încântă. În colecția Cabinetului de Manuscrise de la Biblioteca Națională a României, există manuscrise ce conțin fragmente de traduceri ale clasicistului Cezar Papacostea din texte platonice. Scrise cu o grafie cel mai adesea îngrijită și lizibilă, dar textul adesea cu ștersături, tăieturi și completări, dovadă a travaliului intelectual intens, aceste traduceri sunt o etapă interesantă în receptarea operei marelui filosof la noi. Cezar Papacostea nu era, prin formație, filosof, dar, grație aplecării asupra lumii grecești și a unui echilibru personal, ce îl făcea să vadă în lumina potrivită creația poetică și filosofică antică,

a oferit publicului românesc, nu neapărat de specialitate, o versiune foarte agreabilă a textului platonice, fără a sacrifica adâncimea acestuia.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a României, manuscrise cu traduceri, Platon, Cezar Papacostea, limba română, filosofie platonice

Maria-Magdalena Ioniță-Roșoiu. *Evanghelie învățătoare, Govora, 1642: cea mai veche carte românească deținută de Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș*

În epoca domniilor lui Matei Basarab (1632-1654), în Țara Românească, și Vasile Lupu (1634-1653), în Moldova, asistăm la un adevărat proces de renaștere culturală prin răspândirea învățământului și culturii ortodoxe în spațiul românesc și sud-est european ca urmare a apariției mai multor centre tipografice. Sub influența majoră a Bisericii și sub patronajul domnitorilor, apar primele cazanii (culegeri de predici) sau pravile (coduri de legi), transpuse din limba slavonă în limba română. Contextul în care apar aceste tipărituri este determinat de preoții români care înțelegeau din ce în ce mai puțini limba sacră în care trebuia să țină slujba religioasă, în același timp urmărindu-se, prin introducerea parțială a limbii române în cărțile de slujbă ortodoxe, să se contracareze influența cărților de propagandă protestantă din Transilvania, traduse și tipărite în limba română. Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș s-a îmbogățit cu un exemplar al *Evangheliei învățătoare* în anul 1975, prin achiziția de la un anticariat piteștean. Cartea are 600 de pagini (pagina de titlu lipsește, există mai multe erori de paginatie) cu legătură realizată din piele maro pe lemn având urme de restaurare stângace. Traducătorul *Evangheliei învățătoare* (1642) este ieromonahul Silvestru, egumenul Mănăstirii Govora, același care a tradus și o parte din Noul Testament (Bălgrad/Alba Iulia, 1648). Din păcate, starea de conservare nu permite expunerea lucrării, din cauza copertelor desprinse și a legăturii slăbite. Exemplarul poartă numărul de inventar 212.747 și face parte din fondul de documente al secției Colecții speciale.

Cuvinte-cheie: carte veche românească, Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș, *Evanghelie învățătoare*, Govora 1642, colecții speciale

Raluca Man. *Biblioteca Publică Missoula (SUA), desemnată cea mai bună bibliotecă publică a anului 2022*

Systematic și Federația Internațională a Asociațiilor de Bibliotecari și Biblioteci (IFLA) a acordat Premiul *Biblioteca Publică a Anului*, onorând bibliotecile publice noi și inovatoare. Premiul este acordat, în fiecare an, celei mai bune biblioteci publice din lume, o bibliotecă publică recent construită, care combină arhitectura funcțională cu soluții IT creative și care include cultura locală cu dezvoltarea digitală. Biblioteca publică din Missoula, câștigătoarea anului 2022, a avut, încă din faza de proiectare, trei principii directoare: durabilitate, flexibilitate și sustenabilitate. Clădirea include un sistem de distribuție a aerului care economisește energie, iar clădirea este încălzită cu energie geotermală. Noua bibliotecă pune accentul pe colaborare și creativitate. În viziunea arhitecților, prin atingerea celui mai înalt nivel de proiectare durabilă, noul complex bibliotecă-muzeu din Missoula este conceput pentru a dăinui timp de generații. Aceștia au găsit inspirația pentru designul bibliotecii în natura înconjurătoare: scările, pereții și mobilierul sunt îmbrăcate în lemn, iar

culoarea violetă a interiorului este un tribut adus florii statului Montana, *Lewisia rediviva* (bitterroot). Scara centrală principală dintre etaje amintește de urcarea pe un munte și fiecare dintre etaje oferă activități și opțiuni diferite. La etajul superior, vizitatorii se pot bucura de priveliștile magnifice ale Muntelui Sentinel de pe terasa de pe acoperișul bibliotecii. Clădirea invită și răspunde la schimbările tehnologice, la interesele utilizatorilor, la diversitatea colecțiilor și la mediu. Această rețea de bibliotecă, muzeu, centru științific și centru comunitar îmbină patrimoniul bogat din Missoula cu inovațiile de ultimă generație.

Cuvinte-cheie: IFLA, premiu anual, Biblioteca Publică Missoula, bibliotecă publică a anului 2022, tehnologii și inovație

Iuliana Elisabeta Ciucă. *Curtea de Argeș, oraș de legendă*

Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș a organizat, prin intermediul Secției de Presă și Legislație, expoziția intitulată *Curtea de Argeș, oraș de legendă*. Este vorba despre o expoziție de reproducere fotografică, din fondul vechi de reviste de la sfârșitul secolului al XIX-lea și din perioada interbelică, ce prezintă monumente însemnate de arhitectură medievală din orașul Basarabilor. Curtea de Argeș, una dintre cele mai vechi așezări în care, din secolul al XIV-lea, se atestă existența unui scaun domnesc și a unei însemnate organizări bisericești, adăpostește câteva monumente istorice incluse în patrimoniul cultural național. Mănăstirea Curtea de Argeș, ctitorită de Neagoe Basarab (1512-1521), este cel mai important monument istoric, cultural și arhitectonic din județ, a cărui construcție este legată de legenda Meșterului Manole. Fresce deosebite, conservate în forma originală, bijuterii arhitecturale, obiecte de cult, cărți bisericești de o mare valoare artistică și istorică, frumosul parc în stil franțuzesc și o legendă pe măsură, toate reflectă strălucirea Curții de la Argeș, încântând vizitatorii de pretutindeni. Expoziția tematică, organizată la sediul bibliotecii județene din Pitești, le-a încântat privirea iubitorilor de cultură până la sfârșitul lunii septembrie.

Cuvinte cheie: Biblioteca Județeană Argeș, expoziție tematică, Curtea de Argeș, fresce, cărți bisericești, periodice, obiecte de cult

Vasilica Grigoraș. *Dicționarul „Scriitori bibliotecari, bibliotecari Scriitori” - un diamant demn de prețuit*

Bibliotecară de profesie, Fenia Driva, cu o vechime neîntreruptă de patru decenii în Biblioteca „A.E. Baconsky” Călimănești, mare iubitoare de carte, printr-o muncă asiduă de documentare a descoperit „diamante” intelectuale, cărturărești și literare vrednice de a fi cunoscute de cât mai mulți iubitori de lectură și știință de carte. Dicționarul este structurat pe trei mari capitole. Primul capitol se intitulează *Scriitori Bibliotecari, Bibliotecari Scriitori* și sunt amintite nume sonore ale unor români care s-au intersectat într-un moment sau o perioadă mai îndelungată de timp cu bibliotecă. În al doilea capitol, *Fondatori, donatori de carte, manuscrise, arhiviști, bibliofili, directori-manageri de Biblioteci din România*, regăsim nume celebre ale literaturii și ale altor domenii de activitate, persoane despre care s-a auzit doar tangențial sau despre a căror activitate nu știm nimic. Al treilea capitol, *Și ei au fost Bibliotecari, bibliofili, fondatori de Biblioteci, bibliografi, donatori de carte*, este o privire generoasă asupra unor personalități din străinătate

care s-au implicat într-un fel sau altul în domeniul bibliotecii și biblioteconomiei. Îi amintim pe Johannes Gutenberg, Apollonius din Rodos, Assurbanipal, Callimah, J.L. Borges, P.A. Cehov, Denis Diderot, Anatole France, Benjamin Franklin, J.W. Goethe, Frații Grimm, Immanuel Kant, G.W. Leibnitz...

Cuvinte-cheie: dicționar, recenzie, bibliotecari, scriitori, bibliofili, bibliografi, Fenia Driva

Silviu-Constantin Nedelcu. Opiniile unui autor pe marginea volumului *Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste)*. Tom. VI. Catalog alfabetic: 1936-1944. Partea 1. București: Editura Academiei Române, 2022

Autorul își propune să prezinte câteva gânduri pe marginea lucrului la volumul *Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste)*, tomul VI, partea 1, care a fost publicat în anul 2022 la Editura Academiei Române din București. Lucrarea conține descrierea bibliografică a titlurilor unor periodice românești cuprinse între literele A-K pentru perioada anilor 1936-1944. Acest tom face parte din seria începută în anul 1913 care a apărut sub semnătura lui Nerva Hodoș și Al. Sadi Ionescu. Tomul conține un număr de 2.628 de titluri de periodice în limbile română, germană, maghiară, poloneză etc. Munca la acest volum nu a fost una strict convențională pentru că lucrurile au evoluat și din cauza pandemiei cauzate de virusul COVID-19. Astfel, pe lângă bibliografierea propriu-zisă, este descrisă și deplasarea la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca în vederea completării sau chiar a efectuării unor descrieri de titluri noi. Lansarea volumului a avut loc în 14 decembrie 2022 la sediul Bibliotecii Academiei Române, în Amfiteatrul „I.H. Rădulescu”.

Cuvinte cheie: Biblioteca Academiei Române, Serviciul Bibliografie Națională, Biroul Bibliografie Periodice, publicații periodice românești, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca

Silviu-Constantin Nedelcu. Recenzie: Iulian Marcel Ciubotaru. *Din istoria unei familii uitate Zipa/Zipa*, 2022

Articolul prezintă volumul scris de Iulian Marcel Ciubotaru, doctor în istorie medievală și bibliograf la Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” din Iași, care se intitulează *Din istoria unei familii uitate Zipa/Zipa*. Cartea a apărut în anul 2022 la Editura Vasiliana '98 din Iași. Cel care semnează prefața este Andi Mihalache, cercetător științific în cadrul Institutului de Istorie „A.D. Xenopol” din Iași. Lucrarea se dorește a fi o *restitutio memoriae* a unor personaje politice extrem de importante pentru orașul și județul Iași, precum Iancu Zipa, Teodor Zipa și alții. Cartea este structurată în patru capitole care nu reprezintă altceva decât reconstituiri biografice ale celor patru fii ai lui Toader Zipa. Autorul nu-i prezintă în ordine cronologică, ci în funcție de importanța lor. Volumul se încheie cu o *Anexă memorialistică* scrisă de Tudor Stanciu, unul dintre urmașii familiei Zipa, fiind prezentate câteva documente inedite care se păstrează astăzi în arhiva familiei. Bibliografia utilizată este una extrem de consistentă, fiind folosite câteva sute de articole și lucrări generale și speciale. Volumul deschide noi direcții de studiu pentru cercetătorii interesați de istoria interbelică ieșeană.

Cuvinte cheie: Iulian Marcel Ciubotaru, Iași, Iancu Zipa, Teodor Zipa, Tudor Stanciu, recenzie, biografie

Anamaria Helgiu. Testimonies of writings within Romanian space. History of Romanian books and libraries

Writing, books and libraries have been around since antiquity, but their millennia-long evolution has seen difficult periods of transition. In the Carpathian-Danubian-Pontic area, archaeological discoveries have uncovered evidence of writing dating back to the Palaeolithic. These include the first cave paintings in Romania, discovered in the Cuciulat Cave (Sălaj County), the Coliboaia Cave (Bihar County) and the Gaura Chindiei Cave (Caraș-Severin County). The typography appeared after long researches and multiple attempts, with the aim of eliminating all the shortcomings encountered by writing throughout its history, each stage in the history of writing entering our country shortly after it made its presence felt at European level. Subsequently, the interest in grouping and preserving these writings arose, and it was in this context that libraries appeared. In Romania, the history of libraries and books was connected both to the socio-cultural situation of the time and to the specific characteristics of this territory, characterized at the same time by a certain openness to Western culture. The fact that contemporary libraries preserve and supply a wide variety of documents indicates that the written text, in whatever form it has appeared throughout history, can endure through these millennia-old cultural institutions. By welcoming the public with unusual, rare collections of documents, these institutions are transforming their traditional role as repositories of information and becoming providers and creators of culture.

Keywords: writing, book, library, printing, Romanian libraries, history of printing

Cristina Baciu. Library and documentary heritage - historical approach to donations

Cultural and scientific heritage expresses a nation's identity and its contribution to the world's heritage. The library's mission has always been inextricably linked to the documentary heritage, to all the activities of building, processing, preserving and enhancing the heritage, and to ensuring its integrity and access for future generations. Donation is the oldest way of adding to a library's holdings, with most libraries being set up through a donation, either a monetary donation or the donation of an entire collection or library belonging to a personality. It is not known whether the way of donating documents worked in antiquity, but from the Middle Ages onwards, donation was often the main way of increasing the number of books in publicly accessible libraries. Such valuable donations from royal libraries, princely libraries, private collections, manorial and monastery libraries, inherited for centuries and built up from a heritage perspective, today represent the old, rare and precious holdings of our libraries. In Romania, two directions of development of the documentary heritage approach have emerged: on the one hand, an awareness of the invaluable and irreplaceable value of the documentary collections handed down from generation to generation for the history and culture of the Romanian people, and on the other hand, a concept and methodology of conservation and restoration.

Keywords: libraries, heritage, book donations, private collections, heritage collections, donations and libraries

Nicoleta Duca, Mihaela Tatiana Ulman. Books from the Michaelian Academy Library in the collections of the Metropolitan Library “Dumitru Stăniloae” Iași

The library is a chest full of unsuspected treasures, and a search in the book deposits of the Library of the Metropolitan Library of Moldavia and Bucovina “Dumitru Stăniloae” in Iași led to the discovery of 20 volumes of old books, which passed through several libraries, including the Michaelian Academy Library, an institution of real interest for the history of Romanian education in the 19th century. The present work attempts to present these valuable specimens from the point of view of the information they contain, the age of the bindings, vignettes and richly ornamented drawings, from the perspective of the beauty of the watermarks, but above all to establish the route through the libraries of past times. The history of the Michaelian Academy Library is of importance for us, the authors, librarians at the Central University Library “Mihai Eminescu” in Iași, an institution considered the successor of the library founded in 1835. The marking and description of the passage of these volumes through several libraries, as evidenced by the stamps of possession, is also important for establishing a route that takes us along the historical evolution of the Iași Metropolitan Library. The present research shows that these books are carriers of history and carry with them the memory of past years, the pages of these volumes bearing the ex-libris of the Michaelian Academy Library of 1835 containing, in addition to valuable information, also notes of personalities who made remarkable contributions at that time. Keywords: “Dumitru Stăniloae” Metropolitan Library Iași, old books, special collections, research, Michaelian Academy Library

Iuliana Elisabeta Ciucă. From Romanian Pandects to Lex Expert

The Press and Legislation Department of the “Dinicu Golescu” Argeș Public County Library was created by separating the newspaper and magazine collections from the rest of the document collection, facilitating the reading, information, documentation and research process. The periodicals department offers documentation services in the reading room, as well as telephone and online consultation. The Press and Legislation Department also houses old magazines from the 19th century to the interwar period. In order to enhance the value of this specific collection of publications, thematic exhibitions of photographic reproductions of these documents are periodically organised. Written Roman law was received in Western Europe in the form of Justinian’s compilations, known as the Corpus iuris civile, and was called Civil Law. This collection consists of four parts: the Institutes, the Pandects, the Codex and the Novenas, and was enacted around 530 A.D. In the department’s repository is kept the first volume, Year I (1921) of the monthly Pandects of Romania. Jurisprudence. Doctrine and Legislation, on civil, commercial, criminal, administrative, public and international law, under the direction of Constantin Hamangiu, advisor to the High Court of Cassation and Justice. As a means of consulting legislation, the library also offers users the Lex Expert programme, which is easy to use and understand, designed to support specialists in the legal, economic, technical or financial fields.

Keywords: “Dinicu Golescu” Argeș Public County Library, periodicals, legislation, lex expert

Gabriela Tomescu. King Ferdinand I the Integrator and

Queen Maria, in the Special Collections of the “Dinicu Golescu” Argeș Public County Library

Organized on the occasion of the 100th anniversary in 2022 of the coronation of the sovereigns in Alba Iulia, as “kings of all Romanians”, the exhibition *King Ferdinand I the Integrator and Queen Maria*, in the Special Collections of the “Dinicu Golescu” Argeș Public County Library was intended to be a tribute to what King Ferdinand and Queen Maria achieved, together with the political class of the time, namely - the golden dream of the Romanians - the union of all the territories inhabited by Romanians and the realization of the Great Romania. Inaugurated on Royal Day, 10 May, the exhibition included facsimiles of circulated and uncirculated postcards, as well as illustrations from albums published by the National Military Museum. In order to create an overview of the 13 years of King Ferdinand’s reign, a turbulent period but full of achievements, fragments of text or illustrations from volumes about the royal family of Romania were exhibited. The exhibits show, in an exciting way, the family life of the two sovereigns, pictures of the princely couple before and after their marriage, postcards representing their favourite royal residences, the participation of the royal family of Romania in public life, official meetings, visits to various objectives, inaugurations, openings of exhibitions, as well as their involvement in humanitarian actions to raise funds for the construction of dispensaries.

Keywords: “Dinicu Golescu” Argeș Public County Library, thematic exhibition, royal family of Romania, King Ferdinand, Queen Mary

Raluca Bucinschi. The modal harmonization of Romanian folk song in Gavriil Musicescu’s choral works: 175 years since the composer’s birth

On the occasion of the 175th anniversary of the birth of the composer Gavriil Musicescu, the National Library of Romania organized from 10 May to 31 December 2022, the exhibition *Modal Harmonization of Romanian Folk Song in the Choral Creation of Gavriil Musicescu*. The exhibition includes scores from the heritage collection of the National Library of Romania, images of the composer and letters of great artistic personalities such as Nadia Boulanger or Yehudi Menuhin to Florica Musicescu. In the ensemble of Romanian music of the 19th century, choral creation occupies an important place, continuing the constant interest of the early composers in this genre. The process of assimilation of choral technique and writing justified such stylistic searches and procedures, and when composers mastered the skill of choral writing, it was possible to draw inspiration from folklore, to cultivate the national specificity, to exploit the inexhaustible latent values of folk music. The culmination of these concerns will be the creation of Gavriil Musicescu who, in the desire to achieve authenticity, will address the popular village melody. He was formed in the wake of the Pasoptist ideas of founding the national culture, linked to and influenced by the democratic circles in Moldova and Russia, inspired by a burning love of the people, their aspirations and their wonderful artistic productions, Musicescu was a militant and made a valuable contribution to the founding and development of our school of musical composition, whose style springs from the tendencies of the oppressed to free themselves from the Ottoman yoke, from the struggle for political, economic and social independence and from patriotic feelings of national unity.

Keywords: National Library of Romania, thematic exhibition, special collections, scores, photographs, Gavriil Musicescu, choral creations

Loredana Stanciu. Community development through exchange of experience. Green libraries in Croatia

One solution found and applied by some Romanian librarians to further their personal development is learning through externally funded projects. One such example is the project of the Şirna Municipal Library in Prahova, funded by the European Union through the Erasmus+ programme, in which participants benefited from a comprehensive professional development programme. Implemented between December 2020 and December 2022, the project "Green Library for a Sustainable Community - Lib4Green" brought together 11 volunteers (librarians, local authorities, community members), chosen through a selection process, to participate in job shadowing mobility at the National and University Library in Zagreb, Croatia, during the week of 4-10 July 2022. The host librarians in the city of Zagreb prepared a diverse programme for the 7 days of the mobility, combining interactive presentations with visits to different public and university libraries, in order to facilitate a better understanding of the process of their functioning. The objectives visited by the project participants were: Savica Library, the library for the visually impaired and the city library "Ivan Goran Kovačić" in Karlovack. The mobility in Zagreb, included in the Erasmus+ project, "Green Library for a Sustainable Community" was an important exchange of experience for the participants and facilitated the achievement of the proposed goal. Through such a project, competences and skills were developed that respond to the challenges in the local community, and the exchange of experience brought a considerable contribution to the theme and quality of the activities organized after the Romanian librarians returned home.

Keywords: Croatian public libraries, Şirna municipal library, exchange of experience, mobility programmes, library volunteering, Erasmus+, sustainable communities

Cristina Marinescu. The Romanian language as a language of philosophy. Plato Manuscripts with translations by Cezar Papacostea

Thinking in an analytical language has little probing effect on the human spirit compared to the synthetic language from which it is derived. How does the Romanian language appear in this context? Romanian's reserves of grammatical syntacticism far exceed those of other neo-Latin languages. Romanian has a lot of inflection and, therefore, philosophical terms imported mainly from those languages appear in Romanian translations of philosophical texts in much more complex expressions than in English and French. But the philosophical virtues of the Romanian language are very interesting to follow in translations, especially when contrasted with translations into the most widely used European languages, English and French. The most translated ancient philosopher is probably Plato. The author of the famous dialogues with Socrates as the main character, he stimulates thought in directions that lead to religion, ethics, aesthetics, epistemology, logic, all in a literary form that delights. In the collection of the Manuscripts Cabinet of the National Library of Romania, there are manuscripts containing fragments of translations by the classicist Caesar Papacostea from Platonic texts. Written in a mostly neat and

legible handwriting, but the text often with erasures, cuts and additions, evidence of intense intellectual labour, these translations are an interesting stage in the reception of the great philosopher's work in our country. Cezar Papacostea was not, by training, a philosopher, but, thanks to his leaning on the Greek world and to a personal balance, which made him see the ancient poetic and philosophical creation in the right light, he offered the Romanian public, not necessarily experts or specialists, a very pleasant version of the Platonic text, without sacrificing its depth.

Keywords: National Library of Romania, manuscripts with translations, Plato, Cezar Papacostea, Romanian language, Platonic philosophy

Maria-Magdalena Ioniță-Roşoiu. Teaching Gospel, Govora, 1642: the oldest Romanian book owned by the County Library "Dinicu Golescu" Argeş

During the reigns of Matei Basarab (1632-1654) in Wallachia and Vasile Lupu (1634-1653) in Moldavia, we witness a true process of cultural revival through the spread of Orthodox education and culture in the Romanian and South-East European area as a result of the emergence of several printing centres. Under the major influence of the Church and under the patronage of the rulers, the first *cazanii* (collections of sermons) or *pravile* (codes of laws) appeared, translated from Slavonic into Romanian. The context in which these printed books appeared was determined by the Romanian priests, who understood less and less of the sacred language in which they were supposed to conduct religious services. At the same time, the aim was to counteract the influence of the Protestant propaganda books in Transylvania, which were translated and printed in Romanian, by partially introducing Romanian into the Orthodox service books. The "Dinicu Golescu" County Library in Argeş was enriched with a copy of the *Teaching Gospel* in 1975, through the purchase of a copy from an antiquarian shop in Piteşti. The book has 600 pages (the title page is missing, there are several pagination errors) with binding made of brown leather on wood with traces of clumsy restoration. The translator of the *Teaching Gospel* (1642) is the hieromonk Silvestru, abbot of Govora Monastery, the same who also translated part of the New Testament (Balgrad/Alba Iulia, 1648). Unfortunately, the state of preservation does not allow the work to be exhibited, due to loose covers and a loose binding. The copy bears the inventory number 212.747 and is part of the document collection of the Special Collections department.

Keywords: old Romanian books, "Dinicu Golescu" County Library Argeş, *Teaching Gospel*, Govora 1642, special collections

Raluca Man. Missoula Public Library, the world's best new public library in 2022

Systematic and the International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) have awarded the Public Library of the Year, honoring new and innovative public libraries. The award is given each year to the world's best public library, a newly built public library that combines functional architecture with creative IT solutions and incorporates local culture with digital development. The Missoula Public Library, the 2022 winner, had three guiding principles from the design phase: sustainability, flexibility and sustainability. The building includes an energy-saving air distribution system and is heated by geothermal energy. The new library focuses on collaboration

and creativity. In the architects' vision, by achieving the highest level of sustainable design, the new library-museum complex in Missoula is designed to endure for generations. They found inspiration for the library's design in the surrounding nature: the staircases, walls and furniture are clad in wood, and the purple interior color is a tribute to Montana's state flower, *Lewisia rediviva* (bitterroot). The central main staircase between floors is reminiscent of climbing a mountain, and each of the floors offers different activities and options. On the top floor, visitors can enjoy magnificent views of Sentinel Mountain from the library's rooftop terrace. The building is inviting and responsive to changes in technology, user interests, collection diversity and the environment. This network of library, museum, science center and community center blends Missoula's rich heritage with state-of-the-art innovation.

Keywords: IFLA, annual award, Missoula Public Library, public library of the year 2022, technology and innovation

Iuliana Elisabeta Ciucă. Curtea de Argeș, a legendary town

The "Dinicu Golescu" County Library of Argeș organized, through its Press and Legislation Department, the exhibition entitled *Curtea de Argeș, a legendary town*. It is an exhibition of photographic reproductions, from the old collection of magazines from the late 19th century and the interwar period, showing significant monuments of medieval architecture in the city of Basarab family. Curtea de Argeș, one of the oldest settlements where, since the 14th century, as there is evidence of the existence of a throne and a significant church organisation, is home to several historical monuments included in the national cultural heritage. The Curtea de Argeș Monastery, founded by Neagoe Basarab (1512-1521), is the most important historical, cultural and architectural monument in the county, whose construction is linked to the legend of master builder Manole who was the chief architect of the Curtea de Argeș Monastery in Wallachia. Special frescoes, preserved in their original form, architectural jewels, objects of worship, religious books of great artistic and historical value, the beautiful park in French style and a legend to match, all reflect the brilliance of the Curtea of Argeș, delighting visitors from all over the world. The themed exhibition, held at the county library in Pitești, delighted the eyes of culture lovers until the end of September.

Keywords: Argeș County Library, thematic exhibition, Curtea de Argeș, frescoes, religious books, periodicals, cult objects

Vasilica Grigoraș. Dictionary "Writers Librarians, Librarians Writers" - a diamond worth treasuring

Librarian by profession, Fenia Driva, with four decades of uninterrupted service in the "A.E. Baconsky" Library of Calimanești, a great book lover, through a hard work of documentation has discovered intellectual, scholarly and literary "diamonds" worthy of being known by as many lovers of reading and book science as possible. The dictionary is structured in three main chapters. The first chapter is entitled *Writers Librarians, Librarians Writers* and the sonorous names of some Romanians who crossed paths with the library at some point or a longer period of time are mentioned. In the second chapter, *Founders, donors of books, manuscripts, archivists, bibliophiles, library managers in Romania*, we find famous names in literature and other fields of activity, people about whom we have only heard tangentially or about whose work we know nothing. The third chapter, *They were also librarians, bibliophiles, founders of libraries, bibliographers, book donors*, is a generous look

at personalities from abroad who were involved in one way or another in the field of libraries and librarianship. We remember Johannes Gutenberg, Apollonius of Rhodes, Assurbanipal, Callimah, J.L. Borges, P.A. Chekhov, Denis Diderot, Anatole France, Benjamin Franklin, J.W. Goethe, the Brothers Grimm, Immanuel Kant, G.W. Leibnitz...

Keywords: dictionary, book review, librarians, writers, bibliophiles, bibliographers, Fenia Driva

Silviu-Constantin Nedelcu. Opinions of an author on the volume Romanian periodical publications (newspapers, gazettes, magazines). Tom. VI. Alphabetical catalogue: 1936-1944. Part 1. Bucharest: Romanian Academy Publishing House, 2022

The author intends to present some thoughts on the work of the volume *Romanian Periodical Publications (newspapers, gazettes, magazines)*, volume VI, part 1, which was published in 2022 by the Romanian Academy Publishing House in Bucharest. The work contains the bibliographic description of the titles of Romanian periodicals between the letters A-K for the period 1936-1944. This volume is part of the series started in 1913 and published under the signature of Nerva Hodoș and Al. Sadi Ionescu. The volume contains 2.628 periodical titles in Romanian, German, Hungarian, Polish, etc. The work on this volume was not strictly conventional because things evolved also because of the pandemic caused by the COVID-19 virus. Thus, in addition to the bibliography itself, the trip to the Central University Library "Lucian Blaga" Cluj-Napoca is described in order to complete or even make descriptions of new titles. The launch of the volume took place on 14 December 2022 at the Romanian Academy Library, in the "I.H. Rădulescu" Amphitheatre.

Keywords: Romanian Academy Library, National Bibliography Service, Periodical Bibliography Office, Romanian periodicals, Central University Library "Lucian Blaga" Cluj-Napoca

Silviu-Constantin Nedelcu. Book Review: Iulian Marcel Ciubotaru. From the history of a forgotten family Zipa/Zippa, 2022

The article presents the book written by Iulian Marcel Ciubotaru, PhD in medieval history and bibliographer at the County Library "Gh. Asachi" Library in Iași, which is entitled *From the history of a forgotten family Zipa/Zippa*. The book was published in 2022 by Vasiliana '98 Publishing House in Iași. The author of the preface is Andi Mihalache, scientific researcher at the "A.D. Xenopol" Institute of History in Iași. The work is intended to be a *restitutio memoriae* of extremely important political figures for the city and county of Iași, such as Iancu Zipa, Teodor Zipa and others. The book is structured in four chapters that are nothing more than biographical reconstructions of the four sons of Toader Zipa. The author does not present them in chronological order, but according to their importance. The volume ends with a *memorial appendix* written by Tudor Stanciu, one of the Zipa family descendants, and presents some unpublished documents that are preserved today in the family archive. The bibliography used is extremely substantial, with several hundred articles and general and special works. The volume opens new directions of study for researchers interested in the history of the interwar period in Iași.

Keywords: Iulian Marcel Ciubotaru, Iași, Iancu Zipa, Teodor Zipa, Tudor Stanciu, book review, biography

SUMMARY

HIGHLIGHTS ON LIBRARIANSHIP. LIBRARY GUIDELINES

Testimonies of writings within Romanian space. History of Romanian books and libraries

- Anamaria Helgiu**p. 1
Library and documentary heritage - historical approach to donations
- Cristina Baciu**p. 7
Books from the Michaelian Academy Library in the collections of the Metropolitan Library "Dimitrie Stăniloae" Iași
- Nicoleta Duca, Mihaela Tatiana Ulman** p. 14

ON ROMANIAN LIBRARIES

From Romanian Pandects to Lex Expert

- Iuliana Elisabeta Ciucă**p. 27
King Ferdinand I the Integrator and Queen Maria, in the Special Collections of the "Dinicu Golescu" Argeș Public County Library
- Gabriela Tomescu**p. 29
The modal harmonization of Romanian folk song in Gavriil Musicescu's choral works: 175 years since the composer's birth
- Raluca Bucinschi**p. 33
Community development through exchange of experience. Green libraries in Croatia
- Loredana Stanciu** p. 37

CULTURAL HERITAGE

The Romanian language as a language of philosophy. Plato Manuscripts with translations by Cezar Papacostea

- Cristina Marinescu**p. 41
Teaching Gospel, Govora, 1642: the oldest Romanian book owned by the "Dinicu Golescu" Argeș Public County Library
- Maria-Magdalena Ioniță-Roșoiu**p. 44

LIBRARY ABROAD

Missoula Public Library, the world's best new public library in 2022

- Raluca Man**p. 46

GUTENBERG'S GALAXY

Curtea de Argeș, a legendary town

- Iuliana Elisabeta Ciucă**p. 54
Dictionary "Writers Librarians, Librarians Writers" - a diamond worth treasuring
- Vasilica Grigoraș**p. 56
Opinions of an author on the volume *Romanian periodical publications (newspapers, gazettes, magazines)*. Tom. VI. Alphabetical catalogue: 1936-1944. Part I. Bucharest: Romanian Academy Publishing House, 2022. 1184 p.
- Silviu-Constantin Nedelcu**p. 58
Book Review: Iulian Marcel Ciubotaru. *From the history of a forgotten family Zipa/Zippa*, 2022
- Silviu-Constantin Nedelcu** p. 61

IMPORTANT

Din anul 2019, periodicul apare doar online, pe site-ul Bibliotecii Naționale a României, în secțiunea „Reviste BNR”. Pentru achiziționarea de numere deja apărute, plata se face în contul Bibliotecii Naționale a României: RO42TREZ7035009XXX014057, TREZORERIE sector 3, București, cod fiscal: 6312079 – București sau în numerar la casieria bibliotecii. Costul unui exemplar este de 12 lei. *Persoană de contact: Alexandrina Gabor (tel.: 021.3142434/1033).*

Începând cu anul editorial 2010, *Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării* este indexată pe platformele online EBSCO și ProQuest.

ISSN 2668-618X
ISSN-L 1220-3386

9 771220 338686